

Space for Available
for Advertising

WWW.PREETNEWS.COM
WWW.PREETNAMA.COM

preetnamausa
@gmail.com

ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
ਖੁਰਾ ਸੱਚ

Online and Print Media +1 201-312-4180 +1 917-328-8436

ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ
ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ
ਦਾ ਕਰੋ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਕਦੇ ਵੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ
ਦਿੰਦੇ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
Preetnamausa@gmail.com

ਸਾਲ 4, ਅੰਕ 359, 26 ਜੂਨ ਤੋਂ 02 ਜੁਲਾਈ, 2026 ਵੈਬਸਾਈਟ : www.preetnama.com, www.preetnews.com ਈਮੇਲ preetnamausa@gmail.com

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਹੜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ ?

ਪਾਸਪੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਨਿਰੂਪਮਾ ਮੇਨਨ ਰਾਓ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ 1967 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ 1955 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਦੂਜਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਰਜੇ (ਸਟੇਟਸ) ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰੂਪਮਾ ਮੇਨਨ ਰਾਓ ਨੇ ਐਕਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਭ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ 'ਰਿਪਬਲਿਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਰਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਸਵਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕੀ ਹੈ? ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਥੋੜ੍ਹਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ।

ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਭਾਰਤ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਧੋਖਾਧੜੀ, ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ 1955 ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿਰੂਪਮਾ ਮੇਨਨ ਰਾਓ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹਰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਘੱਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਕਾਰ ਉਸ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ।

ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਖ਼ਬਰ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਬੂਤ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਦ ਹਿੰਦੂ' ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਾ ਮਕਸਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।'

ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸਪੋਰਟ ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਰਹੇ ਹਨ 'ਦ ਹਿੰਦੂ' ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਹੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਐਸਆਈਆਰ ਦੌਰਾਨ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਚਿਪ-ਆਧਾਰਿਤ ਈ-ਪਾਸਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਾਇਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਡਾਟਾ ਵਰਗੀਆਂ ਉੱਨਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਵਧੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਹੁਣ ਚਿਪ-ਲੈਸ ਈ-ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕੀ ਹੈ? ਪਾਸਪੋਰਟ ਐਕਟ 1967 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਧਾਰਾ

6(2)(a) ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਰਜ਼ੀਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਫ਼ਲਮਕਾਰ ਜਾਵੇਦ ਅਖ਼ਤਰ ਨੇ ਐਕਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ? ਤਾਂ ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਇਹ ਤਰਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਭਾਸ਼ੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਕੀਲ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਐਕਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਕਿਹੜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ? ਇੱਕ BLO ਮੇਰੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ? ਭਾਜਪਾ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਨਜ਼ਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਹੈ। ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਦੀ ਇਸ ਪੋਸਟ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੀਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ (ਯੂਥੀਟੀ) ਦੇ ਨੇਤਾ ਆਦਿੱਤਿਆ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਐਕਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ, ਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ

ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਖ਼ੀਰ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਗੈਰ-ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਗੈਰ-ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਕਰ ਲਵੇ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਗੈਰ-ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਗਲਤ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇੰਨੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਛਾਣਬੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਹੋਣ

ਵਾਲੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਜੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਹੜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਚਦਾ ਹੈ? ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਇੰਟੈਂਸਿਵ ਰਿਵਿਜ਼ਨ (SIR) ਦੌਰਾਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵੋਟਰਾਂ ਤੋਂ ਯੋਗਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੜ ਨਵੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਗੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਤਦਾਤਾ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੀ ਵੋਟ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵੈਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ, ਐਸਆਈਆਰ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਰਾਣਾ ਵੋਟਰ ਕਾਰਡ ਹੋਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਜੇ ਵੋਟਰ ਆਈਡੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਖ਼ਰ ਕਿਹੜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ?

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਿੰਨਾ ਅਹਿਮ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਆਪ' ਤੱਕ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਕੋਲ 'ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ' ਦਾ ਸੇਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ

ਕਥਿਤ ਵੀਡੀਓ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਘੇਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਫਰਜ਼ੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਔਫ਼ੀਸੀਅਲ ਵੀ ਦਰਜ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਦਿਖ ਰਹੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ 'ਬੇਅਦਬੀ' ਕਰਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਭਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਜਿਕ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਮਾਹਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ 10 ਸਾਲ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 2017 ਅਤੇ 2022 ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਅਦਬੀ ਵੱਡਿਆਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀ।

'ਬੇਅਦਬੀਆਂ' ਦੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਕਈ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਾਹਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਘੇਰਨ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਹੁਣ ਖੁਦ ਵੀ ਕਥਿਤ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਘਿਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਹੈ ਹੁਣ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ 'ਬੇਅਦਬੀ' ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ

ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ ਜਦੋਂ 'ਬੇਅਦਬੀ' ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਮਾਹਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਾਂਝੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪੂਰਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਅਹਿਮ ਕਿਉਂ ਹੈ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਰਮਿਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਂਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਧਾਤਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੰਡਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਪੰਜਾਬ

ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੂਬਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਜਗਤ ਜੋਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਹੋਰਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜੀਵੰਤ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਸਿੱਖੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਸਥਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਛੇੜਛਾੜ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਂਝੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਸਿੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਸਪਾਲ ਸਿੱਧੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਜਿਸ ਕੌਮ ਦਾ ਇੱਕ ਧੁਰਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹੋਣ, ਉਹ ਕੌਮਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਬੇਅਦਬੀ ਉੱਤੇ ਵੱਧ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ

ਕਿਹੜੇ ਰਹੇ ਹਨ ਚਰਚਿਤ ਮਾਮਲੇ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਰਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਸਾਲਾ 2015 ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਰਗਾੜੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੇ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਈ ਸਗੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਵਾਸਤੇ ਜਦੋਂ-ਜਦਿਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। 4 ਫਰਵਰੀ, 1986 ਨੂੰ ਨਕੋਦਰ ਦੇ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਧਰਨਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਵਿੱਚ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਧੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਝਿਲਮਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 2015 ਦੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਬਰਗਾੜੀ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ, ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਵਾਂਗ ਨਕੋਦਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਨਕੋਦਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਕਈ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਧਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪੂਰੇ ਸੂਬੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤੰਤਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। 'ਬੇਅਦਬੀ' ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਸਿਆਸਤ ਉੱਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਜੋਂ ਪਰਮਿਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਂਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਪਹਿਲੂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਵੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। 2017 ਵਿੱਚ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਾਜ਼ੀਏ ਉੱਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਉਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਭਾਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਮੰਤਵ ਸਿਰਫ਼ 'ਬੇਅਦਬੀ' ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ, ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂ ਨੀ ਵ ਰ ਸ ਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਮਾਜ

ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਵਾਂਗ ਵਰਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਕੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਾਲ ਚੱਲੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੱਧੂ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਰਾਜਨੀਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫੂਹਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹੋਣ। ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਹਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਭਾਰੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਖੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ, ਇਹ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵਾਇਰਲ ਵੀਡੀਓ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੋਈ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਕੀ ਬੋਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਵਿਵਾਦਿਤ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਖਿਲਾਫ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਭਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਲੈ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਵੀਡੀਓ ਸਬੰਧੀ ਫੇਕ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਈ ਅਤੇ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਬੁਠਾ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਅਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀ ਵੀਡੀਓ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਪਾਸਿਓਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਨਾ ਮੇਰੀ ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਮੇਰਾ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਮੇਰੇ ਭਰਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਖੜ੍ਹਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਅਤੇ ਮੈਸੇਜ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਨਕਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਏਆਈ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਫਰਜ਼ੀ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਕੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਈ FIR ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਲੋਥ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵੀਡੀਓ ਨਕਲੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਬੀਜੇਪੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਲੋਥ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ, ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਥਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ FIR ਦਾ ਡਰ ਦੇ ਕੇ, ਟੋਰਚਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਡਰਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਕਹਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹੇ ਪੈਸੇ ਲਏ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਫਰਜ਼ੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਰੁਖ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਲੋਥ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਏ ਉਹ ਫਰਜ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਉਹ ਅਸਲੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਨਾਂ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਪਿਛਲੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ 2 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਉਹ ਮੰਨੇ ਸੀ ਕਿ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ... ਉਦੋਂ ਫਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੋਰਡ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰੋ ?

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਉਣ ਜੋਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਭਾਰੀ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ 'ਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਸਿਸਟਮ' ਹੁਣ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲ 2027 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਵਿਰੋਧੀ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਦਰਅਸਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੋ ਲੈਬੋਰਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਆਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਦਿਆਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ 'ਗੁਰੂ ਦੋਖੀ' ਅਤੇ 'ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਇਸੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦਾ ਰੁਖ

ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 16 ਜੂਨ 2026 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ

ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਇਨ੍ਹੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਆਕਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁਠਾ ਪ੍ਰੋਪੇਗੈਂਡਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼

ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 18 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਿਆਂ ਵੱਖਰੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸ਼ਖ਼ਸ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੰਤਰੀ ਹਰਪਾਲ ਚੀਮਾ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦੋ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਚਿਹਰੇ, ਕੱਦ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪੇਂਚਰ ਬਾਰੇ ਐਂਗਲ ਬਣਾ ਕੇ ਫਰਜ਼ੀ ਵੀਡੀਓ ਨਾਵ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ਐਕਟਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਬਲਤੇਜ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਈ ਤਕਨੀਕੀ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਮਾਨ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚਲਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਲੋਥਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਸਾਰੇ 1191 ਫਰੇਮ ਚੈੱਕ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਇੱਕ ਵੀ ਫਰੇਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ, ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਮਾਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ 15 ਜੂਨ 2026

ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਲੈਬੋਰਟਰੀਆਂ ਦੱਸ ਦੇਓ, ਜਿੱਥੋਂ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਏਗੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਗੱਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਵੀਡੀਓ ਗਲਤ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਿਰਦਾਰਕੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਪਰ ਵੀਡੀਓ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਾਂਚ ਆਪ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਮਰਜ਼ੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਲੈਬ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਲਈ ਜਾਵੇ, ਅਸੀਂ ਕਰਵਾ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵੀਡੀਓ ਬੁਠੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਸੱਚੀ ਨਿਕਲੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਗਲਾ ਫੈਸਲਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਕਰੇਗਾ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋ ਲੋਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਏਗਾ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਦੋ ਲੋਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੇਵੇ।

ਹੁਣ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਮਾਮਲੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ?

23 ਜੂਨ ਨੂੰ ਉਸ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਜੁੜ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਡਿਜੀਟਲ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਿਰ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਦੋ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਹ 'ਵੀਡੀਓ ਵਿਵਾਦ' ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਉਦੋਂ ਜੁੜ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਗਮਨ ਸਮਰਾ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਵਿੱਚ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਮਰਾ ਖ਼ੁਲਾਫ਼ ਫਰਜ਼ੀ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਤਹਿਤ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਸਾਈਬਰ ਕਰਾਈਮ ਬਾਣੇ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਹਟਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਕਤ ਵੀਡੀਓ ਬਾਰੇ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੈ ?

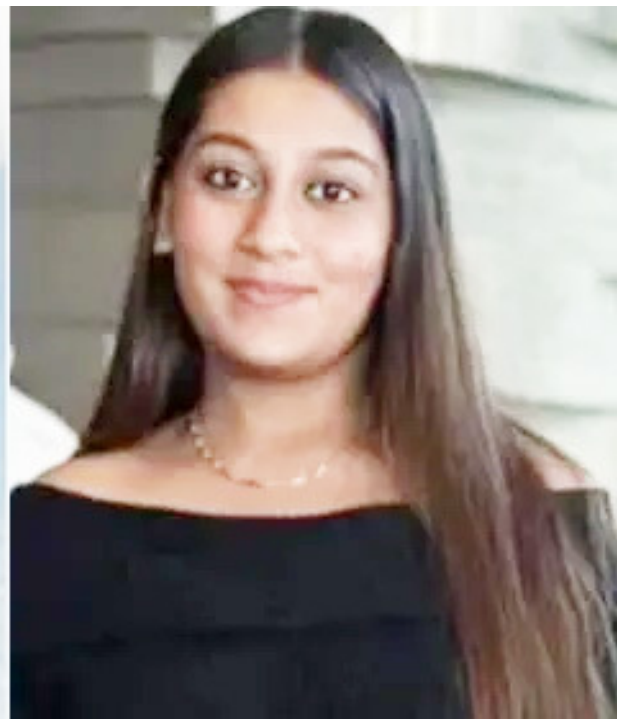
ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਲੀ ਟੀ-ਸ਼ਰਟ ਅਤੇ ਸ਼ੋਰਟਸ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਹਨ। ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉਹ ਸ਼ਖ਼ਸ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੀਵਾਰ 'ਤੇ ਟੰਗੀਆਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਵਾਲੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਅਣ-ਉਚਿਤ ਵਿਹਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ?

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ 5 ਜਨਵਰੀ 2026 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਗੋਲਕ ਸਬੰਧੀ ਕਥਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 15 ਜਨਵਰੀ 2026 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਉਕਤ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਆਂ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 15 ਜੂਨ 2026 ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦੋ ਲੈਬੋਰਟਰੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀਡੀਓ ਸਹੀ ਪਾਈ ਗਈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ 'ਗੁਰੂ ਦੋਖੀ' ਅਤੇ 'ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ' ਕਰਾਰਦਿਆਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਕੁੜੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮੰਗੇਤਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਇਲਜ਼ਮ, ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੀ-ਕੀ ਦੱਸਿਆ ?

ਪੁਣੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਗੇਤਰ ਨੂੰ ਲੋਹਾਗੜ੍ਹ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਮ ਹੇਠ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਤਲ ਦੀ ਇਸ ਸਾਜਿਸ਼ 'ਚ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਲਜ਼ਮ ਹਨ ਕਿ ਕੁੜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਚੱਟਾਨ ਤੋਂ ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਸ ਪੂਰੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਹਾਗੜ੍ਹ 'ਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਕੇਤਨ ਅਗਰਵਾਲ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗੇਤਰ ਸਿਆ ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਚੇਤਨ ਚੌਧਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ 7 ਦਿਨ ਦੀ ਰਿਮਾਂਡ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਆ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, 'ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪੁਣੇ ਸਥਿਤ ਲੋਹਾਗੜ੍ਹ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਗਏ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੈਰ ਤਿਲਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਚੱਟਾਨ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਚਾਈ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਨਵਾਂ ਪੱਖ ਆਇਆ ਸਾਹਮਣੇ

ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਖ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਸਿਆ ਗੋਇਲ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਚੇਤਨ ਚੌਧਰੀ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਅਜੇ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧ ਕਾਇਮ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੇਤਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕਤਲ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁਣੇ ਦਿਹਾਤੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸੰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿਆ ਅਤੇ ਚੇਤਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੁਰਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਬੀਬੀਸੀ ਮਰਾਠੀ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਵਾਬ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਪਡੇਟ ਕਰਾਂਗੇ।
ਹਾਦਸਾ ਜਾਂ ਕਤਲਕੀ ਹੈ ਪੂਰਾ ਮਾਮਲਾ ?
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਚੇਤਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੇਤਨ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ। ਸਿਆ ਚੇਤਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਕੇਤਨ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਕੇਤਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਨਮਦਿਨ ਜੋ ਕਿ 19 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸੀ, ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 18 ਜੂਨ ਨੂੰ ਲੋਹਾਗੜ੍ਹ

ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਕੇਤਨ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ। ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸੰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਆ ਅਤੇ ਕੇਤਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਹਾਗੜ੍ਹ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਗਏ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਸਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਚੇਤਨ ਵੀ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਆ ਅਤੇ ਚੇਤਨ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕੇਤਨ ਨੂੰ ਚੱਟਾਨ ਤੋਂ ਧੱਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਿਆ ਨੇ ਚੀਖ ਚਿਹਾੜਾ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਪਹੁੰਚੇ, ਪਰ ਉੱਚਾਈ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਕਰਕੇ ਕੇਤਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਝਾੜੀਆਂ 'ਚੋਂ ਕੇਤਨ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਬਚਾਅ ਟੀਮ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਆ ਗੋਇਲ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ, ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਘੁੰਮਦੇ ਸਮੇਂ ਕੇਤਨ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਪੈਰ ਤਿਲਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ 'ਚ ਡਿੱਗ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ 'ਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤਹਿਤ ਹੋਈ ਮੌਤ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ।

ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ
ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂ ਆਪਸ 'ਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲੈਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਸੁਰਾਗ ਮਿਲੇ। ਜਾਂਚ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਕੇਤਨ ਅਤੇ ਸਿਆ ਵਿਚਾਲੇ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 2-3 ਵਾਰ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਪਤ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।
ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹੜੇ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ?
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿਆ ਦਾ ਚੇਤਨ ਚੌਧਰੀ

ਕੀ ਇਹ ਵਿਆਹ ਜਬਰਦਸਤੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ?
ਪੁਣੇ ਦੇ ਮਾਵਲ ਤਾਲੁਕਾ ਦੇ ਗੁਹੁੰਜੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੇਤਨ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਣੇ ਦੇ ਮਾਰਕਿਟ ਯਾਰਡ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਸਿਆ ਗੋਇਲ ਨਾਮਕ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਰਕਿਟ ਯਾਰਡ ਖੇਤਰ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹਨ। ਕੇਤਨ ਅਤੇ ਸਿਆ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇੱਕ-ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਕੇਤਨ ਨਾਲ ਮੰਗਣੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਆ ਦੇ ਕੱਢਵਾ ਵਸਨੀਕ ਚੇਤਨ ਚੌਧਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧ ਸਨ। ਸਿਆ ਅਤੇ ਚੇਤਨ ਕੇਤਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਰੋੜਾ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਤਨ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸਾਜਿਸ਼ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਚੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਹਾਦਸਾ ਲੱਗੇ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਮਿਥਾਈਲ ਫੋਨ ਰਿਕਾਰਡ, ਕਾਲ ਡਿਟੇਲ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਡਿਜੀਟਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਮੌਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੁਰਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕੇਤਨ ਅਗਰਵਾਲ ਕੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?
ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੇਤਨ ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਅਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਵਿਆਹ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਸੋਚਿਆ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨੇ ਮੇਰੇ 26 ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਉਜ਼ ਏਜੰਸੀ ਏਐਨਆਈ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਰਵਰੀ 'ਚ ਮੰਗਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ 6 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਬਾਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਚਾਰ ਲੋਕ ਇੱਕਠੇ ਬਾਲੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਕੇਤਨ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਇਲਜ਼ਮ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, 'ਚੇਤਨ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਹਨ 'ਤੇ ਲੋਹਾਗੜ੍ਹ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਦੋਵੇਂ (ਸਿਆ ਅਤੇ ਚੇਤਨ) ਇੱਕਠੇ ਉੱਪਰ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਤਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਖੱਡ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਤੈਦੀ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਦਿਹਾਤੀ ਐਸਪੀ ਸੰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਇਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚੇਤਨ ਚੌਧਰੀ ਨੂੰ 22 ਜੂਨ ਅਤੇ ਸਿਆ ਗੋਇਲ ਨੂੰ 23 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੇਤਨ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਡੁੱਲੇ ਹੁੰਦੇ
ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੇਤਨ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਮਾਂ ਪਾਖੀ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਚੇਤਨ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਮੈਂ ਸਿਆ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਉਹ 2-3 ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵੀ ਆਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਘਰ ਪੂਜਾ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਘਰ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਵੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਾਖੀ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ 'ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਮਿਲੀ ਹਾਂ, ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕਠੇ ਸੋਪਿੰਗ ਲਈ ਵੀ ਗਏ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਭਾਂਪ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਕੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੂਨ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਕੀਅਰ ਸਟਾਰਮਰ ਤੱਕ, ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ 10 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਯੂਕੇ 'ਚ 6 ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ

ਕੀਅਰ ਸਟਾਰਮਰ ਹੁਣ ਛੇਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਜਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਇਆ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਈਏ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸੋਚੋ ਕਿ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਿਮ ਹਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਘੱਟ ਕੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ 18 ਮਹੀਨੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਅਸਧਾਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਕਿਉਂ ਆਈ? ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੂਨ ਨੇ 2016 ਵਿੱਚ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਯੂਕੇ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਬਾਰੇ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਹਾਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਥੇਰੇਸਾ ਮੇ ਵੀ ਬ੍ਰੈਗਜ਼ਿਟ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਨਾਲ ਯੂਕੇ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਬੰਧ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਬਚਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੋਰਿਸ ਜੋਨਸਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣਾਵੀ ਫਾਇਦੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬੋਝ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਲਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਸ ਦੀਆਂ ਟੈਕਸ ਕਟੌਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਟੈਕਸ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਿਸ਼ੀ ਸੂਨਕ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇਕਲੌਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਹਰਾ ਕੇ ਹਟਾਇਆ। ਲੋਕ 14 ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਰ ਕੀਅਰ ਸਟਾਰਮਰ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘੱਟਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ 2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਛੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਿਉਂ ਬਦਲੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੌਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਝਣ ਲਈ, 19 ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਜੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ 'ਚ ਅਜਿਹੀ ਖੜ੍ਹਤ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਹ ਅਣਕਿਹਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਕਿ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪਿਛਲੀ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਜੀਵਨ ਜੀਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪੱਧਰ 1978 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟਕਰਾਅ ਚਰਮ 'ਤੇ ਸਨ। ਯੂਕੇ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਲਥ ਸਰਵਿਸ (NHS) ਸਮੇਤ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕੁਝ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਕਿ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਅਹਿਸਾਸ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਵਾਜਾਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸੇਵਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਰਹੀਆਂ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸੇ ਹੌਲੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਾਅ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਲਗਾਤਾਰ ਆਈਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕ ਤਵੱਜੋ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਆਪਕ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਮੁਤਾਬਕ 80 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਸ ਵੰਡ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵਧੇ ਪਰਵਾਸ (ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ) ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ

ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਕੁਝ ਭਾਈਚਾਰੇ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਲਣ-ਮਿਲਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੀਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਸ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਯੂਕੇ ਹੋਰ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਨਸਲੀ, ਬਹੁ-ਜਾਤੀ, ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਇਹ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਯੂਕੇ ਕੋਈ ਇਕੱਲਾ

ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਝਿਜਕਦੇ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਇਸ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨ, ਲੋਕ ਹੁਣ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨੀ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ।

ਕੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ ਅੱਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? ਸਰਵੇਖਣ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਜੁੜਾਅ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਨੂੰ ਸੱਤਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਿਲਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਜਟਿਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਹੋਰ ਵੱਧ ਵੰਡਿਆ ਤੇ ਖੰਡਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨਾ ਅੱਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ 2008 ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਅਤੇ 2016 ਦੇ ਬ੍ਰੈਗਜ਼ਿਟ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਛਾਈ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਛੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸੱਤਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਕੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਧ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ 50 ਡਿਗਰੀ ਤਾਪਮਾਨ 'ਚ ਈਰਾਨੀ ਤੇਲ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਕਿਸਾਨ, ਜੰਗ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲੀ

‘ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ’

ਕਈ ਤਸਕਰਾਂ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਈਰਾਨ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਈਰਾਨ ਤਸਕਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ 1.3 ਅਰਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੁਪਏ (ਲਗਭਗ 50 ਲੱਖ ਡਾਲਰ) ਮੁੱਲ ਦਾ ਈਰਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਹੁਣ ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਵਧੀ ਹੈ। ਪੈਟਰੋਲ, ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਕਿਰਾਏ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 5,000 ਰੁਪਏ ਕਮਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਹੁਣ, ਇਹ ਘੱਟ ਕੇ 3,000 ਰੁਪਏ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਜਰਤ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਉਸਦਾ 11 ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਬਲੂਚਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮਸਤੂਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਗਰਮੀ ਵਾਲੇ ਤੁਫਾਨ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਗਰਮ ਲਹਿਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਜੋਖਮ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਰਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੀ ਮਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮਜ਼ਾਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਪੈਟਰੋਲ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਲੱਦੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਜਗ੍ਹਾ ਬਚਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ 70 ਲੀਟਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਤੇਲ ਦੇ ਪੰਜ ਕੰਟੇਨਰ ਲੱਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਲ ਵਜ਼ਨ ਲਗਭਗ 272 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ। ਤੇਲ ਦੇ ਕੰਟੇਨਰ ਉਸਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਖਤਰਨਾਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਟਕੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਸੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਈਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਸੂਬੇ ਬਲੂਚਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮਸਤੂਗ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਈਰਾਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ। ਮਜ਼ਾਰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਪਿੱਛੇ-ਅਪ ਟਰੱਕ ਉੱਥੇ ਈਰਾਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਲਿਆਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਈਰਾਨ ਤੋਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਤਸਕਰੀ ਕਰਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਸਕਰੀ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਮਰੀਕਾ-ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਯੁੱਧ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿੱਧ ਸੂਬੇ ਤੱਕ ਈਰਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰਮ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ 350 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਲੂਚਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਤਾਪਮਾਨ 50 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੱਕ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਈਰਾਨ ਵਾਲੇ ਕੰਟੇਨਰ ਫੁੱਲਣ ਅਤੇ ਨਰਮ ਹੋਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਕੰਟੇਨਰ ਫਟ ਜਾਣ ਜਾਂ ਢੱਕਣਾਂ ਤੋਂ ਲੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਈਰਾਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਫਟਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਸਕਰ ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਤੇਲ ਰਿਫਾਇਨਰੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ

ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਹਨ। ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਲੂਚਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਬਾਗੀ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮਜ਼ਾਰ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਵਰਲਡ ਸਰਵਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ‘ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੰਮ ਇਸ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਹੈ, ਕੀਮਤਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸੜਕ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਰਅਸਲ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਸਾਲ 2024 ਵਿੱਚ, ਜਾਪਾਨੀ ਨਿਊਜ਼ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਨਿੱਕੋਈ ਏਸ਼ੀਆ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਲੀਕ ਹੋਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਤੇਲ ਹਰ ਸਾਲ ਈਰਾਨ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਸਕਰੀ ਕਰਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਮਈ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤੇਲ ਰਿਫਾਇਨਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ

ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਤੇਲ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਇਲ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਾਊਂਸਿਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਧਿਕਾਰਕ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਵਿਕਰੀ 27 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਇੱਕ ਵਜ਼ 'ਹਾ ਈਰਾਨ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੈ। ਤੀਹ ਦੀ ਉਮਰ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਮਜ਼ਾਰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਅਤੇ ਕਈ ਭਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌ ਕੇ ਕਾਰਨ ਖੇਤੀ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਸਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਨਿੱਕੋਈ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਾਰ ਵਰਗੇ ਕਰੀਬ 24 ਲੱਖ ਈਰਾਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਤਸਕਰੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਬਲੂਚਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕਵੇਟਾ ਚੈਂਬਰ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਫਿਦਾ ਹੁਸੈਨ ਦਾਸਤੀ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੇਤਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ।

ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਬਲੂਚਿਸਤਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੁੱਲ ਭੂਮੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਲਗਭਗ 44 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ ਪਰ ਇੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਰਫ 6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਆਬਾਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਖਣਿਜ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਥੇ

ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਜੋ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਾਸਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ‘ਲੋਕ ਬੇਵੱਸ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਦਸਤੀ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ‘ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਵਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਆਖਰਕਾਰ ਇਸ ਤੇਲ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਰਫਾਨ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੋਲੀਓ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਹ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੈਟਰੋਲ ਨਾਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਘੱਟ ਜੋਖਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਪੈਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੜ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪਿੱਛੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਈਰਾਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚੋਲੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਸਕਰੀ ਫਿਰ ਤੋਂ ਵਧ ਗਈ। ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ

ਕਿਉਂਕਿ 900 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਾ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਲੂਚਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਰੋਤ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਸਤੇ ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਈਰਾਨ ਤੋਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਰਗੇ ਕਾਰਕਾਂ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਈਰਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਸਕਰੀ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੂਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਇਹ ਸਮੂਹ ਸਸਤਾ ਈਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਈਰਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗਲੋਬਲ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਅਗੇਸਟ ਟ ਰਾਂਸਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਡ ਕ੍ਰਾਈਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੈਡੀ ਗਿਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਤਸਕਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਈਆਰਜੀਸੀ (ਇਸਲਾਮਿਕ ਰੋਵੈਲਿਊਸ਼ਨਰੀ ਗਾਰਡ ਕੋਰ) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਮੂਹ ਹੁਣ ਯੁੱਧ ਕਾਰਨ ਵਧੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਈਰਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਸ ਇਲਜ਼ਾਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਮੰਗੀ ਕਿ ਉਹ ਈਰਾਨ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਨਕਸਰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਲੋਂ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ

ਬਰੈਂਪਟਨ ਕੈਨੇਡਾ (ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗੁਰਪੁਰਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਨਕਸਰ ਟਿੱਬਰਲੇਨ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਖੇ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਫਿਰ ਆਰਤੀ ਭਾਈ ਸੁ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਥਾਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨ ਵਾਰੇ ਕਥਾਂ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕੀਰਤਨ ਤੇਰੀ ਪੰਨ ਕਰਬਾਨੀ ਦਾਤਿਆਂ ਮਿੱਠਾ ਕਰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਜਸ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਕਥਾ ਕਰਦੇ

ਹੋਏ ਵਚਨ ਕੀਤੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸੌ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਮਹਾਨ ਤਸੀਹੇ ਸਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਪੂਰਨੇ ਪਾਏ ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਨੁੱਖ ਬਣ ਕੇ, ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਸੱਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਸੱਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ, ਸੱਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਣ ਸਕੀਏ। ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਬੜੀ ਪੰਨ ਹੈ। ਜੈਸੀ ਆਪ ਨੇ ਇਸ ਮਨੁੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ, ਮਨੁੱਖ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਇਸ ਮਾਤ ਲੋਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਆਪ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਕਰਕੇ

ਮੰਨਿਆ। ਅਸਲ ਲਫਜ਼ ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਜਿਵੇਂ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚਲੋ ਜੀ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਜੋ ਵੀ ਕਿਰਤ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਜੁਬਾਨ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਕਿਤੇ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕੋਈ ਆ ਕੇ ਦੱਸੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗਿਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਦਾਤਿਆਂ ਤੇਰੀ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੀ ਬਚਨ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਠਾ ਲਾਗੇ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਚੋਂ ਇਹ ਸਿੱਖੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ 1563 ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਲੈ 1606 ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਮਨੁੱਖੀ

ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਵੀ ਦਿਨ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਿਹੜੇ ਦਿਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਏਗਾ ਤੇ ਐਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰਾਇਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ। ਪਰੰਤੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਾਂ, ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਡੋਲਿਆ ਨਾ ਜੇ ਆਖਿਆਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉੱਟ ਆਸਰਾ ਲਉ। ਅਖਿਰ ਤੇ ਭਾਈ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਭ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਤੇ ਗੁਰੂਘਰ ਆਉਣ ਤੇ ਸਭ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਠੰਡੇ ਮਿੱਠੇ ਜਲ ਦੀ ਛਬੀਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਹਾਨ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ।

ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਭੂਚਾਲ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ

ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਰਾਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੀ ਸੈਕਿੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ 'ਤੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਭੂਚਾਲ ਆਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਭੂਚਾਲ 7.2 ਤੀਬਰਤਾ ਦਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਦੂਜਾ 7.5 ਤੀਬਰਤਾ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਭੂਚਾਲ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤਾਂ ਢਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਭੂਚਾਲ ਕਾਰਨ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਿਤਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਡੀਓਸਦਾਦੇ ਕਾਬੇਯੋ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ। ਕਾਬੇਯੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਕਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਸਪਲਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ਕੁਝ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਗੈਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰੇ। ਭੂਚਾਲ ਆਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਛੁੱਟੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਭੂਚਾਲ ਸਥਾਨਕ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮ 6:04 ਵਜੇ ਆਇਆ। ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕਰਾਕਾਸ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਮੋਂਟਾਲਬਾਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਝਟਕੇ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੋਗੋਟਾ ਤੱਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਸੂਬੇ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀਟੀਵੀ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਸਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਸੱਤ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਦੇ ਝਟਕੇ ਤਰੁਜ਼ਿਲੋ, ਯਾਰਾਕੁਈ, ਕਾਰਾਬੋਬੋ, ਅਰਾਗੁਆ, ਮਿਰਾਂਡਾ, ਕਰਾਕਾਸ ਅਤੇ ਲਾ ਗੁਆਇਰਾ ਵਿੱਚ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਰਾਕਾਸ ਵਿੱਚ ਪਾਲੇਸ ਗਾਂਦੇਸ ਅਤੇ ਅਲਤਾਮੀਰਾ ਇਲਾਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੱਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਝਟਕੇ

ਬੀਬੀਸੀ ਦੇ ਨੌਰਥ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਿਲ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੇੜਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਕਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਢਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਫ਼ਟਰਸ਼ਾਕਸ (ਭੂਚਾਲ ਮਗਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਝਟਕੇ) ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ/ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹਨ। ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕੇ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੋਗੋਟਾ ਤੱਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਅਜੇ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਹ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸ਼ਬਰ ਏਜੰਸੀ ਰਾਇਟਰਜ਼ ਨੂੰ

ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਆਫ਼ਟਰਸ਼ਾਕਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ - ਯੂਐਸਜੀਐਸ
ਅਮਰੀਕੀ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਰਵੇਖਣ (ਯੂਐਸਜੀਐਸ) ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਵੈਨੇਜ਼ੁਏਲਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਆਏ ਭੂਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਯੂਐਸਜੀਐਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਫ਼ਟਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇਜ਼ ਝਟਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਆਫ਼ਟਰਸ਼ਾਕਸ ਵੀ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, 10,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 44% ਹੈ ਅਤੇ 1,00,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 30% ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਧੱਸਣ (ਲੈਂਡਸਲਾਈਡ) ਅਤੇ ਲਿਕਵਿਫੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਲਿਕਵਿਫੈਕਸ਼ਨ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਢਿੱਲੀ ਜਾਂ ਰੇਤਲੀ ਮਿੱਟੀ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਗੁਆ ਕੇ ਤਰਲ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਦੱਸਿਆ, ਏਮੇਰੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕੰਪਾਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੇੜਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੂਰਬੀ ਕਰਾਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਘਾਕਾ ਹੋਏ। 56 ਸਾਲਾ ਮਾਰਟੀਨੇਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਡਿੱਗ ਗਿਆ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫ਼੍ਰਿਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੇ ਜੌਗ ਵੀ ਡਿੱਗ ਗਏ। ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਮਾਰੀਆ ਰੋਮੇਰੋ, ਜੋ ਫਿਲਹਾਲ ਪੈਨਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹਨ, ਨੇ ਇਸ ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਾਕਾਸ ਵਿੱਚ 1967 ਵਿੱਚ ਆਈ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਟਰ ਨਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਏਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਿਆਨਕ ਸੀ।

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Weekly Preetnama www.preetnama.com
+1 (201) 312-4180

PRITPAL KAUR
Editor-In-Chief
+1 201-312-4180
+1 917-328-8436

Sunil Kumar Gund
(Journalist) India

Raj Rani
Video editor

Jagmeet Kaur
97817-41631

ADVISORY BOARD

- Joga Singh
- Jaswinder Singh New Jersey
- Mindi Manak NewYork
- Jagjit Singh Dasuya
- Gurmeet Singh Dhalwan Chicago
- G. S Singh Punjab
- Sujan Nag, USA
- Dr. Jagdeep Dhimaan, India
- Sarabjit Kaur Punjab
- Sukhmandar Brar (Bhagata Bhaika) Vancouver,

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਈਮੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾੱਟ ਛਾੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਛਾਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਦਾਤਾ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਕੀਮਤ, ਵਰੱਟੀ, ਕੁਆਲਿਟੀ, ਸੁਝਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

The Preetnama is not responsible or legally liable for any news, article, advertisement or typing mistakes in the news or articles

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਲਈ ਖਿਆ ਦੇ ਜਾਚਕ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੀ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਢੁੱਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

Preetnamausa@gmail.com
www.preetnama.com

ਕਿੰਨੀ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਮੋਬਾਇਲ ਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਸਹੂਲਤ

ਭਾਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਡਾਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਅਤੇ ਪੋਰਟੇਬਲ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਫਲਾਈਟ ਮੋਡ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸਵਿੱਚ ਆਫ ਕਰ ਲਵੋ।' ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਫਲਾਈਟ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਦੀ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਡਾਣ ਦੌਰਾਨ ਸਾਨੂੰ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਬੰਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸਿਗਨਲ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਨੇਵੀਗੇਸ਼ਨ ਉਪਕਰਣਾਂ 'ਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਟੈਲੀਕਾਮ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਟ੍ਰਾਈ) ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ 'ਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਹਵਾਈ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, 'ਅਸੀਂ ਮੋਬਾਇਲ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਉਡਾਣ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ?'

ਨਵੰਬਰ 2009 'ਚ ਏਅਰ ਫਰਾਂਸ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਉਡਾਣ ਕੰਪਨੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਈ-ਫਾਈ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਪ੍ਰੈਸ਼ਾਨੀ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2013 ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ ਘੱਟ ਹੀ ਉਡਾਣ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਚੀਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਕਦਮ ਕਿਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਦਿੱਕਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ? ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਪਾਇਲਟ ਅਤੇ 'ਕਾਕਪਿਟ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ' ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ ਪੈਟ੍ਰਿਕ ਸਮਿਥ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਸਵਿੱਚ ਆਫ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਹਾਜ਼ ਹਾਈਟੈੱਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਟੈਲੀਕਾਮ ਅਤੇ ਨੇਵੀਗੇਸ਼ਨ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨੂੰ

ਮੋਬਾਇਲ ਵਰਗੀਆਂ ਆਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਅੜਿੱਕੇ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੈਟ੍ਰਿਕ ਇਹ ਚਿੰਤਾਵਨੀ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗੈਜੇਟ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਲੈਪਟਾਪ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਊਰਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਕਮੀ ਆਉਣ ਜਾਂ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਵਾਲੇ ਗੋਲੇ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਦੋ ਗੰਭੀਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦਾ ਅਣਸੁਲਝਿਆ ਕ੍ਰਾਸਏਅਰ ਪਲੇਨ ਕ੍ਰੈਸ਼ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਆਟੋਪਾਇਲਟ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ 2003 ਵਿਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਕ੍ਰਾਈਸਟ ਚਰਚ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਘਾਤਕ ਪਲੇਨ ਕ੍ਰੈਸ਼ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਵਾਦ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਡਾਣ ਦੌਰਾਨ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਸਵਿੱਚ ਆਫ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਿੱਛੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ 'ਹਾਦਸੇ ਨਾਲੋਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਭਲੀ' ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਯਾਤਰੀ ਹੈੱਡਫੋਨ ਲਗਾ ਕੇ ਮੋਬਾਇਲ ਤੋਂ ਗੀਤ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਗੋਮ ਖੇਡਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਪਰ 200 ਤੋਂ 300 ਯਾਤਰੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲੰਮੀਆਂ-ਲੰਮੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਲੰਮੀ ਉਡਾਣ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸੌ ਸਕਣਗੇ, ਨਾ ਆਰਾਮ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹ ਸਕਣਗੇ। ਇਹ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਸਾਡੀਆਂ ਟ੍ਰੇਨਾਂ ਵਰਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੀ ਨਿੱਜਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨਜ਼ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਕੰਮਰਿਆਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਸੈਲਫੀ ਅਤੇ ਫੋਟੋ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿ-ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੈਸ਼ਾਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਜਾਪਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਰੇਲ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਲੋਕ ਫੋਨ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਯਾਤਰੀ ਪ੍ਰੈਸ਼ਾਨ ਨਾ ਹੋਣ।

ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਚੋਪੜਾ

Preetnama Talk Show

- News
- Talk Show
- Interview
- Social
- Political
- Music
- Current Issue

Host : Pritpal Kaur Preet
Web : www.preetnama.com, Email : Preetnamausa@gmail.com

f LIVE Live on Facebook page PreetnamaTv **+1 201-312-4180**
+1 917-328-8436

मोदी को ईरान जाना चाहिए या नहीं जाना चाहिए ? इस सवाल का जवाब आपको यहाँ मिल जायेगा

वैसे तो अक्सर तमाम देशों के नेता प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी को अपने देश में आने का निमंत्रण देते रहते हैं और प्रधानमंत्री उन्हें स्वीकार भी करते रहे हैं लेकिन ईरान के राष्ट्रपति मसूद पेजेशकियन ने प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी को ऐसा निमंत्रण भेजा है जिससे भारत के लिए कूटनीतिक धर्मसंकट जैसी स्थिति पैदा हो गयी है। दरअसल ईरान के सर्वोच्च नेता अयातुल्लाह सैयद अली खामेनेई का राजकीय अंतिम संस्कार किया जाना है जिसमें शामिल होने के लिए प्रधानमंत्री मोदी को निमंत्रण भेजा गया है। सूत्रों के मुताबिक भारत सरकार इस निमंत्रण पर चर्चा कर रही है और जल्द ही इस पर फैसला ले लिया जायेगा। बताया जा रहा है कि चार जुलाई से नौ जुलाई तक तेहरान, कुम और मशहद में होने वाले इन समारोहों में करोड़ों लोगों और दुनिया भर के कई नेताओं के शामिल होने की संभावना जताई जा रही है। खामेनेई का पार्थिव शरीर पहले तेहरान के ग्रैंड मुसल्ला परिसर में आम लोगों के दर्शन के लिए रखा जाएगा, फिर राजकीय अंतिम यात्रा निकलेगी और अंत में उन्हें मशहद स्थित इमाम रजा दरगाह में सुपुर्द ए खाक किया जाएगा।

गौरतलब है कि खामेनेई की मृत्यु 28 फरवरी को तेहरान पर अमेरिकी और इजराइली हमलों में हुई थी। इस हमले में ईरान के कई वरिष्ठ अधिकारी भी मारे गए थे। भारत ने खामेनेई की मृत्यु पर पहले ही संवेदना व्यक्त की थी। विदेश सचिव विजय मिश्री ने नई दिल्ली स्थित ईरानी दूतावास जाकर शोक पुस्तिका पर हस्ताक्षर भी किए थे। लेकिन अब सबसे बड़ा सवाल यह है कि क्या प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी स्वयं इस अंतिम संस्कार समारोह में शामिल होंगे? यदि भारत के पिछले कूटनीतिक व्यवहार और वर्तमान वैश्विक समीकरणों को देखा जाए तो संभावना यही दिखाई देती है कि भारत अत्यंत सतर्क और संतुलित रास्ता अपनाएगा। संभव है कि भारत प्रधानमंत्री स्तर पर प्रतिनिधित्व न भेजे और किसी वरिष्ठ मंत्री या विशेष दूत को समारोह में शामिल होने के लिए भेजे।

इसके पीछे कई कारण हैं। पहला कारण भारत की बहुस्तरीय विदेश नीति है। भारत एक ओर ईरान के साथ ऐतिहासिक और सामरिक संबंध बनाए रखना चाहता है, तो दूसरी ओर अमेरिका और इजराइल के साथ भी उसके गहरे रणनीतिक संबंध हैं। आज भारत रक्षा, प्रौद्योगिकी, निवेश

और भू रणनीतिक सहयोग के मामले में अमेरिका और इजराइल दोनों के साथ तेजी से आगे बढ़ रहा है। ऐसे समय में प्रधानमंत्री का तेहरान जाकर उस नेता के अंतिम संस्कार में शामिल होना, जिसकी मृत्यु अमेरिकी और इजराइली हमले में हुई हो, एक मजबूत राजनीतिक संकेत माना जाएगा। भारत शायद ऐसा संदेश देने से बचेगा।

दूसरा कारण पश्चिम एशिया में भारत की व्यावहारिक नीति है। भारत लंबे समय से इस क्षेत्र में किसी एक खेमे का हिस्सा बनने से बचना चाहे सऊदी अरब हो, संयुक्त अरब अमीरात हो, इजराइल हो या ईरान, भारत ने सभी के साथ अलग अलग हितों के आधार पर संबंध बनाए रखे हैं। यही भारत की स्वतंत्र कूटनीति की पहचान भी है। भारत जानता है कि पश्चिम एशिया में लाखों भारतीय काम करते हैं, वहां से ऊर्जा आपूर्ति होती है और व्यापारिक हित भी जुड़े हैं। इसलिए वह किसी भी ऐसे कदम से बचना चाहेगा जिससे किसी एक पक्ष को स्पष्ट समर्थन का संदेश जाए।

देखा जाये तो ईरान से मिले निमंत्रण पर फैसला कर पाना भारत के लिए आसान नहीं होगा क्योंकि पिछले कुछ वर्षों में उसने खाड़ी देशों के साथ अपने संबंधों को अभूतपूर्व स्तर तक मजबूत किया है। सऊदी अरब, संयुक्त अरब अमीरात और कतर जैसे देशों के साथ भारत की ऊर्जा, निवेश और सामरिक साझेदारी लगातार गहरी हुई है। यही वजह है कि जब ईरानी हमलों से खाड़ी क्षेत्र में तनाव बढ़ा था तब प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी ने कई खाड़ी देशों

के राष्ट्राध्यक्षों से बातचीत कर ऐसे हमलों को अस्वीकार्य बताया था और क्षेत्रीय स्थिरता पर जोर दिया था। ऐसे में यदि प्रधानमंत्री स्वयं तेहरान जाकर उस नेतृत्व के अंतिम संस्कार में शामिल होते हैं जिसे लेकर पश्चिम एशिया की राजनीति पहले से ध्रुवीकृत है, तो इससे भारत के हाल के कूटनीतिक संदेशों को लेकर सवाल खड़े हो सकते हैं। इसी कारण अधिक संभावना इस बात की मानी जा रही है कि भारत सम्मान और संतुलन दोनों बनाए रखने के लिए प्रधानमंत्री की जगह किसी वरिष्ठ प्रतिनिधि को भेजने का रास्ता चुन सकता है।

वैसे ऐसा भी नहीं है कि भारत ईरान को नजरअंदाज करेगा। चाबहार बंदरगाह, अंतरराष्ट्रीय उत्तर दक्षिण परिवहन गलियारा और मध्य एशिया तक पहुंच जैसे कई महत्वपूर्ण रणनीतिक हित भारत को ईरान से जोड़ते हैं। अफगानिस्तान और मध्य एशिया तक बिना पाकिस्तान के रास्ते पहुंचने के लिए ईरान भारत के लिए बेहद महत्वपूर्ण है। इसलिए भारत ईरान के साथ संवाद और सम्मान का रिश्ता बनाए रखेगा और संभव है कि भारत एक उच्च स्तरीय प्रतिनिधिमंडल भेजकर यह संदेश दे कि वह ईरान की संवेदनाओं को समझता है, लेकिन साथ ही वह किसी टकराव की राजनीति का हिस्सा नहीं बनेगा।

अब सवाल यह भी है कि ईरान ने भारत को यह निमंत्रण देकर आखिर कौन-सी

कूटनीति साधने की कोशिश की है? दरअसल ईरान इस समय अंतरराष्ट्रीय स्तर पर अपने लिए व्यापक समर्थन और नैतिक वैधता जुटाने में लगा है। अमेरिका और इजराइल के साथ टकराव के बीच ईरान यह दिखाना चाहता है कि वह अकेला नहीं है और दुनिया के प्रभावशाली देश उसके साथ संवाद बनाए हुए हैं। भारत जैसे वैश्विक शक्ति केंद्र को निमंत्रण देकर ईरान यह संदेश देना चाहता है कि वैश्विक स्तर पर उसकी स्वीकार्यता बनी हुई है।

इसके अलावा, ईरान भारत की उस छवि का भी उपयोग करना चाहता है जो गुटनिरपेक्ष और स्वतंत्र विदेश नीति वाले देश की रही है। यदि भारत का कोई उच्च स्तरीय प्रतिनिधि तेहरान पहुंचता है तो ईरान इसे अपनी कूटनीतिक सफलता के रूप में प्रस्तुत करेगा। इससे पश्चिम एशिया के शिया समुदायों और ईरान समर्थक देशों के बीच भी एक सकारात्मक संदेश जाएगा कि भारत ने कठिन समय में ईरान से दूरी नहीं बनाई।

बहरहाल, इतिहास के पन्नों को पलटें तो यह साफ दिखाई देता है कि किसी दूसरे देश के हमले में मारे गए शीर्ष नेताओं के अंतिम संस्कार में विदेशी राष्ट्राध्यक्षों की मौजूदगी अक्सर नहीं रही है। हालांकि कुछेक उदाहरण जरूर मिलते हैं जैसे वर्ष 2020 में अमेरिकी हमले में मारे गए ईरानी सेनापति कासिम सुलेमानी के अंतिम संस्कार में इराक, सीरिया और लेबनान के कई शीर्ष नेता और प्रतिनिधि शामिल हुए थे। इसी तरह वर्ष 1986 में अमेरिकी बमबारी में मारे गए लीबिया के लोगों के प्रति संवेदना जताने कई देशों के प्रतिनिधिमंडल त्रिपोली पहुंचे थे। इतिहास बताता है कि ऐसे समारोह केवल शोक प्रकट करने के मंच नहीं होते, बल्कि वह अंतरराष्ट्रीय शक्ति संतुलन और राजनीतिक संदेश देने का माध्यम भी बन जाते हैं। इसलिए यदि भारत ईरान में किसी उच्च स्तरीय प्रतिनिधि को भेजता है तो उसे केवल धार्मिक या मानवीय उपस्थिति नहीं, बल्कि एक महत्वपूर्ण कूटनीतिक संकेत के रूप में भी देखा जाएगा। इसलिए भारत संभवतः ऐसा रास्ता चुनेगा जिसमें ईरान के प्रति सम्मान भी बना रहे और अमेरिका तथा इजराइल के साथ उसके रणनीतिक संबंधों पर भी कोई प्रतिकूल असर न पड़े। यही भारत की परिपक्व और स्वतंत्र कूटनीति की असली पहचान भी है।

फेशियल कराने के बाद ऐसा कदापि न करें

खूबसूरती निखारने के लिए महिलाएं आमतौर पर फेशियल कराती हैं लेकिन क्या आप जानती हैं फेशियल कराने के बाद आपको बहुत सारी बातों का खास ख्याल रखना होता है। अगर नहीं जानती तो जान लें क्योंकि आपकी छोटी सी गलती आपके निखार को बेकार कर सकती है। आइए जानते हैं फेशियल के बाद क्या न करें।

मेकअप

फेशियल करवाने के तुरंत बाद मेकअप नहीं करना चाहिए। दरअसल फेशियल करवाने के बाद त्वचा के रोम छिद्र खुल जाते हैं और ऐसे में अगर आप फेशियल के बाद मेकअप करते हैं तो इसमें मौजूद कैमिकल स्किन में चले जाते हैं। इससे आपकी सेहत पर बुरा असर पड़ सकता है इसलिए फेशियल करवाने के बाद कम से कम 72 घंटे तक मेकअप से दूर रहें।

मुंह ना धोएं

फेशियल करवाने के 4 घंटे तक फेसवॉश नहीं करना चाहिए। अपनी त्वचा को फेशियल में इस्तेमाल किए गए प्रोडक्ट्स के फायदों को सोखने दीजिए। अगर चेहरा रूखा लग रहा हो तो फेस पर मिस्ट का इस्तेमाल करें और यदि चेहरा ऑयली हो रहा हो तो चेहरे पर ठंडे पानी के छींटे मार लें।

श्रेडिंग

अगर आप कभी पार्लर जाती हैं और आपको

फेशियल और श्रेडिंग दोनों करवाने हैं तो कभी भी फेशियल पहले कराने की गलती न करें।

चेहरे पर वैक्सिंग न करवाएं

कभी भी फेशियल करवाने के तुरंत बाद चेहरे पर अपर लिप्स करवाने के लिए वैक्सिंग न करवाएं। बता दें फेशियल के बाद चेहरे की सबसे

ऊपरी त्वचा बहुत मुलायम और संवेदनशील हो जाती है और वैक्स करने से उस पर बुरा असर पड़ सकता है।

स्क्रब ना करें

अगर आपने फेशियल करवाया है तो चेहरे पर स्क्रब का इस्तेमाल करने से बचे। याद रखें कि

फेशियल करवाने के तीन दिन तक स्क्रब का इस्तेमाल करने से बचें।

इस प्रकार सुंदर और लंबे होंगे नाखून - लड़कियों को लंबे-लंबे नाखून रखना पसंद होता है लेकिन इन्हें लंबा करना कोई आसान काम नहीं होता। अगर आसान होता तो हर किसी के

हाथ में लंबे नाखून देखने को मिलते। कई लड़कियों के नाखून लंबे होते हैं तो सुंदर नहीं होते। नाखूनों को सुंदर और लंबा इस प्रकार बनायें। बहुत सारी महिलाओं के नाखून बढ़ते तो हैं लेकिन कमजोर होने के चलते जल्दी टूट जाते हैं। ऐसा हमारे शरीर में पोषक तत्वों की कमी के कारण होता है इसलिए सबसे पहले आपको अपनी डाइट में बदलाव करना होगा। आपको कुछ ऐसी चीजों को अपनी डाइट में शामिल करना होगा जिनसे आपको पोषक तत्व मिलें।

संतरे का रस-संतरे के रस को दस मिनट तक अपने नाखूनों पर लगाएं। इसके बाद अपने हाथों को गुनगुने पानी से धो लें। कुछ दिन तक ऐसा करने से आपके नाखून कुछ दिनों में बढ़ने लगेंगे। ऑलिव ऑयल-नाखून लंबे करने के लिए रोजाना ऑलिव ऑयल से नाखूनों की मालिश करें। विटामिन ई से भरपूर ऑलिव ऑयल नाखूनों को पोषण प्रदान करता है और खून का फ्लो नाखूनों तक बढ़ाता है जिससे नाखून तेजी से बढ़ना शुरू हो जाते हैं।

लहसुन-नाखूनों को बढ़ाने के लिए लहसुन एक बेहतरीन उपाय माना जाता है। लहसुन को दो टुकड़ों में काट कर उसे 10 मिनट तक अपने नाखूनों पर रगड़ें। ऐसा करने से आपके नाखून कुछ ही दिनों में अच्छे खासे बढ़ जाएंगे।

शादी के समय दुल्हन इस प्रकार करे तैयारी

शादी के समय सबके आकर्षण का केन्द्र दुल्हन रहती है। ऐसे में इस दिन सबसे खूबसूरत नजर आने के लिए आपको कुछ बातों का ध्यान रखना होगा।

शादी से पहले-रोज़ाना के हिसाब से अपना लक्ष्य बनाएं। सामान्य रूप से रोज़ाना 1200 से 1500 कैलरी तक लेते हैं पर ध्यान रखें कि दिन भर में कम से कम तीन मेन मीलस और दो स्मॉल मील स्नैक्स फल नट्स स्टीम्ड और फर्मेंटेड फूड जरूर लें।

शादी से पहले चाहे कितनी भी दौड़भाग हो पर नाश्ता और खाना समय पर खायें। डाइट में पर्याप्त प्रोटीन के साथ सही मात्रा में कार्बोहाइड्रेट होना जरूरी है। फिट रहने के चक्र में कुछ लोग रोटी नहीं खाते ऐसा न करें। शॉपिंग के लिए घर से निकलते वक्त साथ में बादाम पंपकिन सीड्स या फ्लैक्स सीड्स जरूर रखें। इससे आपको गुड फैट प्रोटीन और हाई फाइबर मिलेगा। सुबह की शुरुआत ग्रीन टी एक केले या सेब के साथ करें। नाश्ते में केला और बादाम (दही के साथ) लें या सलाद के साथ 2 उबले अंडे लें। स्टफ्ड पनीर रोटी एग व्हाइट मशरूम और पालक में से किसी एक चीज को अपने मील में जरूर शामिल करें। वेजिटेबल सूप या रात में गर्म दूध पिएं।

रोज़ाना 3-4 लीटर पानी पिएं।

मसालेदार व फाइड फूड्स से परहेज करें। संतुलित डाइट के लिए जरूरी चीजें हैं- फल जूस दूध अंडे नट्स और होल ग्रेन। दोपहर के खाने में सब्जी दाल/ चिकेन या मछली को रोटी या चावल के साथ लें।

शाम को छाछ सूप स्प्राउट्स या पीनट्स खाएं।

रात में ग्रिल की हुई सब्जी या ब्राउन राइस से बनी एक कटोरी खिचड़ी लें। आप चाहें

तो वेज दलिया भी ले सकते हैं। लो फैट मिल्क प्रोडक्ट्स को प्राथमिकता दें। एल्कोहॉल और धूम्रपान से दूर रहें। कैलरी में कटौती करना चाहते हैं तो सबसे पहले चीनी आइसक्रीम केक चॉकलेट कुकीज़ पेस्ट्री और प्रोसेस्ड फूड को अपने डाइट से हटाएं।

त्वचा की देखभाल

स्किन केयर रूटीन के लिए दुल्हन को 6 हफ्ते पहले से कुछ बातों का ध्यान रखना चाहिए जिससे शादी के दिन स्किन चमकती फेश और साफ नज़र आए।

चौथे और छठे हफ्ते में डीप क्लीजिंग फेशियल करवाएं जिससे टैनिंग और गंदगी को स्किन से दूर रखा जा सके। दिन में कम से कम दो बार अपने चेहरे

और शरीर पर मॉइश्चराइज़र लगाएं। कोहनी घुटनों पैरों और हाथों पर कोल्ड क्रीम लगाकर हर रात इनकी सफाई करें जिससे इन पर कालापन न आए।

हर हफ्ते एक होममेड पैक या फेस मास्क जरूर लगाएं। अगर आपकी त्वचा सामान्य है तो एक टीस्पून आटा चुटकी भर हल्दी पाउडर दो-तीन बूंदे नींबू के रस की 1/2 टीस्पून दूध का लेप बनाकर आधे घंटे के लिए चेहरे गर्दन और हाथों पर लगाएं। इसे सूखने पर धोएं। इससे त्वचा निखर जाएगी पिंपल और एक्ने हटाने के लिए पुदीने के पत्तों का पेस्ट बना लें और रात में अपने चेहरे पर लगा लें। इसे सुबह धो लें। अगर आपकी स्किन ऑयली है तो मुलतानी मिट्टी में गुलाबजल डालकर

पतला पेस्ट बनाएं। या पतला करना चाहती हैं तो अभी कर इसे चेहरे पर लगाकर लें।

पूरी तरह सूखने दें और फिर धो लें। एक टीस्पून चंदन पाउडर और एक गुलाबजल का पेस्ट बनाकर चेहरे और गर्दन पर लगा लें। सूखने पर धो दें। ड्राई स्किन के लिए एक टीस्पून मिल्क पाउडर में नींबू की कुछ बूंदें डालकर एक घोल बना लें। अपने चेहरे और गर्दन पर इसे लगाएं। 20 मिनट बाद धो दें। बॉडी वैक्स करा सकते हैं लेकिन पहले त्वचा की

चेहरे के इन बदलावों को न करें नजरअंदाज

या पतला करना चाहती हैं तो अभी कर लें। अगर त्वचा ऑयली है तो दो से तीन बार ऑयल फ्री मॉइश्चराइज़र फेसवॉश से चेहरा धोएं। फेशियल सूट न करे तो हर पंद्रह दिन में क्लीन-अप करवाती रहें। अगर त्वचा रूखी है तो सोप एल्कोहॉल बेस्ड क्लींज़र व स्क्रब का इस्तेमाल न करें। सिर्फ दूध से बने मॉइश्चराइज़र या क्रीम का इस्तेमाल करें। चेहरे के इन बदलावों को न करें नजरअंदाज चेहरा हमारे व्यक्तित्व के साथ-साथ हमारी सेहत का भी आईना होता है। चेहरे को देखकर पहचाना जा सकता है कि व्यक्ति कितना स्वस्थ है। व्यक्ति का चेहरा कई बीमारियों का संकेत देता है। सुखे होंठ- खुश्क होंठ और त्वचा शरीर के डीहाइड्रेट होने की ओर संकेत करता है। अगर आपके होंठ हर मौसम में खुश्क रहते हैं तो डायबिटीज और हाइपोथायराइडिज्म की भी जांच कराएं। चेहरे पर बाल- कई महिलाओं कि ठोड़ी और होंठों के ऊपर बाल होते हैं। ये शरीर में हार्मोन का संतुलन बिगड़ने की वजह से होता है। चेहरे का पीला पड़ना- अगर आपके चेहरे की रंगत में बदलाव हो रहे हैं और आपका चेहरा पीला पड़ने लगा है तो ये शरीर में खून की कमी के कारण होता है। शरीर पर लाल चकत्ते पड़ना- चेहरे पर लाल रंग के चकत्ते पड़ने का मतलब है कि आपको पेट संबंधी समस्या है। बालों का अधिक झड़ना- ज्यादातर लोग झड़ते बालों की समस्या से परेशान रहते हैं लेकिन अगर सिर के बालों के साथ आपकी आइब्रो और पलकों के बाल भी झड़ रहे हैं तो इसे नजरअंदाज न करें। विशेषज्ञों के मुताबिक ऐसा अधिक तनाव या ऑटोइम्यून बीमारी के कारण होता है।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

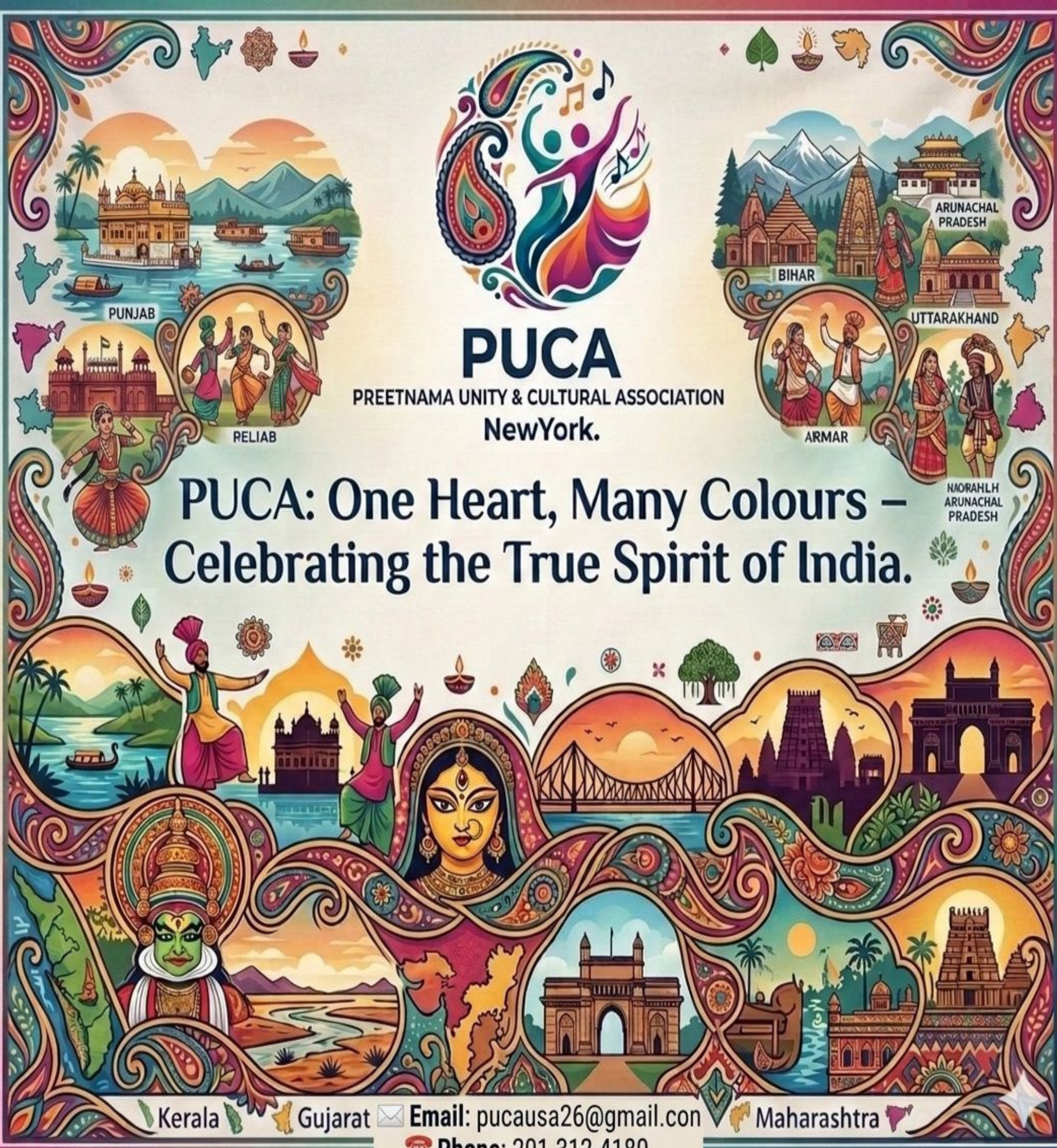
26 JUNE TO 02 JULY, 2026

PUCA

PREETNAMA UNITY & CULTURAL ASSOCIATION
NewYork.

PUCA: One Heart, Many Colours – Celebrating the True Spirit of India.

Kerala

Gujarat

Email: pucausa26@gmail.com

Maharashtra

Phone: 201-312-4180

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

50,000 Walkers in 100+ Cities Launch 'America250' with BAPS Charities Spirit of Service Walk-Run

As the United States approaches its 250th anniversary, more than 50,000 participants took part in the 2026 BAPS Charities Spirit of Service Walk-Run, held in over 100 cities across North America this spring. Each city organized its own walk-run to promote volunteerism and support local charitable causes. Together, these events turned parks, town squares, and community centers into hubs of civic engagement and pride. Families participated alongside fire chiefs, members of Congress, mayors, and community advocates. The America250 initiative directly benefited more than 90 organizations, including first responders, food banks, and cancer research groups throughout the U.S. and Canada. The Spirit of Service Walk-Run brought together federal, state, and local leaders to promote community unity. In Greater Houston, 2,200 participants assembled at Sugar Land Town Square to support local mental health, education, and law enforcement initiatives. Congressman Christian Menefee and Sugar Land Mayor Carol McCutcheon joined the volunteers. "We go on social media and think about ourselves. We watch the news and think about how it impacts us personally," said Congressman Menefee. "But sometimes we need to focus on our neighbors, our brothers, our sisters, and our community — and that's what this is all about." In Dallas, State Representative Matt Shaheen reinforced this message: "We have

gotten united here for a purpose. There is just joy that we experience together in serving others, and that is what BAPS Charities is all about." In Edison, New Jersey, U.S. Congressman Frank Pallone led a bipartisan group of public officials, including State Senator Patrick Diegnan, Assemblymen Robert Karabinchak and Joe Danielson, and the mayors of Edison, Piscataway, and East Brunswick. In Pennsylvania, U.S. Congressman Brian Fitzpatrick joined State Senators Frank Farry and Steve Santarsiero, State Representatives Jim Prokopiak and Tina Davis, and Bucks County District Attorney Joe Khan. At the same time, Connecticut's efforts were supported by State Senator Matt Lesser, State Representatives Jillian Gilchrest and Tom Delnicki, and Rocky Hill Mayor Allen Smith. The call to service resonated throughout the American heartland and South. In Michigan, State Senator Michael Webber and State Representative Tom Kuhn supported local initiatives in Sterling Heights. In Jackson, Mississippi, Mayor John Horhn, State Senator Sollie Norwood, and Fire Chief Rasean Thomas participated alongside community members. Localized Philanthropy: Voices from the Frontlines BAPS Charities employs a decentralized funding model, enabling local committees to select beneficiaries that serve their communities.

Beneficiaries highlighted the tangible impact of the 2026 event:

• Progressing Medical Frontiers: "BAPS Charities' continued support holds an important role in promoting cancer research," noted Monty Permenter of the American Cancer Society in Jackson, Mississippi. "Their contributions help create a lasting influence on individuals and families affected by cancer."

• Direct Patient Aid: Lydia Nadeu of the Carol G. Simon Cancer Center in New Jersey added, "Today, your support helps our patients; individuals you may never know, yet your generosity allows us to continue this important work."

• Combating Homelessness: "Thank you for making sure that the homeless families and children that we serve have the resources they need to move from crisis to stability," stated Katrina Bostick, CEO of Family Promise of the Coastal Empire in Savannah, Georgia.

• Sustaining First Responders: Doug Clarke of the Rocky Hill Fire Department in Connecticut said the funds would help recruit and retain volunteer firefighters as the department nears its centennial.

A Legacy of Selfless Service

The Walk-Run is part of BAPS Charities' broader mission. Guided by the ethos, "In the joy of others lies our own," the organization coordinates global volunteer efforts, disaster relief, and local community support.

Looking Forward: A Shared Path Toward Tomorrow

As America approaches its 250th anniversary, thousands walking together demonstrate a commitment to advancing national ideals. These collective actions show that true citizenship involves actively supporting and uplifting our communities to create a more inclusive future. The 2026 Spirit of Service Walk-Run demonstrates that collective local volunteerism can drive significant social change. By supporting local initiatives and assisting neighbors, citizens strengthen communities and set a standard of civic responsibility for the future.

About BAPS Charities

BAPS Charities is a global charity active in nine countries across five continents. With over 50 years of experience in humanitarian work, BAPS Charities aims to establish a spirit of selfless service through health awareness, educational services, humanitarian relief, environmental protection & preservation, and community empowerment. In critical times, BAPS Charities has swiftly responded to the needs of affected communities, mobilizing volunteers, and resources to provide crucial aid. From local activities such as hosting community health fairs to global efforts like sustaining schools and hospitals, BAPS Charities provides a platform for individuals wishing to serve locally and globally. For additional information on BAPS Charities and its international and local philanthropic activities, please visit www.bapscharities.org

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

A Lotus in the Mud magazine hosts a devotional Yoga Day event with 200 guests on Long Island

The multi-faceted, multifaith celebration in Hempstead, NY highlighted devotion as a pathway to inner transformation and spiritual evolution.

Hempstead, NY: Over 200 people cherished a devotional Yoga Day celebration on June 14 organized by ALotusInTheMud.com, wellness and spirituality online magazine. The program at the Vedic Heritage Hanuman Temple in Hempstead, NY was like modern satsang: meditation, movement, music, dance, dialogue, and community engagement. Padma Bhushan Dr Dattatreya Nori was the Chief Guest. The Indian Consulate, New York, was represented by Mahesh Yadav, Consul.

Esteemed panel discusses the path of devotion

The centerpiece of the program curated by Lotus Founder and Editor Parveen Chopra was a panel discussion with the theme, 'Devotion as a Superhighway to Spiritual Evolution.' As moderator, he said that according to Indian philosophy, there are four paths to self-realization: Karma Yoga, Bhakti Yoga, Gyan Yoga and Raja Yoga. The path of bhakti is the sweetest and ac-

cessible to all. The four esteemed panelists were: Ordained Buddhist nun Lama Aria Drolma, author and banker Yakub Mathew, finance executive and artist Nayan Kisnadwala, and yoga teacher Sharon Epstein. They agreed that devotion is both a gift that is received and a discipline that must be cultivated. And that personal effort walks hand in hand with divine grace.

Padma Bhushan Dr Nori's advice for equanimity

Padma Bhushan 2026 awardee and internationally renowned oncologist Dr Dattatreya Nori, who has founded three Shirdi Sai Baba temples in NY-NJ area, reflected on the deeper dimensions of yoga and meditation in his address as chief guest.

"Being the witness keeps you away from all the problems," he said, emphasizing the yogic practice of observing thoughts and emotions without identifying with them.

He also recommended cultivating

equanimity, noting that "dualities of life are apparently contradictory, but inherently complementary."

Shri Mahesh Yadav, Consul at the Indian Consulate, described yoga as "one of India's most profound gifts to humanity" and said devotion strengthens the yogic journey by nurturing "humility, compassion, surrender and a deep connection with the divine." He commended A Lotus in the Mud for sharing such spiritual messages with a growing global readership.

Continuing the Indian tradition, the evening began with a ceremonial lamp-lighting attended by panelists and presenters as well as community leaders including Ravi Bhooplapur, Anil and Renu Jain, Kamlesh Mehta, Prof. Indrajit Singh Saluja and Abhishek Mishra. Ashok Vyas recited Vedic mantras.

A treat for the eyes, ears and the mind

Lama Aria led a Loving-Kindness Meditation for world peace while cultural performances included devo-

tional singing by Budh Prakash Jasuja and his daughter Nanki, and Radha-Krishna themed dance items by Preya Patel and students of her Vivarta Arts. Anne Moffatt (Aanya Prarthana) engaged participants with Chair Yoga and a Ribbon Dance session.

Prominent people in the audience included Dr Unni Mooppan, Animesh Goenka, Jasbir Jai Singh, Gobind Munjal, Indu Jaiswal, Nilima Madan, Rashmin Master, Sharanjit Singh Thind, Varinder Bhalla, Jyoti Gupta, Bina Sabapathy, Sushma Kotahwala, and Paresh Raval.

Parveen acknowledged monetary contributions by Mukund Padmanabhan, Abhishek Mishra, and India Association of Long Island. He thanked Vedic Heritage Inc for letting him host the event

in their temple, and media support by The South Asian Times, The Indian Panorama, South Asian Insider, The Indian Eye, Hum Hindustani, Bollywood Insider and Preetnama.

The event concluded with a charity auction of artworks by Nayan Kisnadwala conducted by Renu Jain, with the proceeds intended for Lotus magazine and Vedic Heritage Inc. Piya Jyoti Kachroo served as master of ceremonies. All enjoyed a healthy, vegetarian meal outdoors.

About A Lotus In The Mud

A Lotus In The Mud is a non-profit online magazine dedicated to sharing wisdom and practices from multiple traditions as well as cutting-edge science to promote health, happiness, and inner peace.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

Today's Kids, Tomorrow's Scientists

Children are the architects of the future. The ideas they imagine today can become the discoveries that transform the world tomorrow. Every great scientist was once a curious child who wondered how things worked, asked endless questions, and dreamed of finding answers. That is why it is often said that today's kids are tomorrow's scientists.

In a rapidly changing world driven by technology and innovation, nurturing scientific curiosity in children has become more important than ever. The future of humanity will depend on young minds capable of solving complex challenges, creating new technologies, and improving the quality of life for people around the globe.

Curiosity: The First Step Toward Science

Children are naturally curious. They ask questions about everything around them: Why is the sky blue? How do birds fly? What makes plants grow? Where do stars come from? These simple questions are the foundation of scientific thinking.

Science begins with curiosity. When children are encouraged to explore, experiment, and seek answers, they develop critical thinking skills that help them understand the world more deeply. Instead of discouraging questions, parents and teachers should celebrate them because every question is a potential doorway to discovery.

The Importance of Science Education

Science education plays a vital role in shaping future scientists. However, science is not just about memorizing facts and formulas. It is about observing, investigating, experimenting, and solving problems.

Schools should provide opportunities for hands-on learning through experiments, science fairs, robotics projects, and innovation challenges. When children actively participate in scientific activities, they develop confidence in their ability to think creatively and solve real-world problems. Modern fields such as artificial intelligence, biotechnology, renewable energy, space exploration, and environmental science offer exciting opportunities for the next generation. Today's students may become the researchers and innovators who make breakthroughs in these areas.

The Role of Parents and Teachers

Parents and teachers are the first

mentors in a child's journey toward science. Their encouragement can make a significant difference.

Providing children with books, educational toys, science kits, and opportunities to explore nature can spark a lifelong interest in learning. More importantly, adults should create an environment where children feel comfortable making mistakes. Scientific discovery often involves trial and error, and failure is frequently a stepping stone to success.

When adults encourage experimentation and independent thinking, children learn to approach challenges with confidence and determination.

Developing a Culture of Innovation

A society that values innovation invests in its young minds. Science clubs, innovation labs, coding workshops, and research competitions

help children develop practical skills and creative thinking. Young people should be encouraged not only to learn existing knowledge but also to create new knowledge. The greatest scientific advancements have come from individuals who dared to ask new questions and challenge conventional ideas.

By fostering innovation from an early age, nations can prepare future generations to contribute meaningfully to scientific and technological progress.

Science Beyond the Laboratory
Being scientific is not limited to working in a laboratory. Scientific thinking helps people make informed decisions, evaluate evidence, and solve everyday problems logically.

In an age where misinformation can spread quickly, scientific literacy is essential. Children who learn to think critically are better equipped to dis-

tinguish facts from myths and make responsible choices.

Thus, promoting scientific thinking benefits not only future scientists but also future citizens.

Preparing for Tomorrow's Challenges

The world faces many challenges, including climate change, disease prevention, sustainable energy, food security, and environmental conservation. Solving these problems will require creative minds and scientific expertise.

The children sitting in classrooms today may become the scientists who develop clean energy technologies, discover life-saving medicines, explore distant planets, or find solutions to global environmental issues.

Investing in children's education and

curiosity is therefore an investment in humanity's future.

Conclusion

Every child carries within them the potential to become an inventor, researcher, engineer, or scientist. Their questions, imagination, and enthusiasm are the seeds of future discoveries.

As parents, educators, and society, we must encourage children to explore, experiment, and dream big. By nurturing their curiosity and providing opportunities for learning, we help shape a future filled with innovation and progress.

The child who asks "Why?" today may be the scientist who changes the world tomorrow. Indeed, today's kids are tomorrow's scientists.

Dr Vijay Garg Retired Principal?
Educational columnist Eminent
Scientist street kour Chand MHR
Malout Punjab

UNMASKING THE FATTY LIVER

In an era where lifestyle-related diseases are rapidly increasing, fatty liver disease has quietly emerged as one of the most common yet overlooked health concerns for the humanity. It often starts developing without warning signs, this condition affects millions of people worldwide and is increasingly being diagnosed among young adults, adolescents and even children are being effected. Despite its growing prevalence, public awareness about fatty liver remains surprisingly low.

The liver is one of the body's most hardworking organs. It helps digest food, stores nutrients, regulates metabolism and removes toxins from the bloodstream. However, when excessive fat accumulates within liver cells, the organ's ability to function efficiently begins to decline. This condition, commonly known as fatty liver disease, may seem harmless in its early stages, but its long-term consequences can be serious.

One of the primary reasons behind the rise of fatty liver disease is the modern lifestyle. Unhealthy eating habits, excessive consumption of processed foods, sugary drinks and high-calorie diets have become increasingly common. Coupled with reduced physical activity, prolonged sitting hours and rising obesity rates, these factors create a perfect environment for fat to accumulate in the liver.

Medical experts also point to diabetes, high cholesterol levels, obesity and metabolic disorders as significant risk factors. Individuals carrying excess weight around the abdomen are particularly vulnerable. In addition, excessive alcohol consumption remains a major cause of liver damage and fat accumulation in many populations.

What makes fatty liver especially dangerous is

its silent nature. Most people experience no symptoms during the initial stages. Many discover the condition only during routine health check-ups or abdominal ultrasound examinations. As the disease progresses, some individuals may develop fatigue, weakness, discomfort in the upper abdomen, or unexplained weight loss. Unfortunately, by the time noticeable symptoms appear, significant liver damage may already have occurred.

The consequences of untreated fatty liver can be severe. Persistent fat accumulation may trigger inflammation within the liver, causing injury to liver cells. Over time, this damage can lead to fibrosis, a condition characterized by the formation of scar tissue. If the process continues unchecked, fibrosis may progress to cirrhosis, an advanced stage of liver scarring that permanently impairs liver function. In severe cases, fatty liver disease can increase the risk of liver failure and liver cancer.

The impact of fatty liver extends beyond the liver itself. Researches across the globe has shown strong links between fatty liver disease and cardiovascular disorders, including heart attacks and strokes. It is also associated with an increased risk of chronic kidney disease and other metabolic complications. Thus, fatty liver should not be viewed as an isolated condition but as an indicator of broader health concerns.

Fortunately, fatty liver disease is largely preventable. Small but consistent lifestyle changes can significantly reduce the risk and, in many cases, reverse early-stage disease. A balanced diet rich in fruits, vegetables, whole grains, and lean proteins plays a crucial role in maintaining liver health. Limiting processed foods, sugary beverages

and excessive fats can help prevent fat accumulation in the liver.

Regular physical activity is equally important. Health experts recommend at least 150 minutes of moderate exercise each week. Activities such as brisk walking, cycling, swimming, or yoga can help maintain a healthy weight and improve metabolic health. Individuals with diabetes, obesity, or high cholesterol should also monitor their health regularly and undergo periodic medical evaluations.

Public health authorities, educational institutions and healthcare providers must work together to raise awareness about fatty liver disease. Early detection through routine screening and timely lifestyle modifications can prevent many of its serious complications. Awareness campaigns should emphasize that liver health is not only a concern for those who consume alcohol but for anyone exposed to unhealthy lifestyle habits.

Fatty liver disease is a reminder that modern conveniences often come with hidden costs. While advances in technology have made life easier, they have also encouraged sedentary behaviour and unhealthy dietary patterns. Addressing this silent epidemic requires individual responsibility, community awareness and a renewed commitment to healthy living.

The message is clear: protecting the liver means protecting overall health. By making informed choices today, we can prevent a silent condition from becoming a major public health crisis tomorrow.

SURINDERPAL SINGH
FACULTY IN SCIENCE DEPARTMENT
SRI AMRITSAR SAHIB
PUNJAB.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

Event Master

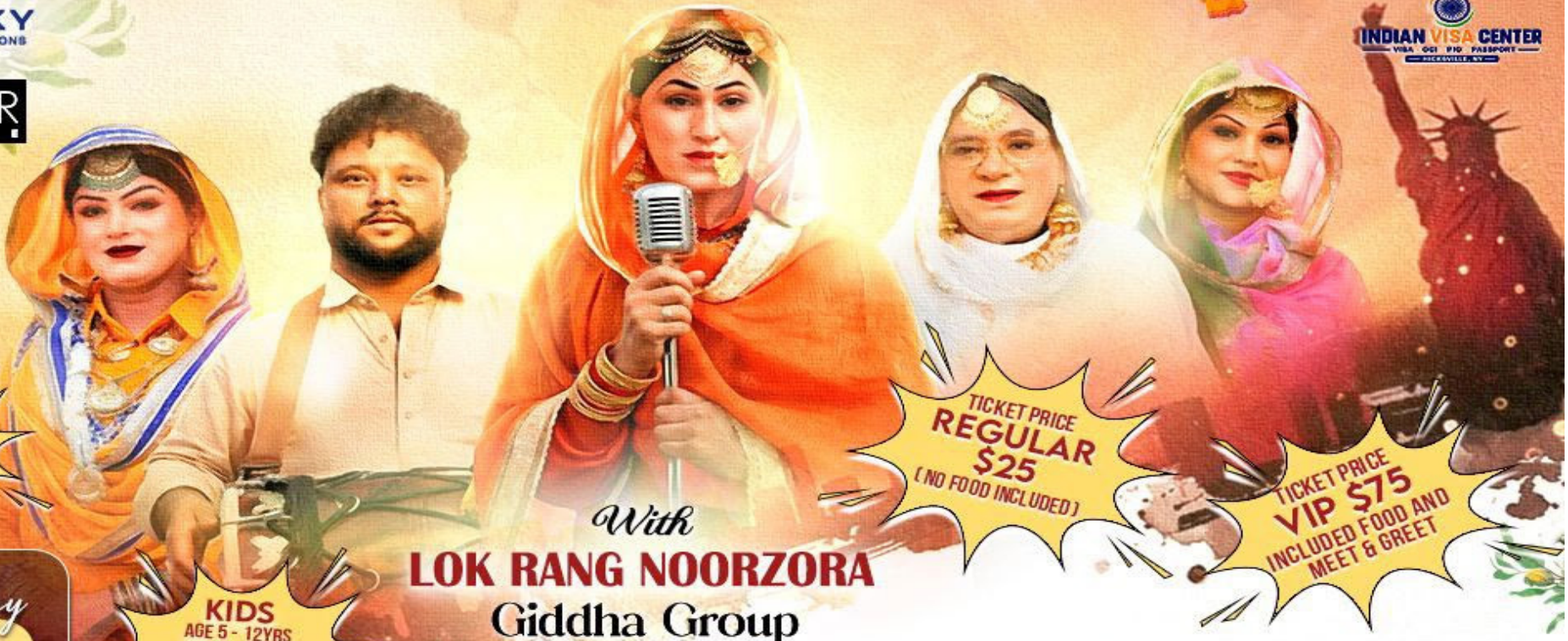
HUMANITY FIRST & EVENT MASTER
PRESENTS

HUMANITY FIRST
COMPASSION IN ACTION

THE METROPOLITAN

5TH ANNUAL Ladies Event Only *Teeyan DA MELA* Women Empowerment

KIDS
UNDER 12
FREE TICKET

TICKET PRICE
REGULAR
\$25
(NO FOOD INCLUDED)

TICKET PRICE
VIP \$75
INCLUDED FOOD AND
MEET & GREET

KIDS
AGE 5 - 12YRS
\$15
(NO FOOD INCLUDED)

With
LOK RANG NOORZORA
Giddha Group

Marriott UNIONDALE

(GRAND BALLROOM)

101 JAMES DOOLITTLE BLVD, UNIONDALE, NY 11553

GIDHA BHANGRA | GAMES | COMPETITIONS | FOLK SINGING
PUNJABI DJ OPEN FLOOR DANCE | CLOTHING & JEWELRY STALL

ATTRACTIONS
FREE
RAFFLE AT ENTRY
DANCE PERFORMANCE
SURPRISE GIFTS

TICKETS AVAILABLE AT: Sulekha.com | [Eventbrite](https://www.eventbrite.com)

BEST DRESS UP
CHOTI PUNJABAN (AGE 5-9)
JUNIOR PUNJABAN (AGE 10-15)
MISS PUNJABAN (AGE 16-30)
(REGISTRATION FEE \$50)
NISHI: 917-992-0076

FOR MORE INFO CALL

NEERU UPPAL 646-239-8980 ANJU SHARMA 516-582-5888 NEETU CHABRA 718-344-5768 HARVINDER BHATIA 516-528-3463 PAMMI JAPRA 516-547-3480

COMMITTEE MEMBERS:

SUPREET KAUR | AMITA KARWAL | SAHIBA KAUR | PARUL KAUR | MANJEET KAUR | POONAM LEKHI

EVENTMASTER/ @ f w t i | 212-300-6511 | HELLO@EVENTMASTER.NYC

Indian American Forum Hosts Another Successful Event

The Indian American Forum once again organized a highly successful event, drawing enthusiastic participation from the community.

Regardless of whether the weather was extremely hot or severely cold, dedicated supporters of the event showed up in full force. This was clear on Saturday, June 13 at Eisenhower Park, Field #6A. Although the day began with high temperatures, the weather became more moderate by evening, allowing many attendees to gather comfortably by Lakeside Theatre.

Indian American Forum Chairperson Indu Jaiswal, President Vimal Goyal, and founder Dr. Bobby Kumar Kalotee was joined on stage by Town Supervisor Hon. Jen DeSena, Park Director, and members of the Asian American Advisory Board, Executive Members of IAF. The program began with Ms. Hanika Reddy Parvathala performing the American National Anthem, followed by the Indian National Anthem sung by Bina Sabapathy, Indu Jaiswal, Dr. Bhavani Srinivasan, and Vimal Goyal.

Chairwoman Indu Jaiswal warmly welcomed the audience and briefly described the ongoing Indian American Night. Dr. Bobby Kumar Kalotee introduced the distinguished guests and expressed gratitude to the County and others for their continued support in making the event possible. President Vimal Goyal echoed these sentiments. The honoree segment, managed by Brahashitha Gupta, recognized eleven recipients recommended by various organizations for their selfless service and community contributions. A highlight of the event was NYTCBL President Ajith Bhaskar presenting his winning cricket team HCC LIONS WINNER OF 2026 SPRING CUP with their trophy, and the two teams HCC LIONS and LIDB STRIKERS. were honored with

citations and plaques by Dr. Bobby Kalotee, Hon. Jen DeSena, IAF Board Members, and the Executive Team.

The cultural program was vibrant and engaging, with Bina Sabapathy working tirelessly to showcase dances representing the East, West, North, and South of India. The performances ranged from Bollywood to Tollywood, Bharata Natyam to BaleBale Bhangra. Guru Sadhna Paranji's dance from Sadhnalaya was particularly outstanding. Special thanks were extended to Shilpa Jurani, Sadhna Paranji, Brahashitha Gupta, Sweta Goswamy, and singer Gautam Chopra and Jyoti Gupta for keeping the stage lively with their own performances and their students' contributions.

All attendees enjoyed snack packets and Pani Puri, which proved to be a big hit. The ambiance was

beautifully decorated by IAF members and volunteers.

The program concluded with a Bhajan Jamming, featuring performances by Jyoti Gupta, Dr. Jag Kalra, Dr. Bhavani Srinivasan, Bina Sabapathy, Indu Jaiswal, Vandana Kumar, Dr. Neeru Bhambri, Harvinder Bhatia, Asha Dua and Gautam Chopra. Chairperson Indu Jaiswal expressed gratitude to everyone for their participation, especially the media and photographer Ruchita Kaul and expressed hope for an even larger turnout next year.

Esteemed Honorees

1. Karthikeyan Balakrishnan
Graduated: 1999 bachelor's degree in production engineering. College: PSG College of Technology, Coimbatore. Role: Senior Program Manager at Tata Consultancy Services Ltd. at Edison NJ. Hobbies: Cricket, Tennis, Cooking and Gardening. NYTA - Associated for the last 10 years. Started as a dedicated and sincere volunteer, served in many

roles - picnic organizer, food committee chair, NYTA Annual day event coordinator, PTA Lead, School Director. And also, an active volunteer and supporter of FETNA, NYTS and TNF. 2. Nishant "Nick" Garg Nishant "Nick" Garg is a respected entrepreneur, business leader, and community advocate with over 25 years of experience in the wireless, telecom, electronics, repair, recycling, distribution, and consulting industries. An immigrant from Darjeeling, India, Nick came to the United States with determination, hard work, and a vision to build meaningful opportunities for himself and others. Over the years, Nick has built and operated successful businesses across the wireless and technology sectors, including retail wireless stores, device trading, electronics repair, reverse logistics, e-commerce, training, and telecom consulting. His business journey reflects resilience, innovation, and a

deep understanding of the evolving technology industry. Nick is also deeply committed to community service and social impact. Through his work with organizations and initiatives focused on training, workforce development, electronics recycling, and support for differently abled and justice-impacted individuals, he continues to create opportunities for people who are often underserved. His mission is to combine business success with purpose, helping individuals gain skills, confidence, and a path toward independence. In addition to his entrepreneurial work, Nick is involved in industry networking, mentorship, and philanthropic efforts. He is passionate about empowering the next generation, promoting sustainability through responsible electronics reuse and recycling, and giving back to the community. Nick's life and career represent the values of perseverance, leadership, service,

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

Indian American Forum Hosts Another Successful Event

The Indian American Forum once again organized a highly successful event, drawing enthusiastic participation from the community.

and impact. His journey from humble beginnings to becoming a successful business leader and community contributor continues to inspire many. -

3. Archana Gautam, She has been working with Citi and other bank with many years in senior positions, Rotary club president in past and with them about 15 yrs, community leader and raising funds for charities. Currently as active member of IDPUSA

4. Dincil George Team leader at New York State Office for people with Developmental Disabilities. President - Floral Park Bellerose Indian Merchant Association (FBIMA) President - North Hempstead Indian Malayalee Association. General secretary - Ys Men's club of Long Island. General Secretary - FIBA (Fellowship of Indian Brethren of North America) -

5. Dr. Anuj Goenka the next honoree represents the absolute best of both the medical field and our local Long Island community. He currently serves as the Vice-Chair of the Department of

Radiation Medicine and the Director of Radiation Oncology for Neuro-oncology at Northwell Health, where he has been a vital part of the team since 2014. As an Associate Professor, his clinical focus is dedicated to the highly specialized treatment of benign and malignant processes of the central nervous system. He is a physician who doesn't just practice medicine; he advances it. Whether he is developing pioneering Low-Dose Radiation Therapy protocols, implementing cutting-edge clinical systems, or chairing the annual 'Best of Radiation Oncology' conference in New York City, his work directly elevates the standard of patient care. With his medical degree from the prestigious Johns Hopkins University and his post-graduate training at Memorial Sloan-Kettering Cancer Center, Dr. Goenka proves that he can be a leader in a demanding medical specialty while remaining deeply rooted in family and community life. In his community, health programs included 5K walk at Eisenhower Park

last year. A proud resident of Jericho, he lives with his wife, Pratichi, and their two sons. For his tireless work in neuro-oncology, his leadership in healthcare, and his unwavering commitment to our community, 6. Sri Srinivas "Shankar" Jayashankar It is my great privilege and honor to introduce a remarkable community leader, devoted family man, passionate cultural ambassador, and respected immigration attorney. He is originally from Bengaluru, Sri Srinivas Jayashankar, fondly known as Shankar, grew up in a large and loving family with his childhood rooted in the values of togetherness, unity, and shared celebrations. He often recalls how his grandparents brought the entire family together for every occasion, teaching generations the importance of inclusion, relationships, and community. As an immigration attorney, he has dedicated his career to helping hundreds of immigrants pursue their dreams and build new lives in the United States. Through his professional work, he has

provided guidance, hope, and opportunity to countless families navigating their immigration journeys. Beyond his profession, one of his greatest passions is preserving and passing on our rich heritage and culture to the next generation. For more than a decade, Shankar and his family have lovingly hosted the annual Gombe Habba during the Dasara festival. What began as a family tradition has become a cherished cultural experience for the community. His home transforms into a beautiful showcase of Indian heritage, traditions, stories, and values, inspiring children and families alike to stay connected to their roots. Shankar has become a pillar of the Long Island community. "Be simple, be modest, be honest — and that will take you all the way." - That's his message Today, we are proud to recognize and celebrate Sri Srinivas "Shankar" Jayashankar for his outstanding contributions to our community, his commitment to

preserving our cultural heritage, and his unwavering dedication to bringing people together as one family. 7. Manmeet Kaur A woman of excellence, A woman of great leadership and entrepreneurial skills combined with community services and remarkable customer services, this next honoree has the great support of the community. She represents the Villager's Farmer market, its 5th location in Hicksville, has a background of 14 years of automobile sales and grocery store managerial skills. Working with Twinkle Rana & Mr. Preet, her backbones, she deserves all the recognition from society. 8. Kishore Malik He has travelled the world and seen all the cultures and world's famous monuments. He appreciates the heritage of all great countries. Professionally he has been a travel agent for the last 40 years. An active member of IDP USA, IALI, and many organizations, providing community services.

Ms. Shikha Kaur Patra : A Visionary Entrepreneur, Philanthropist and Blessing in Disguise

Born on 20 April 1976, Ms. Shikha Kaur Patra was blessed with a legacy of patriotism, valour and selfless service. She was born into the family of Late Sri Srustidhar Das, an exemplary combatant of the Indian Navy who rendered distinguished service to the nation and participated in several military engagements, including the historic Indo-Pak War of 1971. The spirit of nationalism and sacrifice runs deep

within the family, whose forebears were also associated with the freedom movement of Bharat. Endowed with an innate inclination towards spirituality and national consciousness from an early age, Ms. Shikha pursued higher education in Law and subsequently established herself as a successful entrepreneur. Her professional accomplishments have been complemented by an unwavering commitment to humanitarian causes and the larger welfare of society. Associated with the BCIC and several other reputed institutions, she continues to tread the path of excellence with remarkable determination and humility. A defining chapter in her life unfolded in 2023, when the divine light of Sikhi found deeper resonance within her being. What began as a spiritual awakening gradually blossomed into an ardent devotion, culminating in her becoming an integral part of Sri Guru Khalsa

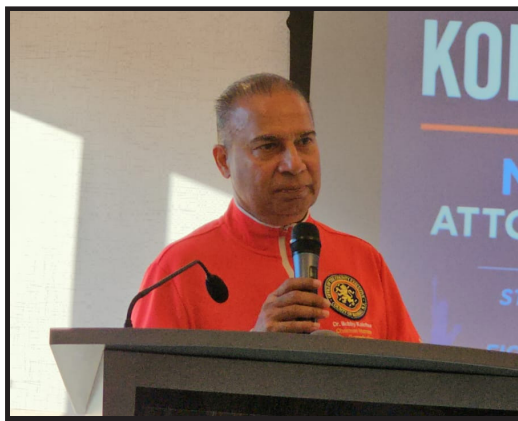
Panth. Since then, she has remained steadfast in upholding the timeless ideals of selfless service, compassion and universal brotherhood. As a devoted Panthic enthusiast, Ms. Shikha Kaur Patra has played a pivotal role in promoting Sikh historical scholarship. Through her generous support, the printing and field research associated with my projects : "The Sikh History of Deccan India (Unveiling the Unsung Saga)" and "Safar E Shahadat : Sagal Srisht Di Chadar, The Incredible Martyrdom of Sri Guru Tegh Bahadur Sahib Ji" were made possible, thereby contributing significantly towards preserving and disseminating the rich heritage of Sikh history. Beyond her professional and spiritual pursuits, she is an ardent lover of animals and tirelessly serves voiceless creatures with profound compassion, embodying the sublime Sikh principle of Sarbat da Bhalla : The

welfare of all. Inspired by this noble vision, she established the Sikh Heritage Preservation Council, a charitable organisation registered under the Trusts Act and recognised under Sections 12A and 80G of the Income Tax Act, besides being endorsed under NITI Aayog's NGO Darpan and E-Anudaan portals. Those who know Ms. Shikha Kaur Patra often describe her as a blessing in disguise, a rare soul whose benevolence quietly transforms lives and whose presence inspires hope and harmony. Her compassionate disposition, indomitable spirit and unwavering faith have enabled her to touch countless hearts, making her an embodiment of grace amidst adversity and light amidst uncertainty. In an era increasingly marked by material pursuits, Ms. Shikha Kaur Patra stands as a shining example of how enterprise can coexist with

empathy, and how success finds its highest meaning in service to humanity. A woman of conviction, compassion and vision, she continues to inspire many with her steadfast dedication towards preserving heritage, serving society and fostering a more harmonious world. Indeed, her life exemplifies the timeless truth of women empowerment that signifies true revolution is not wrought merely through words or power, but through love, service and an unyielding commitment to the welfare of all beings. Through her endeavours, Ms. Shikha Kaur Patra continues to illuminate the path towards a nobler and more compassionate society.

Dr. Abinash Singh Mahapatra
(Sikh Historian and Author)
Shiromani Panth Akaali Buddha Dal (96 Crori : Panjva Takhat)
President : Punjabi Global Foundation
(Odisha Chapter)

Community Leaders Rally for Attorney General Candidate Saritha Komatireddy at Hicksville Meet & Greet

Hicksville, NY – On June 18, 2026, the Pearl Banquet in Hicksville hosted a vibrant "Meet & Greet" program in support of Saritha Komatireddy, the Republican and Conservative Party candidate for Attorney General of New York. The event was organized by Mr. Harry S. Bolla, CEO of Bolla Oil Corp. and its associated companies.

The gathering brought together a distinguished group of community leaders who voiced their support for Komatireddy's candidacy. Among those in attendance were Nassau County Hu-

man Rights Commissioner Bobby Kumar Kalotee, Vice Chair Wioleta Dusza, Mr. Deepak Bansal, Mr. Garry Sika, Mr. Vimal Goel, Dr. Nandi, Mr. Pradeep Tondon, Jasbir Jay Singh, and Shashi Malik.

Saritha Komatireddy, a respected former federal prosecutor, national security expert, and public servant, has built a career dedicated to the rule of law. Her professional background includes serving as an Assistant United States Attorney for the Eastern District of New York, where she led high-profile

cases involving international terrorism, cybercrime, narcotics trafficking, and public corruption. Her impact has reached communities across the state, from New York City to Buffalo and Rochester. Beyond her prosecutorial experience, Komatireddy served as the Chief of Staff for the Drug Enforcement Administration (DEA), a global agency with over 10,000 personnel. A graduate of Harvard College and Harvard Law School, she began her legal career as a clerk for then-Judge Brett Kavanaugh on the U.S. Court of Appeals for the

D.C. Circuit and served as Counsel to the National Commission on the BP Deepwater Horizon Oil Spill. Currently a Partner at Holtzman Vogel and a lecturer at Columbia Law School, Komatireddy is running on a platform emphasizing her commitment to protecting American communities and advancing justice. As a mother of four, she brings a personal perspective to her pledge to uphold public safety and integrity across the state of New York. The election for Attorney General of New York is scheduled for November 3, 2026.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

Community Leaders Rally for Attorney General Candidate Saritha Komatireddy at Hicksville Meet & Greet

ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ.....

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਬਠਨਗਰ, ਸੰਗਰੂਰ
9876714004

ਜੈਲਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤੁਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਖਾਂਦਾ ਪੀਂਦਾ, ਕੁੱਝ ਖਾਂਦਾ ਪੀਂਦਾ ਵੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਰਾਹ ਬਦਲ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਝੋਲਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਪੁਰਾਣੇ ਅਖਬਾਰ ਸਾਂਭ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਦਾ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਉਂਗਲਾਂ ਰੱਖਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਉਂਗਲੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦਾ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦਾ ਪਹਿਲੀ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦੇ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੀ ਬੋਲਦਾ ‘ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ, ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ.....’। ਫਿਰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੇ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ, ਅੱਗੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲਦਾ, ਬੱਸ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ। ਗੱਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜੀਅ ਕਾਹਲਾ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਝੋਲਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਰੁੱਗ ਭਰ ਲੈਂਦਾ ਬੁੜਬੁੜ ਕਰਦਾ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ।

ਕਈ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਕਿ ਬਹੁਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੇ ਦਿਮਾਗ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਆਖਦਾ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੱਸਦਾ, “ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ... ਛੱਡ ਕੇ ਆ ਗਿਆ... ਏਹੇ ਤਾਂ ਭਾਈ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਮੁੰਡਾ ਸੀ... ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਹਦੀ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗ ਗੀ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹੀ ਬਚਿਆ ਵਿਚਾਰਾ..... ਠੱਕਰਾਂ ਖਾਂਦਾ ਫਿਰਦੈ ਮਾੜੇ ਕਰਮਾਂ ਆਲਾ।”

ਜੈਲੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਇੱਕ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਆਂਢੀ ਗੁਆਂਢੀ ਵੇਲੇ ਕੁਵੇਲੇ ਚਾਹ ਰੋਟੀ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਆਮ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਛਕਾ ਦਿੰਦੇ। ਚਾਚੇ ਤਾਏ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ ਸਨ, ਉਹ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲਾਉਂਦੇ। ਪਿਉ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਦਾ ਹੀ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਸੀ, ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਸਾਊ ਅਤੇ ਪਿਆਰਾ.... ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਘਰੋਂ ਕਾਲਜ ਗਿਆ ਮੁੜ ਘਰ ਨਹੀਂ ਪਰਤਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਗਮ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਮੰਜਾ ਫੜਿਆ, ਮਰ ਕੇ ਹੀ ਮੰਜਾ ਛੁੱਟਿਆ। ਜੈਲਾ ਉਦੋਂ ਆਪ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦਰ ਦਰ ਦੀਆਂ ਠੱਕਰਾਂ ਖਾਧੀਆਂ। ਉਹ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੁੰਨ ਮਸੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਨਾ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਗਿਆ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਬਹੁਤਾ ਬੋਲਿਆ। ਹਾਲਤ ਕਮਲਿਆਂ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ। ਨਾਨਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਕਈ ਸਾਲ ਉੱਥੇ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਨਾਨਾ ਨਾਨੀ ਮੁੱਕ ਗਏ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਮੁਸੀਬਤ ਸਮਝਿਆ ਉਸ ਨੂੰ। ਇਸ ਲਈ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ। ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਾੜੀ ਦੇ ਵਾਲ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਿੱਟੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਬੈਠਾ ਸੁੰਨੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਫਿਰ ਜੀਅ ਕਾਹਲਾ ਪੈਂਦਾ ਉੱਠ ਕੇ ਮੜੀਆਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ। ਆਖਦਾ ਸੀ ‘ਮਾਂ ਓਦਰ ਜਾਂਦੀ ਐ, ਜੇ ਨਾ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ।’

ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇੜ ਕੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੈਲਾ ਜਿਹਾ ਅਖਬਾਰ ਫੜਾ ਦਿੰਦਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਫਟੀ ਮੈਲੀ ਕਿਤਾਬ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਖਦਾ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬੱਚਾ ਉਸ ਦੇ ਕਰੋ ਤੇ ਇੱਕ ਅੱਧ ਪੰਨਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਾ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਓਨਾ ਚਿਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਾ ਛੱਡਦਾ। ਬੱਚੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜ ਕੇ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਕਿਸ ਦੀ ਸੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨੇੜੇ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਲੁਕੇ ਲੈਂਦਾ।

ਆਮ ਕਰਕੇ ਬੋਹੜ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਉਸ ਦਾ ਮਖੌਲ

ਉਡਾਉਂਦੇ ਕਈ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾਉਂਦੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਧੁਨ ਸੀ ਅਖਬਾਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਕੂੜੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਿਆ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖਦਾ। ਕਦੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ, ਕਦੇ ਕਦੇ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲੈਂਦਾ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਬੋਹੜ ਹੇਠ ਬੈਠੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿਉਂ ਪੰਚ ਨੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਜੈਲਿਆ ਤੂੰ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਆਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਏਂ.... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ, ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ... ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਕਰ।”

“ਆ ਕੇ ਦੱਸਦਾ” ਕਹਿ ਉਹ ਕਾਹਲੇ ਕਦਮੀਂ ਸਿਰ ਖੁਰਕਦਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ।

“ਓ ਰਹਿਣ ਦੇ ਜੈਲਿਆ ਫੇਰ ਕਦੇ ਦੱਸ ਦੇਈ.... ਸਾਡੀ ਟਰਾਲੀ ਆਉਣ ਆਲੀ ਐ ਅਸੀਂ ਧਰਨੇ ਤੇ ਜਾਣੈ।” ਪਿਆਰਾ ਸਿਉਂ ਨੇ ਬੋਬੇਰੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਉਸ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਕੁ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੋੜ੍ਹੇ ਕੁ ਅਖਬਾਰ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਤੇ ਕਾਹਲੇ ਕਦਮੀਂ ਬੋਹੜ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਉਧਰੋਂ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਵੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

“ਲਓ ਬਈ ਆਪਣਾ ਜੈਲਾ ਅੱਜ ਦੱਸੂ ਪੈੜਾਂ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ।” ਆਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਲਾਠੇ ਦਾ ਘੁੱਕਰਾ ਉੱਚੀ ਦੇਣੇ ਹੱਸਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਜਣੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹੱਸ ਪਏ।

ਜੈਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅਖਬਾਰ ‘ਤੇ ਦੋ ਉਂਗਲੀਆਂ ਰੱਖਦਾ ਤੇ ਆਖਦਾ “ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ.... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ।” ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ, ਫਿਰ ਤੀਜਾ ਚੌਥਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਦਾ ਉਂਗਲਾਂ ਰੱਖ ਕੇ.... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ.... ਆਖਦਿਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ।

“ਓ ਬੱਸ ਕਰ ਪੜ੍ਹਦੇਰਾ ਸਾਡਾ ਵੀ ਦਿਮਾਗ ਖਰਾਬ ਕਰੇਗਾ।” ਘੁੱਕਰੇ ਨੇ ਆਖਿਆ। ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਗੰਭੀਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜੈਲੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਹਾਂ ਹਾਂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਦੱਸੋ।”

“ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕੀਹਦੇ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਓ।” ਘੁੱਕਰੇ ਨੇ ਫੇਰ ਕਿਹਾ। ਜੈਲੇ ਨੇ ਉਦਾਸ ਜਿਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲੱਗਿਆ।

“ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਜਰਨੈਲ ਸਿਆਂ ਤੂੰ ਦੱਸ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ।” ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸੋਢੇ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਖਿਆ। ਜੈਲਾ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਤੱਕਣ ਲੱਗਿਆ ਉਹਨਾਂ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਤੇ ਆਖਿਆ, “ਸੱਚੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਆਂ..... ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਦੱਸ।” ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੇਮਾਅਨੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਫਿਰ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋੜ੍ਹੀ ਚਮਕ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਉਂਗਲ ਰੱਖੀ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ.... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ.... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ। ਉਸ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢੇ ਬਸ ਉਹੀ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਉੱਥੋਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਖਿਸਕਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਰੁਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

“ਲੱਗਦੈ ਮਾਸਟਰ ਵੀ ਕਮਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅੱਜ।” ਘੁੱਕਰਾ ਬੁੜਬੁੜਾਇਆ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਜੈਲੇ ਨੇ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਕੱਢੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲੱਗਿਆ। ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਕੱਢ ਕੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਈ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਫੋਟੋ ਫੜੀ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇਹ ਫੋਟੋ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ ਜੀ?”

“ਲਾਲੀ ਐ ਇਹ ਤਾਂ... ਜੈਲੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਾਈ..... ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਤੇ ਸਾਊ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ.... ਸਕੂਲ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ..... ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰੂ। ਪਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।” ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਹੁਕੀ ਭਰਿਆ। ਜੈਲੇ ਨੇ ਫੋਟੋ ਫੜੀ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕੁੜਤੇ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਿਆ। ਲਾਲੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਅਖਬਾਰ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਧੀਮੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ.... “ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ।” ਇੱਕ ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਜੈਲੇ ਦਾ ਹੱਥ ਰੁਕਿਆ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਅਖਬਾਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਉੱਥੇ ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ ‘ਤੇ ਸਟਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਨੌਜਵਾਨ ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਸਾਰੇ ਅਖਬਾਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਜੈਲੇ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ..... ਉਂਗਲੀ ਰੱਖ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਤੱਕਦਾ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਜੈਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਅਖਬਾਰ ਤੇ ਉਂਗਲ ਰੱਖੀ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਵੱਧ ਨਸ਼ਾ ਖਾਣ ਨਾਲ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜੈਲੇ ਦੀ ਉਂਗਲ ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਦੀ ਫੋਟੋ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਹੱਥ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਖਬਾਰ ‘ਤੇ ਫਸਲ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਬਿਮਾਰੀ ‘ਤੇ ਨਕਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਖਬਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ। ਸਾਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਸੀ ਜੋ ਗੰਧਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕਿਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਜਬਰ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਠੱਕਰਾਂ ਖਾਂਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ

ਤਸਵੀਰਾਂ। ਕਰੋਨਾ ਸਮੇਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਹੋਏ ਪੈਰ, ਕਿਤੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਚੁੱਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰ... ਹਰ ਉਹ ਤਸਵੀਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਜੈਲੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਦਰਦ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦਾ ਸੀ।

ਅਖੀਰ ‘ਤੇ ਜੈਲੇ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਗਵਾ ਚੁੱਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ। ਉਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ। ਉਜੜੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ..... ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਖੇਤ ਬਣਾ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ।

ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਰੰਗਦਾਰ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਖੇਤ.... ਖੇਤ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਕੀਤੀ ਵਾੜ ਅਤੇ ਵਾੜ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦੰਦਾਂ ਵਾਲੇ ਮੂੰਹ ਜੋ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜੋ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਖਤਰਨਾਕ ਵਾੜ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਵੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜੈਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਰਹੇ। ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਚ ਸਮਝ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਹ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। “ਛੱਡੋ ਮਾਸਟਰ ਜੀ.... ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰੇ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਕੂੜਾ ਕਥਾੜਾ ‘ਕੱਠਾ ਕਰੀ ਫਿਰਦੈ।’ ਖੜ੍ਹੇ

ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਿਵੇਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇ

ਓਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਜੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਬਨਸਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨ ਦਾ ਜਿਥੇ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਓਥੇ ਉਸ ਕਾਦਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਕੁ ਡਿਊਟੀਆਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਸੋਝੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਜੋਕਾ ਮਾਨਵ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਾਦਰ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕਰੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦਾ ਲੁਭ ਲੈਣ ਲਈ ਉਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜਲਵਾਯੂ, ਪਾਣੀ, ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਵਾ ਲਈ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਜਾਂ ਖੁੱਛੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਕਟਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਗਾਈਏ ਵੀ ਤੇ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਪਾਣੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਰਤੀਏ ਜੇ ਕੋਈ ਫਾਲਤੂ ਡੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵਰਜੀਏ ਪਹਾੜ ਵੀ ਸਾਡੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸੰਗਿਰਾਹ ਅਤੇ ਸੁਹੱਪਣ ਹਨ, ਬੇਮਤਲਬ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਓਨਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸਾਡੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਆਪਾਂ ਕਾਦਰ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕੁੱਲ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣੇ ਵੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਕਦੇ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਦਾਰ ਨਾਥ, ਬਦਰੀ ਨਾਥ ਵਾਲੀ ਪਰਲੋ ਹਾਲੇ ਆਪਾਂ ਭੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖਤਾ

ਦੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੂਣ ਨੂੰ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸਾਡੀ ਫਿਤਰਤ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਓਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਫੀ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ (ਮਨੁੱਖ) ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਬਾਣੀ ਦਾ ਵੀ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਨਸਾਨ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਨਾਲ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰਦੇ ਹਨ।

ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਸਮਝਕੇ ਓਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਦੇ ਸਵਾਦ ਲਈ ਜੀਵ ਹੱਤਿਆ ਨਾ ਕਰੀਏ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤਰਾਂ ਜਿਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜੀਵਨੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਨਾ ਦੁਖਾਓ, ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਤੇ ਗਿਸਤੇ ਨਿਭਾਓ। ਇਹੀ ਸੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਸੁਖਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਭਾ ਸਾਮ ਸੈਰ ਕਰੀਏ, ਦੁਖੀਆਂ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੀਏ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੀਏ ਓਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਾਈਏ। ਇਹ ਫਰਜ਼ ਜੇਕਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਨਸਾਨ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਨਿਭਾਈਏ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁੱਖਦਾਈ ਗੁੱਜਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਲਿਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸੀਮਤ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਇੱਥੇ ਹੀ ਵਿਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਇਹੀ ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਈਏ, ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸਹਾਈ ਹੋਈਏ।

ਜਸਵੀਰ ਸਰਮਾਂ ਦੱਦਾਹੂਰ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ
95691-49556

ਵਾਤਾਵਰਨਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਲ - ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ

ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ ਹਰ ਸਾਲ 5 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ 1973 ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ 1972 ਵਿੱਚ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਇਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਗਾੜ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦਿਨ ਬ ਦਿਨ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਘਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਲੁਪਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਲੁਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਦੈਨਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰ ਸਾਲ ਧਰਤੀ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ

ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲੋਬੀਅਰ ਪਿਘਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ ਮਨ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਰ ਸਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ ਕਿਸੇ ਥੀਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹੋਸਟ ਵੀ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ ਦਾ ਬੈਟਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਥੀਮ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਆਉ ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਜੋ ਫਰਜ਼ ਬਣਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਨਿਭਾਈਏ।

- ਜਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਸਟ੍ਰੈਸ,
ਸਹਸ ਬੋੜਾਵਾਲ (ਮਾਨਸਾ)

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

INDIA DAY PARADE
LONG ISLAND • NEW YORK

FREE
ADMISSION
We welcome
All

**FREE CHILDREN'S
CARNIVAL GAMES**
FUN ZONE

Bolla Market
Global Flavor

VIMAL GOYAL AND DEEPAK BANSAL
(PRESIDENTS)
& IDP TEAM CORDIALLY INVITES EVERYONE TO JOIN

80TH INDIA'S INDEPENDENCE DAY

15TH INDIA DAY PARADE

★ SUNDAY, AUGUST 23RD, 2026 AT 12.00 PM ★

FORM: PATEL BROTHERS
415 S BROADWAY
HICKSVILLE, NY 11801

TO PARADE DESTINATION
80 E BARCLAYS STREET
HICKSVILLE, NY 11801

GRAND SPONSORS

SPECTACULAR ATTRACTIONS

LIVE DJ &
DANCE
PERFORMANCES

CULTURAL
PROGRAMS

SHOPPING &
FOOD
BAZAAR

KIDS FUN &
ACTIVITIES

HENNA &
TATTOOS

LIVE BANDS,
GARBA, DHOL,
BHANGRA &
MUCH MORE!

VIMAL GOYAL
IDP President

MEDIA PARTNERS

DEEPAK BANSAL
President IDPUSA

RAFFLE TICKETS AND EXCITING PRIZES

IDPUSA, 255 South Broadway, Hicksville, NY 11801

516-971-6391

www.idpusa.org

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

Long Island Indo American Lions Club Celebrates a Grand 5th Annual Gala and Seven Years of Service

The Long Island Indo American Lions Club proudly celebrated its **5th Annual Gala Dinner**, marking **seven remarkable years of service, compassion, and community leadership**, on June 18, 2026, at the Pearl Banquet Hall in Hicksville, New York. The elegant evening brought together distinguished guests, Lions leaders, community members, sponsors, donors, and supporters to celebrate the club's accomplishments and honor individuals whose contributions have made a lasting impact on society.

The evening commenced with a warm welcome by Master of Ceremonies **Madhu Pareek**, followed by the

Pledge of Allegiance led by **DG-Elect Michael Robinson**, the **Lions Prayer** by **Past District Governor T.J. Anand**, and a toast by **Sanju Sharma**. The gathering was further blessed by **Narinder Kapoor**, who began the evening with sacred shlokas and mantras, invoking divine blessings for the occasion. Guests enjoyed an atmosphere of fellowship, gratitude, and celebration as they reflected on the club's inspiring journey over the past seven years.

Gala Chair Kanak Golia welcomed the attendees and expressed heartfelt gratitude to the members, sponsors, donors, and volunteers whose dedication and generosity have fueled

the club's success. He introduced the Gala Co-Chairs, **Harish Shadadpuri** and **Gobind Bathija**. As Gobind Bathija was out of town, **Sonia Bathija** graciously represented him. Kanak highlighted the club's many accomplishments under the leadership of **President Anju Sharma** and congratulated her for her outstanding service, vision, and exemplary leadership.

A special video presentation showcased the club's impactful service projects, including scholarships for deserving students, food distribution initiatives, winter coat and blanket drives, backpack and school supply donations, pet food

drives, blood donation drives, health and wellness programs, and numerous community outreach efforts benefiting individuals and families in need. Club Donated \$27,500 towards Scholarships to the students of various colleges and universities.

The evening was honored by the presence of **Harry Bolla**, CEO of **Bolla Oil Corporation and Bolla Enterprises**, a respected business leader, philanthropist, and community supporter. He addressed the audience and commended the club for its commitment to humanitarian service and community engagement.

One of the highlights of the evening was the recognition of distinguished honorees **Dr. Bhavani Srinivasan**, **Dr. Angelish Kumar**, **Nisha Kumar**, and **Sandeep Kaur**, whose leadership, generosity, and dedication to serving others have positively impacted countless lives. The prestigious **Young Achiever Award**, instituted in honor of the **TIB Foundation**, was presented to **Tanvi Grover**. Their accomplishments serve as an inspiration and embody the values of service, compassion, and leadership upheld by the Long Island Indo American Lions Club.

President **Anju Sharmawas** introduced by **Poojaa Makhijani** and **Rita Shah**, She was praised for her exemplary leadership and bringing the team together and giving each one chance to shine individually. President addressed the gathering and reflected on the club's achievements during her tenure. She expressed heartfelt appreciation to the Executive Committee, Board of Directors, project chairs, committee members, volunteers, sponsors, and supporters whose collective efforts have enabled the club to expand its reach and make a meaningful difference in the community. A special recognition was presented to **Mr. Harish Mehta**, whose vision and encouragement to

Vijay Shah, Founder Chairperson, played a significant role in establishing the club on Long Island. Special recognition was also extended to the club's officers, directors, committee chairs, and project leaders whose tireless efforts ensured the success of both the Gala and the club's year-round service initiatives. Sponsors and supporters were honored for their invaluable contributions. The Journal Committee members **Anchit Aery, Asha Dua, Sanju Sharma, and Jessi Dhillon**

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

Long Island Indo American Lions Club Celebrates a Grand 5th Annual Gala and Seven Years of Service

were especially appreciated for their dedication and service. A unique and memorable highlight of the evening was "Fashion for Compassion," a creative and inspiring showcase featuring over a dozen young models wearing authentic and glamorous Indian attire and elegant jewelry sponsored by **Bhavna Sharma of SARA SHIVA, Hicksville**. The event was further enhanced by professional makeup sponsored by **Neetu Chhabra of Madame Salon, Hicksville**.

The grand finale featured the models gracefully walking the runway wearing "WE SERVE" sashes while carrying inspiring messages such as:

- "Kindness Never Goes Out of Fashion"
- "The Most Beautiful Trend is Helping Others"
- "The Runway is Brighter When It Shines for a Noble Cause"

These powerful messages perfectly captured the spirit and purpose of **Fashion for Compassion**, reminding everyone that true beauty lies in serving others.

President Anju Sharma also extended special thanks to **PoojaaMakhijani, Shila Shah, and SaurabhSheth** for managing the reception desk; **Yogini Oza, Pammijapra, and Purvi Shah** for coordinating raffle ticket sales; and **Harish and RachnaShadadpuri** for arranging the interactive robot greeter that delighted guests throughout the evening. She also expressed gratitude to past presidents **InduGajwani, Dr. Sunil Mehra, and ShyamGajwani** for their

years of dedication and leadership. The evening concluded with entertainment, fellowship, and celebration, providing guests with an opportunity to strengthen friendships and community bonds while honoring the spirit of volunteerism and compassion that has defined the organization for the past seven years. The raffle drawing added excitement to the festivities, and prizes were distributed to the winners. The Long Island Indo American Lions Club extends its sincere

gratitude to all sponsors, donors, journal advertisers, supporters, volunteers, and guests whose generosity and encouragement contributed to the success of this memorable event. The Gala not only celebrated the accomplishments of the past year but also commemorated **seven glorious years of service, kindness, and dedication to improving lives and building stronger communities**.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

Long Island Indo American Lions Club Celebrates a Grand 5th Annual Gala and Seven Years of Service

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

Long Island Indo American Lions Club Celebrates a Grand 5th Annual Gala and Seven Years of Service

Congratulations to President Anju Sharma, the Executive Committee, Gala Committee, honorees, sponsors, volunteers, and all members of the Long Island Indo American Lions Club on a truly successful and inspiring celebration. Together, they continue to embody the Lions motto: "We Serve."

ਆਓ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਿਰਜੀਏ

ਅੱਜ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਧਰਤੀ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਰਥਾਂ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉਸਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਨਦੀਆਂ ਨਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਨਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਜੰਗਲ ਤੱਕ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। 2005 ਵਿੱਚ ਸੁਨਾਮੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕਹਿਰ ਮਚਾਇਆ। 2012 ਵਿੱਚ ਜੋ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹਿਰ ਮਚਾਇਆ, ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ। ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਫਿਰ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿੱਚ ਬੱਦਲ ਫੱਟਣ ਕਾਰਣ ਜੋ ਤਬਾਹੀ ਮੱਚੀ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਦਿਲ ਕੰਬਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ। ਕਈ ਲੋਕ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਵਹਿ ਗਏ। ਇਨਸਾਨ ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰਿਆ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਰਥਾਂ ਖਾਤਰ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭੂਚਾਲ ਆਉਣ ਨਾਲ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਡਿੱਗਦੀਆਂ

ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਅਫਾਨ ਤੂਫਾਨ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਆਫਤ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਨਿਸਰਗ ਤੂਫਾਨ ਦੀ ਦਸਤਕ ਹੋਈ, ਇਸ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫਾਨ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸੰਭਲ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਤਾਉਤੇ, ਯਾਸ ਤੂਫਾਨ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਕਹਿਰ ਮਚਾਇਆ। ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ ਖੂੰਦ ਨੂੰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਫੈਕਟਰੀਆ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂਹਿੰਦ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਮੱਛੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਫਸਲ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਦ ਪਦਾਰਥ ਕੈਮੀਕਲ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਕੈਂਸਰ, ਦਿਲ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਜੀ ਨੇ ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁੱਖ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਰੁੱਖ ਲਾਉਣਾ ਹੀ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਉਸ ਰੁੱਖ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤ

ਵਿੱਚ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਾਕਡਾਊਨ ਲੱਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲਾਕਡਾਊਨ ਕਰ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਹੋਇਆ। ਕਸਮੀਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੰਨਿਆ ਕੁਮਾਰੀ ਤਕ ਸਾਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਦਰਤ ਨਵੀਂ ਨਵੇਲੀ ਦੁਲਹਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਜ ਗਈ। ਗੰਗਾ, ਜਮੁਨਾ ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ ਵਰਗੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚਿੱਟੀ ਬੇਈ, ਕਾਲਾ ਸੰਘਾ ਡਰੇਨ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਾਫ਼

ਸੁਥਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ। ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਵਿੱਚ ਪੰਛੀ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਡਾਲਫਿਨ ਨੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਇਹ ਹੁਣ ਸੰਭਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹੁਣ ਸਨੱਅਤ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦਰਿਆ ਫਿਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਅੱਜ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਕਿਵੇਂ ਆਕਸੀਜਨ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਕਸੀਜਨ

ਦੀ ਕਮੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੇ ਅੱਜ ਦਰਖਤ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਹੋ ਕੇ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਕਹਾਉਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੁਣ ਕਰੀਏ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਰੱਖੀਏ। ਤਾਂ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਣ।
ਸੰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ; ਮੋਹਾਲੀ

ਰਹਾਉ ॥

ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ ਸ਼ਬਦ ਰਹਾਉ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ, 'ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਵਿਸ਼ਾਮ ਜਾਂ ਠਹਿਰਾਉ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਲਫਜ਼ 'ਟੇਕ' ਅਤੇ 'ਸਥਾਈ' ਵੀ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਉਹ ਪਦਾ ਜੋ ਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਅੰਤਰੇ ਪਿੱਛੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ, ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਰਹਾਉ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਤੋਂ ਇਹੀ ਭਾਵ ਹੈ।' ਰਹਾਉ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਾਉ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ, ਰੁਕਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਹਾਉ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ ਦੀਆਂ ਸੂਚਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ (ਛੇਦਨਟਰਓਲੀਦਏਓ) ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਾਉ ਸਮੁੱਚੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ, ਸਿਧ-ਗੋਸਟਿ, ਓਅੰਕਾਰ ਆਦਿ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਹਾਉ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਸੋਰਠਿ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਪਾਠ ਪੜਿਓ

ਅਰੁ ਬੇਦੁ ਬਿਚਾਰਿਓ' ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਹਾਉ 'ਪਿਆਰੇ ਇਨ ਬਿਧਿ ਮਿਲਣੁ ਨ ਜਾਈ ਮੈ ਕੀਏ ਕਰਮ ਅਨੇਕਾ..' ਅਤੇ 'ਤੇਰੇ ਸੇਵਕੁ ਇਹ ਗੰਗਿ ਮਾਤਾ..' ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਹਾਉ ਦੋ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਹਾਉ ਵਾਲੀ ਪੰਗਤੀ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਥਾਈ ਟੇਕ ਨਾਂਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭਾਵ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਰਾਗ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ (ਟੇਕ) ਰਹਾਉ ਲਿਖ ਕੇ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸਦੇ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਕੀਰਤਨੀਏ ਜੱਥਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਤੁੱਕ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਵਿੱਦਯਾ ਕਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਗਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਸਬੰਧੀ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
-ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ
ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ ਰੋਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਗੁੱਸਾ

ਇੱਕ ਬਾਰ ਜੁਬਾਨ ਚੋ ਨਿਕਲਿਆ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਅਸੀਂ ਜਾਂਣਦੇ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਂਣਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਗਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਬਾਰ ਅਸੀਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਸਾਡੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਵੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਾਰ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕੜਵਾਹਟ ਦੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਰ ਬਾਰ ਉਹ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਵੇਵਜ਼ਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਬਾਰ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਬਹੁਤ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਪਾਉਂਦੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾ ਕੇ, ਗੁੱਸੇ ਚ ਬੋਲੀ ਗੱਲ ਕੀ ਅਸਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭੈੜੇ ਰਵਾਈਏ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਅਸਰ
ਅਸੀਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਘਰ ਦਾ ਮਹੱਲ ਤਾਂ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਗੁੱਸੇ ਕਾਰਣ ਸਰ ਦਰਦ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਚ ਤਾਂ ਕੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਾਡਾ ਗੁੱਸਾ ਇੱਕ ਮੁਸੀਬਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੰਮ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਕਦੀ ਨਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ, ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੀ, ਭੈਣ ਭਰਾ ਦੀ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ, ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੱਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਗੁੱਸਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਗੁੱਸੇ ਤੇ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਛਤਾਵਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪਲ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੂਰੀਆਂ ਪਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁੱਸਾ ਆਉਣ ਤੇ ਜੇਕਰ ਆਪਣਾ ਪਾਗਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲਓ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰਲੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਠ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰਲੇ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।

**ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਣੀ
ਪਿੰਡ ਗੰਢੂਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ**

ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੀਮਤੀ

ਕਿਸੇ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ -ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ -ਉਹ ਖੁਦ ਬਰਾਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਾਨੀ ਸਸਾਰ 'ਚ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਨਾ ਰੁਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਦਿਨ ਖਾ -ਪੀ ਕੇ ਅਤੇ ਰਾਤ ਸੌ ਕੇ ਲੰਘਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੀਰੋ ਵਰਗੇ ਅਨਮੋਲ ਜਨਮ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਗਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਹੱਥੋਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਕਤ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਤਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ -ਉਹ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ, ਸਮੇਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕੁਦਰਤ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮੌਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ 'ਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿੰਦਗੀ 'ਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਕੀਮਤੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਗਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਐਧਰ-ਉਧਰ ਦੀਆਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਫੈਸ਼ਨਬਾਜੀ ਆਦਿ 'ਚ ਨਹੀਂ ਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਮਿਹਨਤੀ ਬਣਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਇਕ ਚੰਗੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਅਸਲ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਲੋਕ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦਿਨ ਦੀ ਹਰ ਇਕ ਘੜੀ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਹਫੇ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵਕਤ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀਮਤੀ ਪਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਚੁੱਪਚਾਪ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਜਾਣਗੇ।

**ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ
ਮੇਨ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਰੋਡ, ਬਠਿੰਡਾ**

ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਨੁਹਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਕਵਿਤਾ ਪੁਸਤਕ : ਤਾਮ

ਲੇਖਕਾ : ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਜੱਸ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ : ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ
ਪੰਨੇ : 134, ਮੁੱਲ : 200 ਰੁਪਏ
ਗੀਵਿਊਕਰਤਾ : ਡਾ. ਪ੍ਰੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰੋਕ
91-98885-10185

‘ਤਾਮ’ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਜੱਸ ਆਪਣੀ ਚੌਥੀ ਪੁਸਤਕ ਲੈ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸਿੱਧੇ- ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਤਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ ਤੇ ਮਕਾਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ, ਸਦੀਆਂ ਲੰਮਾ ਪੰਧ ਤੇ ਅਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਕਈ ਸੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਕਈ ਜੁਗਤਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਲਾ ਸਿਰਜਕ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾਰਿਆ- ਸ਼ਿਗਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹੇ-ਚੌਂਕੇ ਦੇ ਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨਿੱਤ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਯੋਗੀ ਸੰਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਉੱਘੜਵੇਂ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁੰਮ-ਗਵਾਚ ਜਾਣ ਪ੍ਰਤੀ ਹੋਰਵਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਚੀਆਂ-ਖੁਚੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੇ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਬੇਧਿਆਨੀ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਤੇ ਅਵੇਸਲੇਪਨ ਉਪਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਤਪਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਜੱਸ ਕਿਸੇ ਜਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਜਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਪਛਾਣ ਬਣੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਨਮੋਲ ਵਸਤੂਆਂ/ਸੰਦਾਂ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਗਹਿਰਾ ਲਗਾਓ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਵਾਚਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਝੋਰਾ ਉਸਨੂੰ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਦੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੇ ਉੱਤਮ ਸੰਦ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦਾ ਅੱਗ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਅੱਗ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਅੰਗੀਠੀ ਦਾਦੀ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਰਗਾ ਨਿੱਘ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਲੇਖਿਕਾ ਨੇ ਅੰਗੀਠੀ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਵਿਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਭਾਵੁਕ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤਵੀ ਨੂੰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਚੱਕੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ, ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ, ਕਹਾਵਤਾਂ, ਰਚੇ ਗਏ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ, ਕਦੇ ਘਰ, ਕਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਕਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਉਸਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਲੇਖਿਕਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮੁੱਲਵਾਨ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਆਲਾ ਘਰ ਦੀ ਅੱਖ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਦਾ ਲੋਕਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਆਲਾ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਕ-ਸੁਕ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਾਰਾ ਸੇਕ ‘ਚ ਮਘਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਹਿਜ, ਸਬਰ, ਪੀਰਜ, ਠਰ੍ਹਮਾ ਆਦਿ ਗੁਣ ਉਸਦੇ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਵਿਤਰੀ :
ਨਾ ਤੰਦੂਰ ਵਾਂਗਰ ਤਪਣਾ,
ਨਾ ਸਵਾਹ ਬਣ ਉੱਡਣਾ
ਬੱਸ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਨਿੰਮ੍ਰਾ-ਨਿੰਮ੍ਰਾ ਬਲਣਾ
ਜਿਵੇਂ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠਾਂ
ਦੱਬਿਆ ਬਾਪੂ ‘ਸੀ’ ਨਾ ਕਰੇ
ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬਲੇ। (ਪੰਨੇ-19-20)

ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਰੇ ਦਾ ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰ ਉਲੀਕਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਹ ਉਸਦੇ ਕਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸੇਕ ਸਹਾਰਨ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਰਾ ਕਾੜ੍ਹਨੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮਧਾਣੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾ-ਸੁਕਰੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਮਧਾਣੀ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। ਘੜਵੇਂਜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਦ ਦਾ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਜੱਸ ਨੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪਾਣੀ, ਮਨ ਨੂੰ ਘੜਾ ਤੇ ਚੱਪਣੀ ਨੂੰ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੱਜਣ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸੁਪਨਿਆਂ, ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ,

ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਢੱਕ ਕੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਘੜੇ ਨੂੰ ਘੜਵੇਂਜੀ ਉਪਰ ਟਿਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਘੜਵੇਂਜੀ ਹੀ ਘੜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਜਿਹੇ ਸਭ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਡੋਲਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਘੜਵੇਂਜੀ ਘੜਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ:

ਸੂਝ ਦੇ ਤਰਖਾਣ ਕੋਲੋਂ ਬਣਵਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ
ਇਕ ਘੜਵੇਂਜੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਤੇ
ਟਿਕਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅੰਦਰਲੀ ਝਨਾਂ ‘ਚ

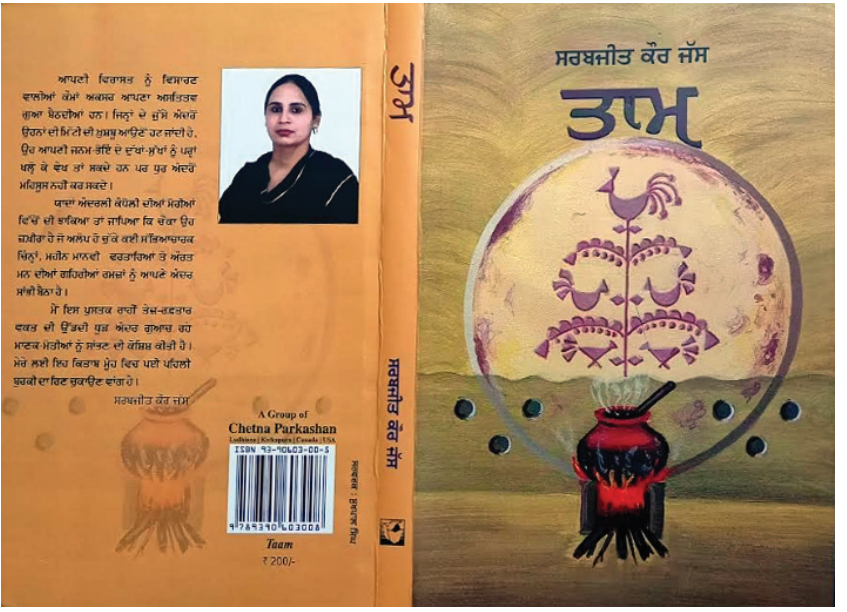
ਭੁੱਬਦਾ-ਤਰਦਾ ਧਰਤੀ ਜਿੱਡਾ
ਘੜਾ... (ਪੰਨਾ- 25)
ਘੜੇ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਤੇ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕਾਇਆ ਵਾਲੇ ਘੜੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ‘ਤੇ ਤਪਾ ਤਪਾ ਕੇ ਪਕਾਇਆ/ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੜੇ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਮ ਨੂੰ ਕਵਿਤਰੀ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਚੱਕੀ ਦੇ ਪੁੜਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪੀਸੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਤੇ ਅਗਲੀ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚੀਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਤਾਮ ਬਣ ਸਕਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਰੀ ਤਾਮ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਗਾਥਾ ਬਿਆਨਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਾਮ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਦੀ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਚਾਟੀ, ਤੋੜੀ, ਕਾੜ੍ਹਨੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲੇਖਿਕਾ ਨੇ ਬੀਤੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਢਲ ਚੁੱਕੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਕਾੜ੍ਹਨੀ ਕੜ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਬੰਦਾ ਕੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਚੱਪਣੀ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਰ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗੀ ਸੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਚੌਂਕੇ ਵਿੱਚ ਰਿੰਨੇ-ਪਕਾਏ ਨੂੰ ਉਹ ਢੱਕ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਔਰਤ ਆਪਣੀ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉੱਠਦੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਜ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਚੰਗੇਰ ਦਾ ਕਮਾਲ ਵੇਖੋ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਪੱਕੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਉਸ ਅੰਦਰ ਪਤਾਸੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਮਹਿਕਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਗਾਰਦੇ ਹਨ, ਸੁਆਣੀਆਂ ਚੰਗੇਰ ਵਿੱਚ ਭੱਤਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕਿਰਤੀ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸੋਝੀ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਖੋਲ ਨੂੰ ਤੰਦੂਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੁਆਣੀ ਨੇ ਤੰਦੂਰ ਵਿੱਚ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਸੁਆਦਲੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਕਾਇਆ ਵਾਲੀ ਡੋਹਣੀ ਚੌਂਕੇ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਿਗਾਰ ਵੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸੱਜਰਾ ਚੋਇਆ ਦੁੱਧ ਸਾਂਭਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਡੋਹਣੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੌਣ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਉੱਖਲੀ ਦੇ ਪੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਗੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੂੰਹ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉੱਖਲੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਧਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਗਤ ਵੱਲ ਝਾਕਣ ਦੇ ਗੁਰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉੱਖਲੀ ਰਿਜ਼ਕ ਨਾਲ ਭਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ :

ਮੂਹਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ
ਸਾਡੀ ਮਾਰ ਨਾਲ ਮਰ ਗਈ ਉੱਖਲੀ
ਚੇਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰ ਗਈ ਉੱਖਲੀ
ਨਕਸ਼-ਨੁਹਾਰ ਗੁਆ ਗਈ ਉੱਖਲੀ (ਪੰਨਾ- 55)
ਕਵਿਤਰੀ ਨੇ ਬੜੀ ਕਲਾਤਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਘੋਟਣੇ, ਫੂਕਣੀ, ਕੂਚੀ, ਚਕਲਾ, ਵੇਲਣਾ, ਭਾਂਡੇ, ਰੋਟੀ, ਚੂਰੀ, ਪਲੇਬਣ, ਚਾਕੂ, ਪੋਣਾ, ਪਰੇਲਾ, ਪਾਥੀ ਆਦਿ ਦੇ ਲੱਛਣ ਰੇਖਾਕਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਢੁੱਕਵੇਂ ਤੇ ਅਰਥਭਰਪੂਰ ਕਾਵਿ-ਬਿੰਬਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਹਜ-ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਫਰੋਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਮਨਬਚਨੀ ਕਰਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਹੂਕ ਸੁਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਰਤਾਰੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ, ਪੰਸੇ, ਚੋਣ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲ/ਵਿਸਰ ਜਾਂਦੇ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ(ਸਮੂਹਿਕ) ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਵਜੋਂ ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਜਾਂ ਲੋਪ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਸਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗਵਾਚ ਗਈ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੇ

ਨਾ ਲੱਭਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿਸੇ ਚਲੇ ਗਏ ਨੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਗੁੰਮ ਗਏ ਨੂੰ ਯਾਦ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੋਰਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਿਰਖ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਕਵਿਤਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੇਖਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਰਿਵਾਇਤਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਜ਼ਰੀਆ, ਇਤਿਹਾਸ ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ; ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ, ਪੈਗੰਬਰਾਂ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ, ਯੋਧਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਸਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਿਕ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਪਾਠਕ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਗਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੇਖਿਕਾ ਨੂੰ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਸਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਵਿਤਰੀ ਆਪਣੀ ਸੂਖਮ ਨੀਝ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਛਾਣਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਬਿਆਨਦੀ ਹੈ। ਬੇਧਿਆਨੀ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਫਾਲਤੂ ਵਸਤਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਹਿਨਾਰ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਉਸਨੂੰ ਝੰਝ ਹੈ। ਇਸ ਦਰਦ ਨੂੰ ਉਹ ਬੜੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਉਪਯੋਗੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਸਰ ਗਏ ਉਹ ਸਭ ਵਰਤਾਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸਾਂਭਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਲੇਖਿਕਾ ਵੱਲੋਂ ਖੋਜੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਉੱਤਮ ਮਿਸਾਲ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਛਾਨਣੀ ਗੁਣ ਵੀ ਨਿੱਤ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਸੰਦ ਹੈ। ਛਾਨਣੀ ਜਿਸਨੂੰ ਆਟਾ, ਦਾਲ, ਦਾਣੇ, ਚਾਵਲ, ਹਲਦੀ, ਮਸਾਲੇ ਆਦਿ ਛਾਨਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਲੇਖਿਕਾ ਨੂੰ ਕਈ ਅਰਥ ਛੁੱਪੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਿਕਾ ਆਪਣੀ ਪੈਨੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਛਾਨਣੀ ਨੂੰ ਕਈ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ -

ਛਾਨਣੀ ਜੇ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਜੀਭ ਨੂੰ
ਫਾਲਤੂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਟ ਪਤੰਗਾਂ ਵਰਗੇ
ਅਟਕ ਜਾਣ ਜੀਭ ‘ਤੇ ਹੀ
ਬੇਸੁਆਦਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਅੱਧ-ਦਲੇ ਦਾਣਿਆਂ
ਵਰਗੀਆਂ ਦੱਬੀਆਂ ਜਾਣ ਅੰਦਰੇ ਹੀ/ਚੁਭਵੇਂ
ਕਟਾਕਸ,
ਬੱਲੀਆਂ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਦਾਣਿਆਂ ਵਰਗੇ ਰੋਕ ਲਵੇ
ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮਲੂਕ ਦਿਲ ‘ਚ
ਚੁਭਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਪੰਨਾ-57)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੇਖਿਕਾ ਚੁੱਲ੍ਹੇ, ਅੱਗ, ਤਵੇ, ਪੋਣੇ, ਪਲੇਬਣ, ਉੱਖਲੀ, ਚਾਕੂ, ਚੂਰੀ, ਧੂੰਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮੂਲ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਥ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਚੌਂਕੇ ਦੀ ਸੰਚਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਘਰ ਦੀ ਸੁਆਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਚੌਂਕੇ ਦਾ ਵਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸੁਆਣੀ ਤੇ ਚੌਂਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸੁਆਣੀ ਹੀ ਚੌਂਕੇ ਨੂੰ ਅਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚਾਟੀ, ਮਧਾਣੀ, ਕੰਧੋਲੀ, ਕਿੰਗਰੇ, ਆਲੇ, ਹਾਰੇ ਤੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਚੌਂਕੇ ਆਦਿ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਸੁਆਣੀ ਹੀ ਸੰਵਾਰਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਫਕੀਰ ਦੀ ਰੂਹ ਵਰਗੀ ਸੁਆਣੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਰਤ ਦੀ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਣਕੇ ਫੇਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਚੌਂਕਾ ਘਰ ਦੀ ਰੂਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਆਣੀ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗੀਆਂ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਯਾਮ ਸਿਰਜਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਐਨ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰਜਣਾਵਾਂ ਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵੀ ਬਦਲਦੇ ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਜਣਾਵਾਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਜਨਮਦੀਆਂ, ਵਿਕਸਦੀਆਂ, ਧੜਕਦੀਆਂ, ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਤੇ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ

ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਉਪਰ ਮੰਡੀ-ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਉਪਰੋ-ਥੱਲੀ ਹਮਲੇ ਹੋਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਦੀ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣੀ ਕਠਿਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਵੀ ਕੁਥਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚਲੇ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ, ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ, ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ, ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਆਦਿ ਨੇ ਜਿਸ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ, ਵਲਦਾਰ, ਗੁੰਝਲਦਾਰ, ਬੇਚੈਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਯੁਕਤ ਵੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਫੇਰ-ਬਦਲ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਢਹਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਕੁਝ ਨਵਾਂ-ਨਵੇਲਾ ਉਸਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਨਿਸਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਪਰੰਪਰਿਕ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੇ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਉਪਜਦੀਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ, ਉਸਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ, ਉਸਦੇ ਜੀਉਣ ਢੰਗ, ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਧਾਰਾਈ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨਾਲ ਉਤਪੰਨ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹੇ-ਚੌਂਕੇ ਤੇ

ਘਰ-ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਉਪਯੋਗੀ ਸੰਦਾਂ ਬਾਰੇ ਸਰਲ ਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਾਵਿ ਪ੍ਰਵਚਨ ਉਚਾਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰੇਲੂ ਸੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਥਾਵਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਕਲਾਤਮਿਕ ਸੰਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕਵਿਤਰੀ ਦੀਆਂ ਸਿਰਜਣਸ਼ੀਲ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਿਜ ਬੋਧ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪਾਠਕ ਦੀਆਂ ਸੁਹਜ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨ ਤੇ ਟੁੱਬਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਠਕ ਸੁਹਜਭਾਵੀ ਤੇ ਸੁਜੀਵ ਆਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਧਾਰਾਈ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਵਰੋਸਾਈਆਂ ਇਹ ਨਜ਼ਮਾਂ ਕਿਰਿਆਤਮਿਕ ਲੋਕਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਉਂਤਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਨਵ-ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲੇਖਿਕਾ ਦੀਆਂ ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਿਜ ਬੋਧ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗੌਰਵ ਉਪਰ ਫ਼ੁਰਕ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਤੋਮਰ ਜੀ ਕਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਗੱਲ ਬਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ?

ਮੋਦੀ ਦਾ ਤੋਤਾ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਮਰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰਾਣੀ ਰਟਾਈ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ . ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸੁਝਾਅ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ . ਕਦੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜਾਂ ਬਾਰੇ ਠੋਸ ਤਰਕ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ, ਅਸੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ . ਜਕਿਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਤੋਮਰ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ, ਜਿਸ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਬਦਲਾਂ ‘ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ . ਐੱਮ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

ਪ੍ਰਦਰਸਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਈ ਗੋੜਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਬੇਸਿੱਟਾ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ . ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਆਖਰੀ ਵਾਰ 22 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ . ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਫਿਲਹਾਲ ਤਿੰਨੋਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ . ਮੋਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਰਾਗ ਹੀ ਅਲਾਪੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ . ਜਿੰਨਾ ਫਿਕਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ . ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕੀ ਕਿਸਾਨ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ . ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ . ਕੀ ਇਹ ਵਿਹਲੜ ਜਾਂ ਨਿਕੰਮੇ

ਦਿਸਦੇ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੋਦੀ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕਰ ਲਏ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਜਾਣਗੇ . ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚਾ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ . ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਨੇ ਤੇ ਅਗੇ ਵੀ ਬੁਲੰਦ ਰਹਿਣਗੇ . ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਅਗੇ ਝੁੱਕ ਜਾਵੇਗੀ . ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਦੇਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅੱਧੇਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ . ਸੱਚ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ . ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗੀ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੱਕੀ ਹੈ .

ਸੂਬੇਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁਲੇਰੀਆ ਮਮਦਟ
[ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ]7589155501

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਹਿਕੱਸਵਿਲ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਰਸੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਗਈ

ਹਿਕੱਸਵਿਲ (ਨਿਊਯਾਰਕ): ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਹਿਕੱਸਵਿਲ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 76ਵੀਂ ਅਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਸਾਲਾਨਾ ਬਰਸੀ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ, 19 ਜੂਨ 2026 ਨੂੰ ਦੋ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਆਰੰਭ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਅੱਜ ਐਤਵਾਰ, 21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪਾਏ ਗਏ। ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸਜਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ

ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਅਨੰਦ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਿਡਾਨਾ ਨੇ ਰਸਭਿੰਨੇ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਵਾਰਾਂ ਰਾਗੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ), ਗਿਆਨੀ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਹਿਕੱਸਵਿਲ) ਨੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ

ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਥ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਦੇ ਉੱਘੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਬੂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰ? ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਧਾਨ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ), ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰ? ਰਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਭਾਨਪੁਰ, ਸ੍ਰ? ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਟੀ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ), ਗਿਆਨੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦਾਂ), ਗਿਆਨੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ

ਮਾਝਾਂ ਸਿੰਘ) ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਲੇਨਵੀਯੂ) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰ? ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਾਵਾ ਨੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਿਆ, ਜਿਸ ਲਈ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਾਟ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਕਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਲਗਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

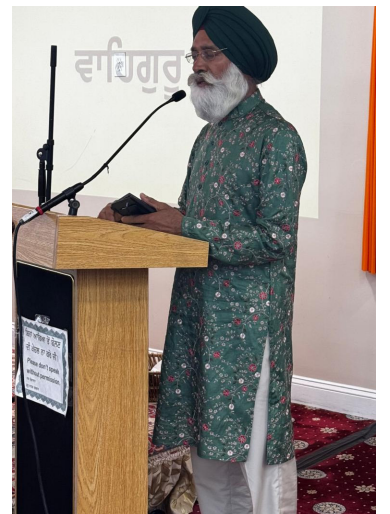
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਹਿਕੱਸਵਿਲ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਰਸੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਗਈ

ਮਾਵਾਂ ਧੀਆਂ ਮਿਲਣ ਲੱਗੀਆਂ

ਧੀ-ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਂ ਹੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ 'ਹਾਇ ਰੱਬ' ਜਾਂ 'ਹਾਇ ਮਾਂ' ਹੀ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਸ਼ਬਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਧੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਬੈਠੀ ਰਹਿਣਾ ਫਿਰ ਵੀ ਧੀ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦਾ ਜਗਾਨ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਧੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਘਰ, ਘਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:
* ਮਾਏ ਨੀ ਸੁਣ ਮੇਰੀਏ ਮਾਏ, ਨਾ ਕਰ ਮੇਰੀ ਮੇਰੀ ਨੀ ਇਹ ਧੀਆਂ ਦਿਨ ਚਾਰ ਦਿਹਾੜੇ ਜੋਗੀ ਵਾਲੀ ਫੇਰੀ ਨੀ

ਮਾਏ ਨੀ ਸੁਣ ਮੇਰੀਏ ਮਾਏ, ਪਏ ਵਿਛੋੜੇ ਭਾਰੀ ਨੀ ਵਾਲ ਗੋਰੀ ਦੇ ਬਿਸੀਅਰ ਕਾਲੇ ਜੁਲਫਾਂ ਲੈਣ ਹੁਲਾਰੇ ਨੀ...
* ਮਾਏ ਪੀਲੀ ਪੀਲੀ ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਦਾਲ ਕੋਈ ਨੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਆ ਨੀ ਗਿਆ...

ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੁਰਜੇ ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਜਿੰਨੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਜਿੰਨੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਸਿਰਫ਼ 'ਮਾਂ' ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਨਾਪਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਯੰਤਰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਮਹੱਤਵ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਸੁਭਾਗਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਮਾਂ ਦਾ ਅਦੁੱਤੀ ਪਿਆਰ! ਕਿੰਨੀ ਮਧੁਰ ਤੇ ਕਾਲਜੇ ਨੂੰ ਧੂਹ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮਾਂ ਦੀ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ ! ਧੀ ਵਾਸਤੇ ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਦਲ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ :

ਪੀਹ ਪੀਹ ਕੇ ਮੈਂ ਭਰਦੀ ਪਰਾਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਬਾਝੋਂ ਵੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ ਨਾ ਬਾਤਾਂ... ਅੱਖੀਆਂ ਜਲ ਭਰ ਆਈਆਂ ਨੀ ਮਾਏ ਅੱਖੀਆਂ ਭੁੱਲ-ਭੁੱਲ ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੀ ਮਾਏ...

ਮਾਂ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਤਬੀਅਤ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਬੱਚੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਸੁਣ/ਵੇਖ ਕੇ ਮਾਂ ਦਾ ਮੋਮ ਵਰਗਾ ਦਿਲ ਪਿਘਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ-ਪੁੱਤ ਦੇ ਪਿਆਰ, ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ, ਅੰਮੜੀ ਦੀਆਂ ਝਿੜਕਾਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਮਾਂ ਹਰੇਕ ਪਲ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਵਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ

ਟੋਹ ਨੂੰ, ਮਮਤਾ ਦੇ ਨਿੱਘ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਰੋਮ-ਰੋਮ ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਫਰੋਲਦੀਆਂ ਹਨ:

ਮਾਏ ਪੀੜੀ ਬੈਠੀਏ ਨੀ ਧੀਆਂ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੂਰ, ਸਾਵਣ ਆਇਆ... ਮਹਿਲ ਹੇਠ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਖੜੀ ਸੁਣ ਸੁਣ ਨੈਣ ਭਰੇ ਨਾ ਰੋ ਅੰਮੜੀ ਮੇਰੀਏ ਧੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਬੁਰੇ... ਕਾਲੇ ਖੰਭ ਨੇ ਕਾਵਾਂ ਦੇ, ਧੀਆਂ ਪ੍ਰਦੇਸ ਗਈਆਂ ਧੰਨ ਜਿਗਰੇ ਮਾਵਾਂ ਦੇ...

ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਭਾਵੁਕ ਵੇਗ ਵਿੱਚੋਂ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਕ ਲੰਮਾ ਲੋਕ ਗੀਤ ਮਾਂ-ਧੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਹੂਕ ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:
ਅੱਜ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਰੱਖ ਡੋਲੀ ਨੀ ਮਾਂ ਰਵਾਂ ਬਾਬਲ ਦੀ ਬਣ ਕੇ ਗੋਲੀ ਨੀ ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਡੋਲੀ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਵੇਖ ਨੀ ਮਾਂ ਮੈਂ ਚੱਲੀ ਬੇਗਾਨੇ ਦੇਸ ਨੀ ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਡੋਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਛੁਪਾ ਕੇ ਨੀ ਮਾਂ ਧੀਆਂ ਕੱਢਣ ਘਰੋਂ ਰੱਥੀ ਮਾਏ ਨੀ ਮਾਂ... ਕਲੀਆਂ : ਮਾਵਾਂ ਧੀਆਂ ਮਿਲਣ ਲੱਗੀਆਂ ਚਾਰੇ ਕੰਧਾਂ ਨੇ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀਆਂ ਹੱਲੀਆਂ...

ਸਮਾਜਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਝਾਕੀਆਂ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵੀ ਹਨ, ਮਨਮੋਹਕ ਵੀ ਹਨ; ਘਿਣਾਉਣੀਆਂ ਵੀ ਹਨ, ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਚੰਦਰੀ ਹਵਾ ਚੱਲੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਾਰ ਤਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਲੰਕਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਰੂਹ ਕੰਬ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੁਲਹਿਣੀ ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ, ਕਿਸੇ ਕਲਜੁੱਗੀ ਧੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦੀ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੰਦਭਾਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ 'ਚੁਬਾਰੇ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਕੰਧਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਭੁਚਾਲ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਡੋਲਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਾਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜ੍ਹਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਮਾਂ ਤਾਂ ਮਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚੇ ਲਈ ਧਰਤੀ, ਅਸਮਾਨ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਛੋਟਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਪਰ ਮਾਂ ਦਾ ਆਂਚਲ ਫਿਰ ਵੀ ਸਭ ਨਾਲੋਂ

ਡਾ. ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰੋਕ
91-98885-10185

ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਅਧਿਆਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਲੱਖਣ ਮਹਾਤਮ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚਲੇ ਮਹਾਤਮ ਬਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਹਰੇਕ ਮੌਸਮ/ਰੁੱਤ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਤਨ-ਮਨ 'ਤੇ ਝਲਦੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਭਰੂਣ ਰੂਪ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਉਮਰ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਤੰਗੀਆਂ-ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਝੱਲਦੀ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਦਰਦ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਾਹਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੂਬਸੂਰਤ ਚਿਹਰਾ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ ਤੇ ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਸਰਵੋਤਮ ਪਿਆਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਾਂ-ਧੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਰ ਲੋਕ ਗੀਤ ਬਣ ਗਏ ਹਨ:

ਉੱਡ ਉੱਡ ਚਿੜੀਏ ਨੀ, ਉੱਡ ਬਹਿ ਜਾ ਪਿੜਕੀ ਮੇਰੀ ਅੰਮੜੀ ਬਾਝੋਂ ਨੀ, ਮੈਂ ਸਭ ਨੇ ਝਿੜਕੀ ਉੱਡ ਉੱਡ ਚਿੜੀਏ ਨੀ, ਉੱਡ ਬਹਿ ਜਾ ਉਖਲੀ ਮੇਰੀ ਅੰਮੜੀ ਬਾਝੋਂ ਨੀ, ਕੌਣ ਭੇਜੇ ਗੁਬਲੀ ? ਉੱਡ ਉੱਡ ਚਿੜੀਏ ਨੀ, ਉੱਡ ਬਹਿ ਜਾ ਖੂਹੇ ਮੇਰੀ ਅੰਮੜੀ ਬਾਝੋਂ ਨੀ, ਕੌਣ ਭੇਜੇ ਸੂਹੇ ?...

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਂ-ਧੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗੱਲ ਭਾਵਨਾਤਮਿਕ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਸਮਾਜਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਮਾਂ-ਧੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਆਪਣੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਛਾਪ ਛੱਡਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਮੋਹ ਭਰੇ ਤੇ ਕਲਾਤਮਿਕ ਲਹਿਜੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਮਾਂ ਤੇ ਧੀ ਦੇ ਅਨੂਠੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਗਾਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੱਗ ਗਾਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਲਾ ! ਕਾਲਜੇ ਨੂੰ ਧੂਹ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਵਾਂ ਤੇ ਧੀਆਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤ ਰਹੇ ! ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਣ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤ ਤੇ ਘੁੱਗ ਵੱਸਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ !

185-ਵਸੰਤ ਵਿਹਾਰ, ਡੀ.ਸੀ.ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ ਰੋਡ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ-146 001. ਸੰਪਰਕ :91-98885-10185

ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਰਵੋਤਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਅਸੀਸ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੰਵਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪੂਜਨਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰੀ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਔਰਤ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਤੇ ਪੁੱਤ ਅਤੇ ਮਾਂ ਤੇ ਧੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਸਮਤੁਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮਾਂ ਤੇ ਧੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ, ਸ਼ਿੱਦਤ ਤੇ ਘਣਤਾ ਨੂੰ ਨਾਪਣਾ-ਤੋਲਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਧੀ ਦੇ ਬਾਲਪਨ ਦੀ ਗੁੱਡੀਆਂ-ਪਟੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਵਿਆਹੇ ਜਾਣ ਤੇ ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ ਪਰ ਹਰੇਕ ਸਮੇਂ ਮਾਂ ਅਤੇ ਧੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਰੰਗ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਵਾਂ ਤੇ ਠੰਢੀਆਂ ਛਾਵਾਂ ਮੈਂ ਮਾਂ ਦੀ ਧੀ ਸਦਵਾਵਾਂ...

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਕ ਮਾਂ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਆਪਣੀ ਬੇਠੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਵੇਖਦਿਆਂ-ਵੇਖਦਿਆਂ ਉਹ ਕੋਮਲ ਪਰੀ ਉਸ ਦੀ ਦੋਸਤ, ਉਸ ਦੀ ਸਹੇਲੀ, ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਤੇ ਧੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਦੋਸਤੀ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਘੱਟ ਹੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸਾਕਾਰਾਤਮਿਕ ਸੇਧ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਰਾਹ ਰੁਸ਼ਨਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ, ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਲੋਕਾਚਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਸੂਝ ਪੂਰਵਕ ਗੱਲਾਂ ਮਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਧੀਆ ਨਿਰਣੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਉੱਪਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਧੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੇਧ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਲੰਮੀਆਂ/ਗੂੜ੍ਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ:

*ਮਾਵਾਂ ਤੇ ਧੀਆਂ ਰਲ ਬੈਠੀਆਂ ਨੀ ਮਾਏ ਕੋਈ ਕਰਦੀਆਂ ਗੱਲੋੜੀਆਂ ਕਣਕਾਂ ਲੰਮੀਆਂ, ਧੀਆਂ ਕਿਉਂ ਜੰਮੀਆਂ ਨੀ ਮਾਏ...

*ਮਾਵਾਂ ਤੇ ਧੀਆਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਨੀ ਮਾਏ ਕੋਈ ਟੁੱਟਦੀ ਏ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਣਕਾਂ ਨਿਸਰੀਆਂ, ਧੀਆਂ ਕਿਉਂ ਵਿਸਰੀਆਂ, ਮਾਏ... ਮਾਂ ਤੇ ਧੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬੇਤੋਲ, ਬੇਜੋੜ, ਅਣਮੋਲ, ਲਾਸਾਨੀ ਤੇ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਆਪਣੇਪਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ, ਨੇੜਤਾ ਤੇ ਨਿੱਘ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਘਣ ਛਾਵਾਂ ਬੂਟਾਂ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਉਸ ਲਈ ਬਿਹਤਰੀਨ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧੀ ਨੂੰ ਉਹ ਨੈਤਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ੀਬਤ ਵੇਲੇ, ਦੁੱਖ ਦੇ ਵਕਤ ਜਾਂ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ

ਮਾਂ ਤੇ ਧੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬੇਤੋਲ, ਬੇਜੋੜ, ਅਣਮੋਲ, ਲਾਸਾਨੀ ਤੇ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਆਪਣੇਪਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ, ਨੇੜਤਾ ਤੇ ਨਿੱਘ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਘਣ ਛਾਵਾਂ ਬੂਟਾਂ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਉਸ ਲਈ ਬਿਹਤਰੀਨ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧੀ ਨੂੰ ਉਹ ਨੈਤਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ੀਬਤ ਵੇਲੇ, ਦੁੱਖ ਦੇ ਵਕਤ ਜਾਂ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਖਰਦੀ ਹੈ

ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਿਆਂ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਿਆਂ ਨਿਰੰਤਰ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਾਣੀ ਬਣ ਇਸ ਦੇ ਕਦਮ ਨਾਲ ਕਦਮ ਮਿਲਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਇਸੇ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਸਮਿਆਂ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਜੂਝਦਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਵਿੱਡ ਭਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਹਾਲਾਤ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਿਮਾਗ਼ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਤਾਣੀ 'ਚ ਉਲਝ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਹ

ਕੀ ਕਰੇ। ਡਰ ਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਦੋਰਾਹੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਿਆ ਮਨੁੱਖ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਕਈ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਆਪ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਰੋ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਡਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਹਿੰਮਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜੰਗ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ

ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਸਲ 'ਚ ਕਿਸਮਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੌਕਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਮੌਕਾ ਸਮਝਣਾ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰੀਏ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਤੇ ਬੁਲੰਦ ਹੌਸਲੇ ਦੀ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਅਸੀਂ ਹਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਕਾਬਲੀਅਤ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਹਤਰ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਰਹੋ ਸੁਚੇਤ ਤੇ ਵਰਤੋ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਨਾ ਦਿਉ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਬਾਬਾ ਨਜ਼ਮੀ ਆਖਦੇ ਹਨ 'ਬੇਹਿੰਮਤੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਬਹਿ ਕੇ ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਰਨ ਮੁਕੱਦਰਾਂ ਦਾ, ਉੱਗਣ ਵਾਲੇ ਉੱਗ ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਸੀਨਾ ਪਾੜ ਕੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ।' ਬਾਬਾ ਨਜ਼ਮੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਉਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜੋ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਤਾਂ ਹਰ ਹੀਲੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੰਦ ਘਰਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਪਏ ਜਿੰਦਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਪੁੰਗਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਉਮੀਦ ਦੀ ਇਕ ਕਿਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਦੇਵੋ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ,

ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੁੜ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਲੋੜ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੀ, ਜੋ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਚੁਣੌਤੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਸ ਉਹ ਮੌਕਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਾਲ ਹੋਵੇ। ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਖਰਦੀ ਹੈ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅੱਖਾ ਸਮਾਂ ਅਸਲ 'ਚ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਤੇ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਵੇ 'ਚ ਅੱਗ ਦੇ ਸੇਕ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਬਣੀ ਇੱਟ ਪੱਕ ਕੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਅਗਿਰਨ 'ਤੇ ਰੱਖ ਹਥੌੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਘੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨਿਖਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਨਾ ਪਰ ਤਜਰਬਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹਾਸਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਛਤਾਵਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਆਵੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਦਿਆਂ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਗਵਾਇਆ ਮੌਕਾ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਜੈ ਗਰਗ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਮਲੋਟ

ਕਿਉਂ ਟੁੱਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਾਂਝ

ਕਦੇ ਸੁਣੀਂਦਾ ਸੀ ਕਿ “ਚਿੱਟਾ ਹੋ ਗਿਆ ਲਹੂ” ਪਰ ਹੁਣ ਹਲਾਤ ਵੇਖ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਹੂ ਚਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਲਹੂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਿੜਕ ਗਏ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਸ਼ੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮਾਂ - ਪੁੱਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਦਵਾਨ ਤੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਕਲਮਾਂ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਮਾਂ ਦੇ ਕਰਜੇ ਦਾ ਮੁੱਲ ਸ਼ਾਇਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵੀ ਮੋੜਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮਾਂ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਜੰਮੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਹੱਥੋਂ ਵਹਿਸ਼ੀਆਣਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਤਲ ਹੋਵੇ, ਨਸ਼ਿਆ ਖਾਤਰ ਮਾਂ ਪਿਓ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨੀ, ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤਾਂ ਲਹੂ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਬੋਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਲਹੂ

ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਆਮ ਹੀ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਇਹ ਖਬਰਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਉਛਾਲੀਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਔਲਾਦ, ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਡੰਗੋਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਆਉਣ, ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀ ਸੰਘੀ ਘੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੀ ਐਸ਼ੋ ਇਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਦੋਂ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਦੁੱਧ ਤੇ ਪੁੱਤ ਫਿੱਟਣ ਕਿਉਂ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ ਆਖਰ ਕਿਉਂ ਖਿਲਰ ਗਿਆ? ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਕੋ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਾਂ। ਮੂਲ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਪੱਤੇ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਡੀ ਦਸ਼ਾ ਵੀ ਵਿਗੜ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਰ ਮਮਤਾ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਤੇ ਸੁਆਰਥ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਅੰਨੀ ਭੁੱਖ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲੇ ਜਮਾਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਵਿਖਾਵੇ ਦਾ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖਾ ਜਰੂਰ ਪਾਲ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਤਿੜਕੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ

ਦਾਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਯਤਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਤਿੜਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੁਣ ਕਾਤਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਨਸ਼ਾ, ਵਿਹਲੜਪੁਣਾ, ਐਸ਼ੋ ਆਰਾਮ ਦੀ ਚਾਹਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹੈਵਾਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿੱਥੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਪਰਮ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਮੂਲ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈਵਾਨ ਬਣਨ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਹੈਵਾਨ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡ ਦਾ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿਨਾਸਕਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਿਗੜੇਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਗੁਸਤਾਖ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਅੱਜ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਦੁਰਦਸਾ ਤੇ ਹਿਰਦੇਵੇਦਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਕਾਲਾ ਧੱਬਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਧਦੇ ਨਿੱਜਵਾਦ ਕਾਰਨ ਮੌਰ, ਪਿਆਰ ਸਿਰਫ ਰਸਮੀ ਵਿਖਾਵੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵੀ ਹੁਣ ਸੁਆਰਥ, ਝੂਠ ਤੇ ਧੋਖਾ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇਪਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ। ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਜਿਹੜੀ ਅੱਗੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪਣੀਆਂ ਅਗਲੇਰੀਆਂ ਪੀੜੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁੜ੍ਹਤੀ

ਵਿੱਚ ਦੇ ਛੱਡਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਕਗਾਰ ਤੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜਕੱਲ ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਚਾਰ ਬਣਾਉਣ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਘੱਟ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿੱਜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਦੌੜ ਵੀ ਏਨੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਕੁਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸੀਲ ਇਨਸਾਨ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਮਝ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਦੌੜ, ਦੌੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੌੜ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਗੋਂ ਖੁਦ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ

ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਾਂਝਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇਤਫਾਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਮਨ ਮਈ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਸੰਸਕਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਉਹਨਾਂ ਹੱਥ ਆਵੇ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਬਣੀ ਰਹੇ ਨਾ ਕਿ ਬਿਖਰੇ।

ਹਰਕੀਰਤ ਕੌਰ
9779118066

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੌਣ ?

ਅੱਜਕੱਲ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਬਿਜਲਈ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਨੀਵਾਂ ਹੋਣਾ ਬੜਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਬੀਜਣ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਨੀਵਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੀਵਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1970 ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੇਤੀ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਖੂਹਾਂ ਅਤੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਈ ਜੂਨ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਵੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਨੀਵਾਂ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਖੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਲਈ ਖੂਹੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੱਜਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਜੁਲਾਈ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸੋਮ ਵੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਨੀਵੇਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਨੀਵਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਹੁਣ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਖਤਰਨਾਕ ਪੱਧਰ ਤਕ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਾਵਾਂ ਰੋਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਦੋਸ਼ੀ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ? ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਕਿਲੋ ਚੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ 400 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਮੀਟਰ ਕੱਪੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ 4000 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੱਪੜਾ ਮਿੱਲਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਬਰਬਾਦ ਹੁੰਦਾ ? ਇੱਕ ਲਿਟਰ ਸ਼ਰਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ 20 ਲਿਟਰ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬ ਮਿੱਲਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਬਰਬਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕਸ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰੋਜ ਕਿੰਨੇ ਲੱਖ ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਪਿੱਧ ਮਿੱਲਾਂ, ਬਰਫ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ, ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਕਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਹਿਸਾਬ ਲਾਇਆ ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ

12500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਿੰਡ ਨੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੋਜ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮੀ ਲੱਖਾਂ ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ (ਟੂਟੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲੇ ਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ) ਸਾਂਝੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਟੂਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਟੂਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਾਣੀ ਕਿੱਧਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੀ ਇਸ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਗਿਆ ? ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਇਕੋ ਹੀ ਰਾਗ ਅਲਾਪਦੇ ਹਨ ਜੀਰੀ ਨਾ ਲਗਾਓ, ਦੱਸੋ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਫਸਲ ਬੀਜਣ ਕਿਸਾਨ ! ਗੰਨਾ, ਮੱਕੀ, ਆਲੂ, ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਬੀਜ ਕੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਬੇਰਾਂ ਵੱਟੇ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ।

ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਮਿੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੀਰੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਸਿਰਫ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬਾਕੀ ਪਾਣੀ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਮੈਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰੀ ਜਾਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਲਈ ਸਭ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ ? ਆਓ ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰੋ ਭੈਣੋ ਤੇ ਭਰਾਵੋ ਪਾਣੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਆਪਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਹੈ ਅੱਜ ਜਾਤੀਆਂ ਧਰਮਾਂ ਉੱਚ ਨੀਚ ਭੁੱਲ ਕੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੀਰੋ ਭੈਣ ਭਰਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਨੇ ਖਤਮ ਕਰਵਾਉਣੇ ਹੀ ਹਨ ਬਾਕੀ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਨਿਬੇੜ ਕੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਬੈਠਿਓ ਇਹ ਪੱਕਾ ਅਹਿਦ ਕਰ ਲਵੋ। ਮੌਰਚਾ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ ਸਾਹਮਣੇ ਕੰਧ ਤੇ ਉੱਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਹੁਣ ਮੌਰਚੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸੀ ਓ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਅਸੀਂ ਕੀ ਸੰਭਾਲਣਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਹਵਾ ਤੇ ਧਰਤੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ
ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰ-9914880392

ਸਾਵਧਾਨ ! ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਆਨਲਾਈਨ ਠੱਗੀ ਦਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਨੈਟਵਰਕ

ਕੰਪਿਊਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਨੁੱਖ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਬੇਲਗਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਜਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪਹਿਲੂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨੋਕ ਉੱਤੇ, ਨਾ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਮਾਊਸ ਦੇ ਕਲਿੱਕ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸਾਈਬਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕੰਪਿਊਟਰ ਜਾਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਂਦ, ਕਰੋੜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ-ਰੋਜ਼ ਅਨੇਕਾਂ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ, ਈ-ਮੇਲ, ਫੋਸਬੁਕ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੇਧ ਲਗਾ ਕੇ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਧੂ ਬਣਾ ਕੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਈ-ਮੇਲ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਬੁਲਾਏ ਮਹਿਮਾਨ ਵਾਂਗ ਆ ਧਮਕਦੇ ਹਨ। ਬੇਲਗਾਮ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਵੀ ਸਾਈਬਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਖੁਫੀਆ ਤਰੀਕੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਈ-ਮੇਲ ਜਾਂ ਏਟੀਐੱਮ ਪਾਸਵਰਡ ਦੀ ਚੋਰੀ, ਕੰਪਿਊਟਰੀ ਡਾਟੇ ਉੱਤੇ ਝਪਟਾ ਮਾਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨਾ ਆਮ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਡਰ ਅਤੇ ਸੰਕੋਚ ਸਦਕਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਵਰਤੀਏ ਤਾਂ ਸਾਈਬਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਨਲਾਈਨ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗਿਰੋਹ ਕੋਈ ਛੋਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰ ਆਨਲਾਈਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆਨਲਾਈਨ ਠੱਗ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਮਿੱਟਾਂ ਸਕਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਧਰ ਦੇ ਪੈਸੇ ਉੱਧਰ ਅਤੇ ਉੱਧਰ ਦੇ ਪੈਸੇ ਇੱਧਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਈਬਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਕਾਬੂ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ

ਆਨਲਾਈਨ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜਾਲ ਘਟਣ ਦੀ ਬਿਜਾਏ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਨਲਾਈਨ ਠੱਗੀ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਜ਼ੋਰਾ ਜ਼ੋਰਾ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉੱਪਰ ਅੱਜ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜੇਕਰ ਆਨਲਾਈਨ ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਟਰਾਂਸਫਰ ਵਗੈਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਟਰਾਂਸਜੈਕਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਠੱਗਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਇਨਸਾਨ ਹੀ ਆਨਲਾਈਨ ਠੱਗੀ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਿੰਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਜ਼ਾਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਿਆਂ ਹੀ ਆਨਲਾਈਨ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੋਂ ਇੱਕ ਦੋ ਕਾਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਕਾਲ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿ ਬੰਦਾ ਖੁਦ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣਪਛਾਤੀ ਕਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਪਤਾ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਬੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਆਨਲਾਈਨ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਨ ਕਾਲਾਂ ਸੁਣਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੰਦਾ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸੀਕਰੇਟ ਕੋਡ ਆਦਿ ਅਣਪਛਾਤੇ ਫੋਨ ਕਾਲਰ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਸੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੱਥ 'ਤੇ ਹੱਥ ਧਰ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ? ਆਨਲਾਈਨ ਠੱਗ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਿੱਤ ਨਵਾਂ ਮੁਰਗਾ ਭਾਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਲਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

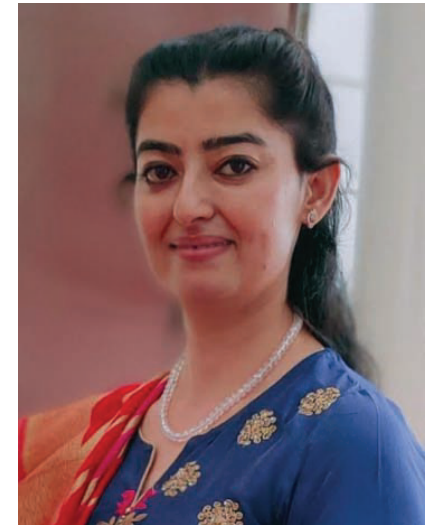
1. ਨਵੇਂ ਫੋਸਬੁੱਕ ਫਰੈਂਡਸ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਆਨਲਾਈਨ ਦੋਸਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਗਿਫਟ ਆਦਿ ਦਾ ਆਫਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਫੋਸਬੁੱਕ ਫਰੈਂਡ ਕੰਮ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝ ਜਾਓ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਗੜਬੜ ਹੈ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈ

ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਕਾਊਂਟ ਡਿਐਕਟੀਵੇਟ ਕਰਕੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

2. ਧਿਆਨ ਨਾਲੋਂ ਪੜ੍ਹੋ ਈ-ਮੇਲ ਐਡਰੈੱਸ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਰਿਕਰੂਟਰ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਲ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਕਾਊਂਟ ਯਾਹੂ, ਲਾਈਵ, ਹਾਟਮੇਲ ਅਤੇ ਜੀ-ਮੇਲ ਵਰਗੀ ਫਰੀ ਈ-ਮੇਲ ਸਰਵਿਸ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਕੈਮਰ ਹੋਵੇ। ਨੌਕਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਈ-ਮੇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਈ-ਮੇਲ ਅਕਾਊਂਟਸ ਤੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

3. ਬਿਨਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਖੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਨੌਕਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਵੱਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਕੋਈ ਹਸਤੀ ਤੁਹਾਡੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਜਾਂ ਸਕਰੀਨ ਟੈਸਟ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਰੋਲ ਆਫਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰ ਲਓ।

4. ਬਿਨਾਂ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਆਫਰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ

ਦਿਕਸ਼ਾ ਕੰਬੋਜ
ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਪਿੰਡੀ, ਫਿਰੋਜਪੁਰ

ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਨਬਾਕਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਆਫਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਅਪਲਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਫਰਜ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਆਫਰ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਠੱਗਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਫਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕਰਨ 'ਚ ਹੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੈ।

5. ਧਿਆਨ ਨਾਲੋਂ ਪੜ੍ਹੋ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦਾ ਸਕੈਮਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫੇਕ (ਵੈੱਬ ਐਡਰੈੱਸ) ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਆਈ.ਡੀ. ਅਪਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਸਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੈੱਬਸਾਈਟਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਈ-ਮੇਲਸ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦਾ ਯੂ.ਆਰ.ਐੱਲ. ਜ਼ਰੂਰ ਚੈੱਕ ਕਰ ਲਓ।

6. ਪਰਸਨਲ ਇਨਫਾਰਮੇਸ਼ਨ ਨਾ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰੋ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਸਨਲ ਇਨਫਾਰਮੇਸ਼ਨ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ੇਅਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਂ, ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਜਨਮ ਤਰੀਕੇ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਲਸਾਜ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਅਕਾਊਂਟਸ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੇ ਅਨਮੋਲ ਵਚਨ

ਜੋ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਦੇ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜੋ ਮਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਦੇ ਬਦ-ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਲ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਚੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਰੱਬ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚਾ ਇਸ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਆ ਕੇ ਮਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਸਿਖਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਫੜ ਕੇ ਚਲਣਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਇੱਕ ਦੁਆ ਜੀਵਨ

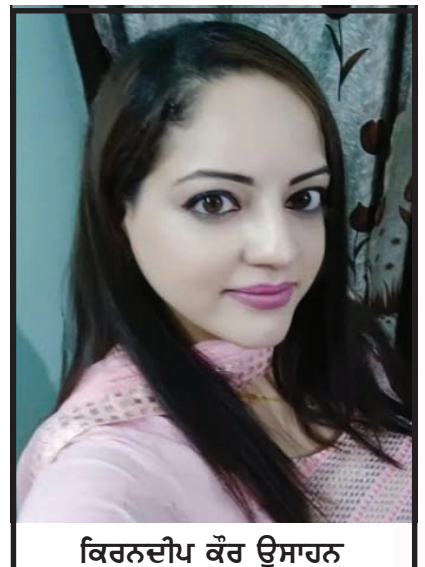
ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ-ਬਾਪ ਕੋਲ ਬੈਠਣ ਨਾਲ, ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋ ਫਾਇਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਉਹ ਬੁੱਢੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਫਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰੇ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਸੁੱਖ-ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਸੱਚ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਨਹੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਭੱਜ ਚੌੜ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ 'ਚ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸਦਾ 10% ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਪਾ ਰਹੇ।

ਇਸ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੁੱਖ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਦਾ ਦੁੱਖ ਜੋ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਲਾਇਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਸੁੱਖੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਉਮਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਬੱਚੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਆਪਾਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਆਏ, ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ, ਸਭ ਕੁਝ ਸਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਗਏ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੋਚਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਸਾਡੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਦੁਆ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਜਿਥੇ ਰਹਿਣ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਮੇਰੇ ਲੋਭ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ

ਸਮਾਂ ਦੇ ਕੇ ਪੂਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਚ ਮੰਨਿਓ ਅੱਜ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਜੇ ਉਮੀਦਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਲੱਗਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਉਹ ਤਾਂ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਆਸ਼ਾਵਾਂ 'ਤੇ ਖਰੇ ਉਤਰੋਗੇ।

ਮੇਰਾ ਇਹ ਲਿਖਣਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸਫਲ ਹੈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਲਈ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਇਜ਼ਤ ਵੱਧ ਜਾਏ ਅਤੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਲਿਖਣਾ ਸਫਲ ਸਮਝਾਂਗੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਖਿਲ ਖੱਲ

ਇਹ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗਵਾਇਆ ਹੈ- 'ਪਿਤਾ', ਦੂਸਰਾ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋ - 'ਮਾਂ'।

ਕਿਰਨਦੀਪ ਕੌਰ ਉਸਾਹਨ

ਬਰਸਾਤੀ ਲੀਡਰ

ਉਹ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦ ਡਰ ਗਿਆ, ਸਹਿਮ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਕੰਬ ਰਹੀਆਂ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੁਣੇ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪਹਾੜ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਟੱਟੇਗਾ, ਹੁਣੇ ਧਰਤੀ ਫੱਟ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਏਗੀ। ਬੂਝੇ ਤੇ ਖੜਾ ਉਹ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਘਬਰਾਹਟ ਦੇ ਸਾਗਰ 'ਚ ਡੁੱਬਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਸ ਵਲ ਆ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਕਿਉ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ? ਕਿਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਕੀਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਗਿਆ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੰਮੀਆ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਜਤ ਦੀ ਫਰਿਹਾਦ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੀ ਏ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪੀਤੀ ਖਾਧੀ ਚ ਕੰਮੀਆ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਪਰ ਇਹ ਇਹਨੇ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵੱਲ ਕਿਉ ਆ ਰਹੇ ਨੇ, ਸੋਚਾ ਦੇ ਸਾਗਰ 'ਚ ਗੁਆਚ ਗਿਆ।

ਉਸਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਟੁੱਟੀ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੋਰ ਵੀ ਭਜਨੋ ਕਿਵੇਂ ਨੇ ਹਾਲ ਤੇਰੇ, ਮਿੱਤਰਾ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਸਪੈਸਲ ਆਉਣਾ ਪਿਆ ਵੇਟ ਹਰ ਵਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਭੁਗਤੇ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਤੇ ਐਸ ਕਰ, ਬੁੱਲੇ ਵੱਢ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਵੇਟਾ ਆਲੀ ਰੇਲ ਬਣਾਕੇ ਰੱਖੀ।

ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਬਰਸਾਤੀ ਲੀਡਰ ਦਾ ਟੋਲਾ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਿਆ।

ਸੁਰਜੀਤ ਫੁਲੇੜਾ
9815533945

ਪਾਣੀ ਖੁਣੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਖੂਨੀ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਰਗੇ ਬਣ ਜਾਣਗੇ

ਪੰਜਾਬ ਭੱਠੀ ਵਾਂਗ ਤਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਨਸਪਤੀ ਮੁਰਝਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੇ ਕੰਮ ਪੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਸਤ ਹੈ। ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਸਹਿਕ ਕੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕੁੱਝ ਵਿੱਚ ਜ਼ਜ਼ਬ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਧੂਆਂ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦਾ ਹੈ। ਖੇਤਾਂ ਅੰਦਰ ਸਬਮਰਸੀਬਲਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਨੇ 'ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਸਲ ਕੀਮਤ' ਮਾਪਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ 'ਮੌਤ ਦੇ ਕੂਏ' ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ 'ਖੂਨੀ ਟਿੱਬਿਆਂ' ਦੀ ਦਰਦ ਕਹਾਣੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਇੰਨਾ ਬੇ-ਰਹਿਮ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਹੀ 'ਪਾਣੀ ਰੂਪੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਨੂੰ ਖੁਦ ਹੱਥੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰੇਗਾ। ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਅੱਕੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਖਤਰਨਾਕ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਝੰਝੜਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਲਾਕਾਂ ਅੰਦਰ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਲਾਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਜੋਨ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਥੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ 150 ਫੁੱਟ ਦੇ ਪਾਰ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਗ੍ਹਾਵਾਂ 'ਤੇ 140 ਫੁੱਟ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਹੁਣ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ। ਸੰਨ 1990 ਦੇ

ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਨਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅੰਦਰ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਮਿੱਠਾ ਪਾਣੀ ਮਹਿਜ਼ 5 ਤੋਂ 10 ਫੁੱਟ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਮਾਂ ਬਦਲਦਿਆਂ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਾ ਲੱਗੀ, 35 ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੁਣ ਨਹਿਰਾਂ ਕੰਢੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ 50 ਤੋਂ 70 ਫੁੱਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਕਦਰ ਡੂੰਘਾ? ਅਤੇ ਕੈਮੀਕਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਚਿਤਕ ਲੋਕ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਉਪਗ੍ਰਹਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਖਤਰਨਾਕ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ

ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬੋਰਾਂ ਨਾਲ 400 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 600 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਧਰਤੀ ਦਾ ਸੀਨਾ ਛਲਣੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਣੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਡੂੰਘਾਈ ਵੱਲ

ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੂਜਾ 44 ਝੋਨੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅੰਦਰ 10-10 ਇੰਚੀ ਬੋਰ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਮਨਫੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅੰਦਰ ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਕੈਮੀਕਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਲੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਚਰਮ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕੈਮੀਕਲ ਭਰਪੂਰ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿੱਚ ਆ ਰਿਹਾ

ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰੋਦ
9463463136

ਹੈ। ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰੀਬ 150 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 200 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਬੋਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਇੰਨੇ ਭਿਆਨਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮਿੱਠਾ ਪਾਣੀ ਹੁਣ 400 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਤ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਵੀ ਠੋਸ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਰਹੇ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਲਵਾਈ ਨੂੰ 3 ਜੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ 1 ਜੂਨ ਤੋਂ ਲਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲੋਂ ਪੂਜਾ 44 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੂਜਾ 44 ਝੋਨੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਕੀ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੀ। ਇਹ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਹੇਠ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਮੱਧ-ਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਸਾਡੇ ਜੜ੍ਹੀ ਬੈਠ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇਕਰ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੱਕਣ ਵਾਲੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜੇ ਜਾਣ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ, ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਇੱਕ ਉਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਨਾ ਸੰਭਾਲ ਤਾਂ ਸਾਡੀ 'ਜਰਖੇਜ਼ ਧਰਤੀ' ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਮਹਿਜ਼ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ 'ਖੂਨੀ ਟਿੱਬਿਆਂ' ਵਰਗਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ

ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਸਦੇ-ਖੇਡਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲ ਕਹੀ—ਪਤਨੀ ਪਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਖੋਹ ਦੇਣ ਦਾ ਡਰ ਲੁਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਡਰ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਨਸਿਕ ਉਲਝਣ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੱਕੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ, ਨੀਅਤ ਜਾਂ ਕਿਰਦਾਰ 'ਤੇ ਉੱਗਲ ਉਠਾਉਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਪਿਆਰ ਘੱਟ ਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ ਮੋਰਿੰਡਾ

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਈ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਕੋਈ ਧੋਖਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਥੀ 'ਤੇ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦਾ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਘੱਟ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਸਾਥੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਸਮਝ ਕੇ ਇਹ ਡਰ ਪਾਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਸੀ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਕਮੀ, ਗੱਲਾਂ ਲੁਕਾਉਣਾ, ਫੋਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਛਿਪਾ ਕੇ ਵਰਤਣਾ ਅਤੇ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਇਸ ਚੰਗਿਆੜੀ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ 'ਘੁਣ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਅਤੇ

ਰੱਬ ਦਾ ਨਿਆਂ

ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਲੰਬੀ ਸੁਨੱਖੀ ਅੱਧੜੀ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਓ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਜਵਾਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੇਕਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਧੀ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸਹੁਰਿਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਵੇਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਕਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵੀ ਪੀਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਨਜਿੱਠ ਕੇ ਚਾਹੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਵੱਡੀ ਹੋਈ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਲਝਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਸਰਾਓ... 9988901324

ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਇਕੱਲੀ ਹੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਠ ਸੁਣ ਕੇ ਤੇ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਪੋਤਾ ਤੁਰਨ ਜੋਗਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਪੋਤੇ ਦੀ ਉੱਗਲ ਫੜ ਕੇ ਹੱਲ ਨੀ ਹੋਲ ਨੀ ਆ ਜਾਣਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜਾ ਪੋਤਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਉੱਗਲ ? ਫੜਕੇ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਉਣਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆਉਣ ਦੀ ਰੁਟੀਨ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਚਾਹੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਕਮੀ ਜ਼ਰੂਰ ਆਈ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਵੇਰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਕੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਈ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਰੋਹਾਨ ਸਨ ਤੇ ਸੋਚ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਤਕੜੀ ਪਈ ਸੀ, ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਲੱਗਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਚਾਨਕ ਕਿੰਝ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ?

ਬਲਦੇਵ ਬੋਲਿਆ—..... ਤਾਈ ਕਾਰਵਾਈ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ..... ਮੈਂ ਕੁਝ ਲੰਮੀ ਸੋਚ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ..... :- :-.....ਤਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿਆਂ.....ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਬੀਤੀ ਸੀ..... ਉਸ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਤਾਂ ਤੂੰ ਹੀ ਦਵਾ ਸਕਦਾ ਸੀ..... ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੀ ਲੰਮੀ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ.....! :- ਤਾਈ ਬੋਲੀ। :-ਤਾਈ..... ਇਹ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ.....ਬਈ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨਲਾਇਕ ਈ ਨੇ..... ਸਾਡੀ ਕੁੜੀ ਆਪ ਖੁਸ਼ਤਬੀਅਤ ਸੀ...ਪਰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਚਿੱਠ ਫਰੋਲ ਲੈਂਦੀ ਸੀ.... ਜੋ ਕੁਝ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕਰਦੇ ਸੀ.... ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਕੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ..... ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ..... ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਸਾਲਾ ਵੀ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ..... ਸੁਣਿਆ ਮਹਿੰਦਰ ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਮੰਗਦੇ ਸੀ.... ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕਾਹ ਕੁੱਟ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਈ ਕੀਤੀ ਸੀ... ਬਾਕੀ, ਤਾਈ ਰੱਬ ਜਾਣਦੇ ਜਾਂ ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾਣਦੀ ਐ ਜੀਹਦੇ ਨਾਲ ਬੀਤੀ ਐ.....! :- ਬਲਦੇਵ ਬੋਲਿਆ। :-.....ਫੇਰ ਭਾਈ ਤੁਸੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਹਤੋਂ ਨੀ ਕਰਦੇ...? :- ਤਾਈ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। :-.....ਤਾਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਕਰ ਲਈਏ.....ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ, ਬਹੁ ਨੂੰ ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਸਾਲ? ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਊ..... ਆਹ ਜਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਜਵਾਕ ਨੇ..... ਫਿਰ ਇਹ ਅਨਾਥ ਹੋ ਜਾਣਗੇ..... ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਸੰਭਾਲੂ..... ਇਹੀ ਸੋਚ ਕੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ.....! :- ਬਲਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣਾ ਤਰਕ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਖਿਆ। ਤਾਈ ਵੀ ਸੁਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, :-..... ਗੱਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਐ ਤੇਰੀ..... ਚੱਲ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਦੇਰ ਐ ਨੂੰਰ ਨੀ.....! :- ਕਹਿ ਕੇ ਤਾਈ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਰੱਬ ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ। ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮੁੱਕੀ ਨੂੰ ਦੇ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਏ ਸਨ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਸਾਲਾ ਤਾਂ ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ..... ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਐਥੋਂ ਘਰ ਵੇਚ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮਕਾਰ ਵੀ ਅਚਾਨਕ ਠੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਲ? ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਫੈਕਟਰੀ ਸੰਭਾਲ ? ਲਈ ਸੀ। ਹਜੇ ਉੱਥੇ ਗਇਆ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਮੱਢੇ ਕੱਲੇ ਬਾਂਹ ਵੱਢੀ ਗਈ ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਾਰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਉੱਥੋਂ ਵੀ ਘਰ ਬਾਰ ਵੇਚ ਕੇ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਕਮਰਾ ਲੈ ਕੇ ਟੱਬਰ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਿੰਡੋਂ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਬੰਦੇ ਅਕਸਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਤੇ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ, :-.....ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਦੇਰ ਹੈ ਐਧੇਰ ਨਹੀਂ:-... ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ ? ਕਰ ਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ.... ਉਹ ਤੇ ਉਹਦਾ ਟੱਬਰ ਐਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ..... ਹੁਣ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਖਾ ਮਰ ਰਿਹਾ.....! ਚਾਹੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਕੇਸ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰੱਬ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਿਆਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕੌੜਾ ਪੰਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਗੁਰਬਤ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ

ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਅੱਸੀ ਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲਗਪਗ 20 ਸਾਲ ਦਾ ਸੰਗੀਤਕ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਉਸ ਜੋੜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਆਹ ਵੀ ਅਧੂਰੇ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਤੇ ਮੰਨੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀ ਦੋਗਾਣਾ ਜੋੜੀ ਸਵਰਗੀ ਮਨਜੀਤ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਬੀਬਾ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਜਿਸ ਨੇ 2 ਦਹਾਕੇ ਆਪਣੇ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੋਗਾਣਾ ਜੋੜੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਏ ਗੀਤ 'ਕੋਠੇ ਵਾਲਾ ਬਾਈ ਤੇਰਾ ਕੀ ਲੱਗਦਾ' ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਤਰਬੱਲੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਜੇਨ ਸੋਫੀਆਂ ਦੀ ਹੋਵੇ' ਅਤੇ 'ਜੇਨ ਨੂੰ ਵੀਰ ਜੀ ਕਹਿਣਾ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਜੇ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲਿਆ' ਆਦਿ ਗੀਤ ਸਨ ਜੋ ਇਸ ਜੋੜੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਕੇ ਲੋਕ ਚੇਤਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣੇ ਸਨ। ਇਸ ਜੋੜੀ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਧਾਂਕ ਜਮਾਈ ਰੱਖੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਲੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਸਨ ਜੋ ਇਸ ਜੋੜੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਾਮ ਦੀ ਤਰੀਕ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਰਾਮ ਉਲੀਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਲਈ ਸੰਜੀਵਨੀ ਬੂਟੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਫਸੋਸ ਇਹ ਅਲਬੇਲਾ ਕਲਾਕਾਰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮਨਜੀਤ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਤੇ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਤਰੇੜਾਂ ਸਦਕਾ ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜੋੜੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਗਈ। ਖੈਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਸਲਾ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਹੀ ਰਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਗੁਰਬਤ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਅਸੀਂ ਸਤੀਸ਼ ਕੌਲ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਸੂਫੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨਛੱਤਰ ਸੂਫੀ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਅਧੂਰੀਆਂ ਰੱਖ ਕੇ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਅਵੇ ਵਿੱਚ ਦਮ ਤੋੜਿਆ ਸੀ। ਮਨਜੀਤ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋ ਕੇ ਅਮਲੋਹ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਮਾਜਰੀ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦਿਨ-ਕਟੀ ਕਰਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।

ਮਨਜ਼ਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰੋਦ
9463463136

ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ਤੇ ਤੈਰਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਮੈਂ ਆਪ ਖੁਦ ਇਸ ਦੋਗਾਣਾ ਜੋੜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਖੈਰ ਸਮਾਂ ਕਦੋਂ ਕਿਸੇ ਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈ ਜਾਵੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਚਕਾਚੌਂਧ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਲਪੇਟਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜ ਸੰਭਲ ਨਾ ਸਕੇ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਖੇਡ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਸਮੇਂ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਖਾੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਮਨਜੀਤ ਰਾਹੀਂ ਨਾਲ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪੰਪ ਨਿਬੇੜਨ ਵਾਲੀ ਉਸ ਦੀ ਸਾਬਤ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਟੀਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਨੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਲੋਕ ਸ਼ਹਰਤ ਮੌਕੇ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਲੰਘਿਆ ਸਮਾਂ ਮਨਜੀਤ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਭਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸੋਚੀਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਬੀਤ ਰਹੀ ਇਹ ਭਾਵੀ ਬਹੁਤ ਬੇਹੱਦ ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੋਗਾਣਾ ਜੋੜੀ ਦੇ ਗੀਤ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸਨ।

ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁੱਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਨਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਉਹ ਇੱਕ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਾਕਾਰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜੇਕਰ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੀ ਪੁੰਦਲਾ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਖੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਸਮੇਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਨਖੇੜ ਦਿੱਤੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਜਿਸ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਤੇ ਕਹਿਰਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬਰਸਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬਚਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਬਨਾਮ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਲੜਾਈ!

ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ, ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਮੁਸ਼ੀਬਤ ਦੇ ਨਾਲ ਘਿਰ ਜਾਣਗੇ। ਦਰਅਸਲ, ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ 'ਡਿਫੈਂਸ ਬੰਨ੍ਹ' ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੇ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਕਸ਼ੇ ਅਤੇ ਸਰੂਪ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਦਮ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਿਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੁਣ ਜਨਤਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਪੰਚਾਂ, ਪੰਚਾਂ, ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਵੀ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

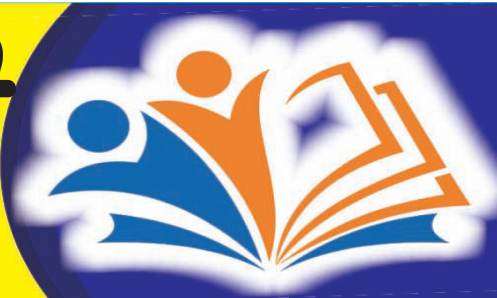
ਕੋਈ ਜੰਗੀ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਆਬਾਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਵੇਗੀ। ਫ਼ੌਜੀ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਹਿੰਗ 1-2 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਉਗਾ ਕੇ ਜਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਚਿੱਡ ਭਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ 09569820314

ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ 1965, 1971 ਅਤੇ ਕਾਰਗਿਲ ਵਰਗੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੱਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ 'ਫ਼ਸਟ ਲਾਈਨ ਆਫ ਡਿਫੈਂਸ' (ਪਹਿਲੀ ਰੱਖਿਆ ਲਾਈਨ) ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਤਾਰਕਿਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਤੈਅਸ਼ੁਦਾ ਜਗਾ (4-5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਿੱਛੇ) ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਬਿਲਕੁਲ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ਯਾਨੀ ਜ਼ੀਰੋ ਲਾਈਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ। ਜੇਕਰ ਬੰਨ੍ਹ ਜ਼ੀਰੋ ਲਾਈਨ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਾਸੇ (ਭਾਰਤ ਵੱਲ) ਰਹੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਜੜਨੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਵਸੋਬੇ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਸਰਹੱਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਹਾਰ ਲਗਾਈ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਿੰਨੀ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ਼ੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਉਨ੍ਹੀ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਠਕ ਕਰਨ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਸਰਕਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਅਜਿੱਤ ਬਣੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਪ੍ਰੀਤ ਫਲਵਾੜੀ

ਸਲਾਨਾ ਛੁੱਟੀਆਂ

ਮਿਲਕੇ ਖੇਡੋ ਨਾਲੇ ਕਰੋ ਪੜਾਈ
ਸਮਾਂ ਕੀਮਤੀ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਜਾਈ
ਠੰਡੀਆਂ ਪੌਣਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਸੋਹਣਾ
ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਲਾਨਾ ਇਕ ਵਾਰ ਆਉਣਾ

ਭਾਵੇ ਨਾਨਕੇ ਮਿਲਣ ਵੀ ਜਾਈਏ
ਪੜਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਨਾਲ ਲਜਾਈਏ
ਸ਼ਾਂਤ ਮਨ ਨਾਲ ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣਾ
ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਲਾਨਾ ਇਕ ਵਾਰ ਆਉਣਾ

ਦਸਵੀਂ ਬਾਰਵੀਂ ਧਿਆਨ ਜਿਆਦਾ ਮੰਗਦੀ
ਸਿਲੇਬਸ ਨਿਬੇੜੋ ਕਰੋ ਮਿਹਨਤ ਢੰਗਦੀ
ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜੇ ਨਾਮ ਚਮਕਾਉਣਾ
ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਲਾਨਾ ਇਕ ਵਾਰ ਆਉਣਾ

ਮੋਬਾਇਲ ਟੀਵੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਘਟਾਓ
ਹੱਸੋ ਖੇਡੋ ਮੈਦਾਨ ਚ ਜਾਓ
ਦਿਮਾਗ ਸਰੀਰ ਜੇ ਫੁਰਤੀਲਾ ਬਣਾਉਣਾ
ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਲਾਨਾ ਇਕ ਵਾਰ ਆਉਣਾ

ਘਰ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੇ ਮਾਪੇ ਸਾਰੇ
ਉਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣਾ
ਪੁਰਾਣਾ ਜਮਾਨਾ ਉਨਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਉਣਾ
ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਲਾਨਾ ਇਕ ਵਾਰ ਆਉਣਾ

ਧਾਲੀਵਾਲਾ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਪੱਕੀ
ਜਿਨ ਜੀ ਸਵਾਦ ਤੇ ਗਣਿਆ ਨੇ ਪੱਟੀ
ਘਰਦਾ ਖਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣਾ
ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਲਾਨਾ ਇਕ ਵਾਰ ਆਉਣਾ

ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ,
(ਪੰਜਾਬ) ਮੋ 78374-90309,

ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ

ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਜ ਕੌਰ ਦਾ, ਪੁੱਤ ਸੀ ਭਾਰੀ
ਵਾਲਾ
ਰਣ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਜੰਮਿਆ, ਸ਼ਹਿਰ
ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲਾ।
ਤੇਰਾਂ ਨਵੰਬਰ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਅੱਸੀ, ਜਨਮ ਰਾਜੇ
ਦਾ ਹੋਇਆ

ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਲਿਖਿਆ, ਉਹਦੇ ਹੱਥ 'ਚ
ਰਾਜ ਸਮੋਇਆ।
ਸੱਖ, ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਬੰਨ੍ਹੇ ? ਆ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਧਾਰੀ
ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਰੋਅਬ ਸੀ ਉਹਦਾ, ਆਉਂਦੇ ਨਾ
ਉਹ ਲਾਗੇ।

ਸਿੱਖ-ਮਿਸਲਾਂ ਨੂੰ 'ਕੱਠਿਆਂ ਕੀਤਾ, ਕੀਤੀ
ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ੀ
ਉਹਦੀ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਸਨ, ਦੇਸੀ ਅਤੇ
ਵਿਦੇਸ਼ੀ।

ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਹੈਸੀ, ਓਸ ਰਾਜੇ ਦੀ
ਨੀਤੀ
ਹਰਿਮੰਦਰ ਦੀ ਨਾਲ ਸੋਨੇ ਦੇ, ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸੇਵਾ
ਕੀਤੀ।

ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦਾ, ਕਰਦਾ ਸੀ
ਸਤਿਕਾਰ
ਭਲਾ ਮੰਗੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ, ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ
ਪਰਉਪਕਾਰ।

ਚੇਚਕ ਕਾਰਨ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅੱਖ ਤੇ
ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ
ਮੰਗੀ ਮਾਫ਼ੀ ਗਲ ਪੱਲਾ ਪਾ, ਜਾ ਤਖ਼ਤ ਦੇ
ਸਾਹਵੇਂ ਖਲੋਇਆ।

ਅਫ਼ਗਾਨ, ਪਠਾਣ, ਫ਼ਰੋਗੀ ਵਿਰੋਧੀ,
ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਭ ਖੁਹਿਮਾਂ
ਜੋ ਅੜਿਆ ਸੋ ਝੜਿਆ, ਕੀ-ਕੀ ਦੱਸਾਂ
ਕਿੰਨਾ-ਕਿੰਨਾ।

ਜੂਨ ਅਠਾਰਾਂ ਸੌ ਉਨਤਾਲੀ, ਦਿਨ ਸਤਾਈਵਾਂ
ਆਇਆ
ਚਮਕ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਰਜ, ਉੱਤੇ ਬੱਦਲ
ਛਾਇਆ।

ਸਤੀ ਹੋਈਆਂ ਕੁਝ ਰਾਣੀਆਂ, ਉਹਦੀ ਅਰਥੀ
ਉੱਤੇ ਆ ਕੇ
ਦਿੱਤਾ ਸਬੂਤ ਪਿਆਰ ਦਾ ਏਦਾਂ, ਆਪਣਾ-
ਆਪ ਮਿਟਾ ਕੇ।

ਮਹਾਂਬਲੀ ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ, ਸੀ ਸਾਡਾ
ਮਹਾਰਾਜਾ
ਅਟਕ ਵੀ ਰੋਕ ਨਾ ਸਕਿਆ ਉਹਨੂੰ, ਲਾਵੇ
ਕੌਣ ਅੰਦਾਜ਼ਾ।

* ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ
#1, ਲਤਾ ਗਰੀਨ ਐਨਕਲੇਵ, ਪਟਿਆਲਾ-
147002. (9417692015)

ਤਿੰਨ ਰੰਗੇ ਲਾਟੂ

ਤਿੰਨ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਲਾਟੂ ਦੇਖਦੇ,
ਲੱਗੇ ਵਿਚ ਚੁਰਸਤੇ।
ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਸਦਾ ਬਚਾਵਣ,
ਮੰਨੋ ਗੱਲ ਬਸ਼ਰਤੇ।

ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਲਾਟੂ ਕਹਿੰਦਾ,
ਰੋਕ ਲਓ ਤੁਸੀਂ ਗੱਡੀ।
ਜੇਕਰ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੀ,
ਘਟਨਾ ਘਟ ਜੁ ਵੱਡੀ।

ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਲਾਟੂ ਜਿਹੜਾ,
ਕਰਦਾ ਹੈ ਗੁਸ਼ਿਆਰ।
ਸੈਲਫ ਮਾਰ ਕੇ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ,
ਤੁਰਨ ਲਈ ਰੱਖੋ ਤਿਆਰ।

ਫੇਰ ਹਰਾ ਲਾਟੂ ਜਗ ਪੈਂਦਾ,
ਕਰੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਜਾਓ।
ਸਦਾ ਸਲਾਮਤ ਰਹੋ ਪਾਂਧੀਓ,
ਮੰਜਲਿ ਆਪਣੀ ਪਾਓ।

ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ,
ਗੱਡੀ ਪਿੱਛੇ ਖਿੜਾਓ।
ਪੈਦਲ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣ ਵਾਲਿਓ,
ਇਥੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਓ।

ਸਾਰੇ ਰਾਹੀ ਪਾਂਧੀ ਲਾਂਘੀ,
ਰੱਖੋ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ।
ਆਵਾਜ਼ੀਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਤੁਸੀਂ,
ਪੂਰਾ ਰੱਖੋ ਗਿਆਨ।

ਮਾਸਟਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਰੂਪ
ਪਿੰਡ ਛਾਜਲੀ ਜਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ
9417134982

ਬੀਤੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਤੇ ਬਾਪੂ ਮੇਰਾ ?
ਕਰਨ ਸੈਰ ਸੀ ਚੱਲੇ।
ਰਸਤੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਆ ਗਿਆ ?,
ਰੁਕੇ ਬਿਛ ਦੇ ਖੱਲੇ।

ਸਿਰ ਤੇ ਟੋਪੀ, ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ?
ਐਂਨਕ ? ਮੇਰੇ ਲਾਈ।
ਹਰ ਪਾਸੇ ਹਰੇ ਬਾਈ ਸੀ ?
ਦਿੱਦੀ ਮੈਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ?।

ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਪੂ
ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸੀ ਕਰਦਾ।
ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ?,
ਮੈਂ ਸੀ ਹੁੰਘਾਰੇ ਭਰਦਾ।

ਉੱਪਰੋਂ ਡਿੱਗੀ ਜਾਣ ਸਾਡੇ 'ਤੇ
ਟਾਹਣੀਆਂ ਨਾਲੇ ਪੱਤੇ।
ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਉੱਤੇ ਸੀ ਬਾਂਦਰ ਬੈਠਾ
ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਨੱਸੇ।

ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਬਾਪੂ ਨੇ ਨੂੰ ? ਗਾ ਸੀ ਮਾਰੀ
ਆਖੇ ਇਥੋਂ ਤੁਰ ਚੱਲੀਏ।
ਬੇਟਾ ਇੱਥੇ ਖੜਾ ਜਾਪੇ ਰਸਤਾ
ਆਪਣਾ ਮੱਲੀਏ।

ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਬਾਂਦਰ ਨੇ
ਝਪਟ ਇੱਕ ਸੀ ਮਾਰੀ।
ਐਂਨਕ ਟੋਪੀ ਲਾਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ?
ਮਾਰ ਚਪੜ ਕਰਾਰੀ।

ਉੱਪਰ ਖੱਲੇ ਝਾਕੀਏ ਦੋਵੇਂ,
ਭਾਣਾ ਇਹ ਕੀ ਹੋਇਆ।
ਸੈਰ ਛੂਰ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਭੁੱਲੀ ?
ਕਰਤਾ ਸੀ ਅੱਧ ਮੋਇਆ।

ਝੱਗੇ ਝਾੜ ਕੇ ਮੈਂ ਤੇ ਬਾਪੂ
ਤੁਰ ਪਏ ਘਰ ਦੇ ਵੱਲੇ।
'ਪੱਤੇ' ਨੇ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ?,
ਬੰਨ ਰੱਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੱਲੇ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ
ਪਿੰਡ ਪੱਤੋ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ
94658-21417

ਕਵਿਤਾ

ਔਹ ਜੋ ਬੰਗਲਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ
ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਬਣਾਵਾਂਗਾ
ਲੱਕੜ ਲਾਕੇ ਮਹਿੰਗੀ ਮਹਿੰਗੀ
ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਖੂਬ ਸਜਾਵਾਂਗਾ

ਜੋ ਵੀ ਬੂਟਾ ਅੜਿੱਕਾ ਲਾਉ
ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਪੁੱਟ ਦਿਖਾਵਾਂਗਾ
ਰੁੱਖ ਸਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਣੇ ਫੇਰ ਕੀ
ਬਣਾਉਣੀ ਖਰੀਦ ਲਿਆਵਾਂਗਾ

ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਠੰਡੀ ਛਾਂ ਦਾ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਏ. ਸੀ. ਲਗਾਵਾਂਗਾ
ਮਰ ਜਾਣ ਪੰਛੀ ਮੈਨੂੰ ਕੀ
ਫਾਈਵ ਜੀ ਅਪਣਾਵਾਂਗਾ

ਰਾਜਸਥਾਨ 'ਚ ਹੋਣੀ ਘਾਟ
ਮੈਂ ਏਥੇ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਵਹਾਵਾਂਗਾ
ਪਾਲੀਬੀਨ ਵੀ ਵਰਤਾਂਗਾ ਮੈਂ
ਫੇਰ ਗਲੀ 'ਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗਾ

ਪਰ ਮੈਂ ਲੋਕੇ ਪੰਜ ਜੂਨ ਨੂੰ
ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾਵਾਂਗਾ
ਕੇਵਲ ਪਰਮਪੁਰਾ
9878801561

ਅੱਜ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਗੱਲ

ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਂਦੇ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀ
ਕਮਲ ਦਾ ਫੁੱਲ ਛੱਡ ਕੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਹੀ ਫੜਿਆ ਹਾਥੀ.....
ਗੱਲ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਗੱਲਾਂ ਬਹੁਤ ਹੋਰ ਨੇ
ਰਲ ਗਏ ਹੁਣ ਯੂ. ਪੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੇ ਚੋਰ ਨੇ.....

ਨਿਕਲਣ ਨੂੰ ਰਾਹ ਨਾ ਰਿਹਾ ਪੈਰਾਏ ਸਿਆਸੀ ਘੇਰੇ ਨੇ
ਯੂ. ਪੀ ਓ ਪੰਜਾਬ ਆ ਕੇ 'ਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹੁਣ ਲੁਟੇਰੇ ਨੇ
ਬੇ-ਅਦਬੀ ਸਾਡਾ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ
ਭੈਣ ਤੁਸੀਂ ਪਾਰ ਲਗਾ ਦਿਓ ਬੀਬਾ ਹੈ ਹੱਥ ਅੱਡਦੀ....

ਵੱਡੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੇ
ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕੀ ਪੁੱਛਣਾ ਹੋਣਾ ਉਹੀ ਜੋ ਨੇ ਪੁੱਤ ਕਹਿੰਦੇ...
ਚਾਪਲੂਸ ਬਹੁਤੇ 'ਕੱਠੇ ਹੋਏ ਨੇ ਜੀ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਨੇ
ਹਾਕ ਮਾਰੀ ਪਰਧਾਨ ਜੀ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਭ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੇ

'ਕੱਲਾ ਬੱਬੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ
ਓਨੀ ਕੁਤਾਬਚਾ ਲੈਂਦੇ ਇੱਜ਼ਤ ਜਿੰਨੀ ਕੁਰਹਿੰਦੀ ਹੈ.....
ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬੀ
7009107300

ਕਵਿਤਾ

ਲੰਘ ਗਈਆਂ ਬਾਰਸਾਂ ਵੇ, ਲੰਘ ਗਈਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ,
ਛੇਤੀ ਆਜਾ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ, ਵੇਕਾਤੋਲਾਈਆਂ ਚੋਰੀਆਂ।
ਕੋਈ ਬੋਲੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਅੱਲ੍ਹਾ, ਕੋਈ ਬੋਲੇ ਰਾਮ ਜੀ,
ਦਿਨ ਮੋਰਾ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ, ਨਾ ਲੰਘਦੀ ਸਮ ਜੀ,

ਦਿਲ ਮੋਰਾ ਰੋਵੇਂ, ਰਹਿਣ ਅੱਖਾਂ ਮੂਹਰੇ ਸੁਝਾ ਵੇ ਤੇਰੀਆਂ।
ਛੇਤੀ ਆਜਾ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ
ਰਾਹ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਦੇ ਵੇ, ਗਲੀ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਦੀ,
ਖੜਿਪਟੇ ਬਿਰਹੇ ਵੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਫਿਰਾਂ ਪੂਰਦੀ,

ਜਿਥੇ ਰਲ ਬਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਵੇਖੋ ਗਈਆਂ ਓਹ ਬੋਰੀਆਂ।
ਛੇਤੀ ਆਜਾ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ
ਮੰਜਲਿ ਹੈ ਬੜੀ ਦੂਰ, ਪੈਰ ਮੋਥੇ ਖੱਕ ਗਏ,
ਨਾਂ ਤੇਰਾ ਲੈਲੈਂ ਦਰਦੀ, ਦੇਖ ਬੁੱਲ ਮੋਥੇ ਅੱਕ ਗਏ,

ਚਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਮਹਿਲ ਵੇ, ਹੋਰ ਏਨੇ ਵਹਿ ਚੋਰੀਆਂ।
ਛੇਤੀ ਆਜਾ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ
ਸਿਵਨਾਥ ਦਰਦੀ
ਸੰਪਰਕ :- 98551/55392

ਜਥੇਦਾਰ ਬਣਿਆ 'ਗੜਗੱਜ'

'ਜਥੇਦਾਰ' ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਅਖਵਾਉਣ
ਵਾਲਾ।
ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੋਰੀਓ ਤਾਜ ਸਜਵਾਉਣ ਵਾਲਾ।
ਖੁਦ ਨੇ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀਆਂ ਪੱਜੀਆਂ ਉਡਾ
ਰੱਖੀਆਂ,

ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ 'ਮਰਿਆਦਾ' ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਉਣ
ਵਾਲਾ।
ਨਾ 'ਗੁਰੂ' ਦੀ, ਨਾ 'ਪੰਥ' ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਇਹਨੂੰ,
'ਆਕਾਲ ਤਖ਼ਤ' ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲਾਉਣ
ਵਾਲਾ।

ਆਪਣੀ ਬੇਅਕਲੀ ਦਾ ਢੋਲ ਪਿੱਟ ਕੇ,
ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ?।
ਮੇਜਰ ਜਿਹਨਾਂ ਤਖ਼ਤ ਬਿਠਾਇਆ ਨਾਲ ਧੱਕੇ,
ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ।

ਮਾਲਕ ਜਿਸਦੇ ਵੀ ਮਗਰ ਪਾ ਦਿੰਦੇ,
ਪੈਂਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜ ਭੱਜ ਸਿੱਖੇ !
ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਘਮਸਾਨ ਪਾਇਆ,
ਐਸਾ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਬਣਿਆ 'ਗੜਗੱਜ' ਸਿੱਖੇ !
ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ 'ਬੁਢਲਾਡਾ'
94176 42327

ਸਾਰਥਿਕ ਨਤੀਜੇ

ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾ ਕਦੇ
ਹੋਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦੇ।
ਇਸ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੇਸ਼
ਭਲਾ ਦੱਸੋ ਕਿਵੇਂ ਲਕੇ ਸਕਦੇ।
ਸਾਰਥਿਕ ਬੜੇ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਦੇ
ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਨਿੱਕਲਣ ਗੇ ;
ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵੀ
ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮੋਅ ਸਕਦੇ।

ਮੂਲ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਪ੍ਰਧਾਨ,
ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਧੂਰੀ (ਪੰਜਾਬ)
94784 08898

ਸ਼ਹਾਦਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ

ਪੰਚਮ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਨਾਨਕ,
ਅਜਬ ਹੀ ਕੌਤਕ ਰਚਾਇਆ
ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਬੈਠ ਸਤਿਗੁਰ,
“ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਮੀਠਾ ਲਾਗੇ” ਗਾਇਆ

ਜੇਠ ਮਹੀਨਾ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ,
ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਹਰ ਕਣ ਕੁਮਲਾਇਆ
ਚੰਦੂ ਪਾਪੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਉੱਤੇ,
ਡਾਢਾ ਹੀ ਸੀ ਕਹਿਰ ਕਮਾਇਆ

ਅੱਗ ਦੇ ਬਲ ਰਹੇ ਸੀ ਭਾਂਬੜ,
ਜਾਲਮ ਖਿੜ ਖਿੜ ਹੱਸਦਾ ਸੀ
ਉਬਲਦੀ ਦੇਗ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ,
ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਨੂਰ ਵਰਸਦਾ ਸੀ

ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਤੇ ਸੀਸ 'ਤੇ ਰੋਤ ਤੱਤੀ,
ਸਤਿਗੁਰ ਸੀਤਲ ਅਡੋਲ ਰਹੇ
ਵੇਖ ਕੇ ਖਲਕਤ ਨੀਰ ਵਹਾਏ,
ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੋਲ ਰਹੇ

ਜਬਰ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਫੀਤੀ ਫੀਤੀ,
ਸਬਕ ਸਿਦਕ ਦਾ ਗੁਰਾਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ
ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਸਤਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ,
ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲਾ ਪੰਥ ਚਲਾਇਆ

ਨਿਮਰਤਾ ਦੇ ਪੁੰਜ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ,
ਨੀਵਾਂ ਰਹਿਣਾ ਸਿਖਾ ਗਏ
ਜਾਮ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਾਲਾ ਪੀ ਕੇ,
ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਬੱਝਰ ਬਣਾ ਗਏ
ਮਨਦੀਪ ਪਾਲ ਕੌਰ, 9463192156

ਰੱਬ ਮੇਰਾ ਹੁੰਦਾ

ਜੇ ਸਖਤ ਹੁੰਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਬਾਗਾਂ ਦੇ , ਫਿਰ ਕੰਡਾ ਕਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ
ਜੇ ਤੂੰ ਧਰਤੀ ਦਾ ਚੰਨ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਨਾ, ਤਾਂ ਦਿਨੇ ਵੀ ਹਨੇਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਜਾਣਿਆ ਮੈ , ਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਵੀ ਚਿਹਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਸੱਚੀ ਜੇ ਰੱਬ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਨਾ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ...

ਜੇ ਤੂੰ ਗਜਲ ਮੇਰੀ ਹੁੰਦੀ, ਫਿਰ ਨਿਰਾ ਝਖੇੜਾ ਹੁੰਦਾ
ਜੇ ਤੂੰ ਏਨੀ ਸੋਹਣੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਨਾ, ਮੈ ਫਿਰ ਵੀ ਤੇਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਤੇਰਾ ਮੰਦਿਰ ਦਿੰਦਾ ਬਣਾ, ਚਾਹੇ ਜੋ ਮਰਜੀ ਮੇਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਜੇ ਤੂੰ ਮਸਜਿਦ ਹੁੰਦੀ ਨਾ, ਮੇਰਾ ਨਿੱਤ ਦਾ ਗੋੜਾ ਹੁੰਦਾ

ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਜਾਣਿਆ ਮੈ , ਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਵੀ ਚਿਹਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਸੱਚੀ ਜੇ ਰੱਬ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਨਾ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ...

ਜੇ ਤੂੰ ਚਰਚ ਹੁੰਦੀ ਕੋਈ ਪਾਕਿ ਜਿਹੀ, ਮੈ ਵਿਹੜਾ ਤੇਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਜੇ ਕੋਈ ਹੱਦ ਹੁੰਦੀ ਨਾ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦੀ, ਮੈ ਤੇਰਾ ਘੇਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਜੇ ਤੂੰ ਵੇਲ ਹੁੰਦੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਘਰ ਦੇ ਤਕਤੋ ਦੀ , ਮੈ ਤੇਰਾ ਬਨੇਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਜੇ ਤੂੰ ਰੱਖਦੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਰਸਮਾਂ ਕਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਬਕੇ , ਮੈ ਬੁਰਕਾ ਤੇਰਾ ਹੁੰਦਾ

ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਜਾਣਿਆ ਮੈ , ਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਵੀ ਚਿਹਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਸੱਚੀ ਜੇ ਰੱਬ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਨਾ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ...

ਜੇ ਤੂੰ ਕਿਧਰੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਦਿਖਦੀ , ਸੁੰਨਾ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਿਆ ਨਾ , ਉਹ ਤੇਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਜੇ “ਘੁੰਮਣ ਆਲਾ” ਅੱਜ ਨਾ ਲਿਖਦਾ, ਜਾਣੂੰ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ
ਜੇ ਛਪ ਜਾਦੀ ਨਾ ਕਿਤੇ ਬੁੱਕ ਮੇਰੀ, ਹਰ ਪੰਨੇ ਤੇ ਨਾਅ ਤੇਰਾ ਹੁੰਦਾ

ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਜਾਣਿਆ ਮੈ , ਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਵੀ ਚਿਹਰਾ ਹੁੰਦਾ
ਸੱਚੀ ਜੇ ਰੱਬ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਨਾ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ...
ਜੀਵਨ ਘੁੰਮਣ (ਬਠਿੰਡਾ)
ਮੋ:62397-31200

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

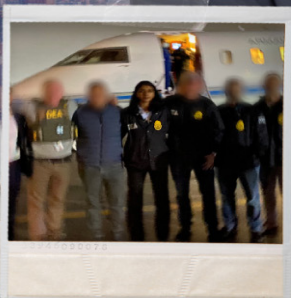
Vol 4, Issue 359

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JUNE TO 02 JULY, 2026

SARITHA
NEW YORK ATTORNEY GENERAL

New York needs a
PROSECUTOR
as Attorney General

SARITHA'S RECORD:

FEDERAL PROSECUTOR WHO LOCKED UP TERRORISTS

DRUG ENFORCEMENT ADMINISTRATION CHIEF OF STAFF

HARVARD COLLEGE AND HARVARD LAW SCHOOL GRADUATE

FEDERAL JUDGE NOMINEE

SARITHA'S PLAN:

✓ **ENFORCE THE LAW BY PROSECUTING CRIME**

✓ **TAKE THE HOMELESS AND SICK OFF THE STREETS HUMANELY**

✓ **ELIMINATE CORRUPTION AND FRAUD**

SARITHAFORNEWYORK.COM

@SarithaForNY Saritha For New York

SCAN HERE TO
DONATE!